

Załącznik do Uchwały Nr

Rady Gminy Przesmyki

z dnia

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY PRZESMYKI
NA LATA 2023-2030**

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	4
ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	7
CHARAKTERYSTYKA GMINY PRZESMYKI	11
Informacje ogólne	11
Struktura demograficzna mieszkańców	12
Infrastruktura społeczno-techniczna	16
Oświata	16
Opieka Zdrowotna	19
Bezpieczeństwo	21
Kultura i sport	25
Turystyka i rekreacja	30
Rynek pracy i gospodarka	32
Organizacje pozarządowe	34
DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY PRZESMYKI.....	35
Problemy w obszarze pomocy społecznej.....	38
Bezrobocie	45
Bezdomność.....	47
Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych	48
Alkoholizm	48
Narkomania	54
Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba	56
Ubóstwo	74
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.....	76
Przemoc domowa.....	80
Problemy w środowisku szkolnym	90
Używanie substancji psychoaktywnych	90
Przemoc rówieśnicza i cyberprzemoc	95
PODSUMOWANIE	97
ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ	101

WIZJA I MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ.....	111
CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	112
ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII	133
ANALIZA RYZYKA	134
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	137
MONITORING I EWALUACJA STRATEGII.....	139
ZMIANY W STRATEGII.....	140
PROGRAMY I PROJEKTY	140
UPOWSZECHNIANIE, PROMOCJA STRATEGII ORAZ DOSTĘPNOŚĆ	141
WNIOSKI I PODSUMOWANIE.....	142
SPIS TABEL	143
SPIS RYSUNKÓW	144
SPIS WYKRESÓW.....	144
BIBLIOGRAFIA.....	146
Spis publikacji.....	146
Źródła internetowe.....	147

WSTĘP

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika bezpośrednio z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Art. 17 ust. 1 pkt 1 tejże ustawy jednoznacznie wskazuje, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in.: „opracowanie i realizacja gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Ponadto art. 16b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.:

1. diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
2. prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
3. określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Jak zostało wspomniane powyżej, na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma wpływ ustawa o pomocy społecznej, ale także m.in.:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- ustawa o samorządzie gminnym,
- ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- ustawa o finansach publicznych,
- ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci,
- ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
- ustawa o Karcie Dużej Rodziny,

- ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz ustawy o podatku od wydobycia niektórych kopalin,
- ustawa o działalności leczniczej,
- ustawa o zdrowiu publicznym,
- ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw,
- ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa o systemie oświaty,
- ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Celem Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych Gminy Przesmyki na lata 2023-2030 jest zdiagnozowanie kwestii społecznej, wyznaczenie celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań, których wdrożenie powinno, w znaczny sposób, przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki negatywnych zjawisk występujących na terenie Gminy Przesmyki. Dokument stanowi podstawę do realizacji działań rozwojowych w obszarze pomocy społecznej, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie Gminy Przesmyki przeprowadzona na potrzeby opracowania strategii, została oparta na badaniu tzw. źródeł zastanych (GUS), danych pozyskanych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku badań ankietowych w grupach badawczych, przeprowadzonych w okresie od marca do maja 2023 roku. W badaniach ankietowych wzięło udział 112 dorosłych mieszkańców z terenu gminy, 26 nauczycieli, 44 rodziców, 4 sprzedawców napojów alkoholowych oraz 6 pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Ponadto w badaniu wzięło udział łącznie 64 uczniów szkół podstawowych.

Ponadto, dokument Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych Gminy Przesmyki na lata 2023-2030 został opracowany z uwzględnieniem konsultacji społecznych.

Prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przesmyki na lata 2023-2030 składa się z trzech zasadniczych części:

Część diagnostyczna zawiera analizę sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie Gminy Przesmyki wraz z rozpoznaniem negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy. Część ta została oparta na analizie źródeł zastanych, danych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych. Ponadto w ramach analizy SWOT zidentyfikowano mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia, w najważniejszych obszarach.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej Gminy Przesmyki na najbliższe lata. Są one ujęte w formie celów strategicznych, celów operacyjnych, kierunków działań oraz wskaźników realizacji poszczególnych kierunków działań, wraz z wartością początkową oraz docelową.

Część wdrożeniowa obejmuje kwestie finansowe oraz instytucjonalne związane z realizacją założeń strategicznych, zakładane rezultaty, analizę ryzyka, a także monitoring i ewaluację działań realizowanych w ramach Strategii oraz wnioski i podsumowanie.

ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przesmyki na lata 2023-2030 jest zgodna z założeniami polityki odnoszącymi się do polityki społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych i programach, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym.

Dokumenty strategiczne w systematyce Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:

Światowe i europejskie:

- Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development).

Krajowe:

- Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju,
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia solidarności społecznej,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030,
- Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025.

Wojewódzkie:

- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2030,

Lokalne:

- Strategia Rozwoju Powiatu Siedleckiego na lata 2015-2020 z perspektywą do 2025 roku,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Siedleckiego na lata 2021-2031,
- Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2020-2030.

Zapisane w niniejszej Strategii cele są zgodne z zapisami wskazanymi w celach lub obszarach priorytetowych tych dokumentów.

Tabela 1. Zgodność z dokumentami strategicznymi

DOKUMENTY ŚWIATOWE I EUROPEJSKIE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar priorytetowy/wymiar
Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju	Wymiary zrównoważonego rozwoju: gospodarczy i społeczny (cele od 1 do 4, 8, 16)
DOKUMENTY KRAJOWE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar/priorytet
Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Cel główny - poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce
Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia solidarności społecznej	Cel szczegółowy 1 - Wspieranie trwałego partnerstwa podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej z samorządem terytorialnym w realizacji usług społecznych użyteczności publicznej oraz zadań w zakresie rozwoju lokalnego

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030	Cel główny - Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne
Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030	Cel szczegółowy II - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030	Cel główny - wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce, Cel 2 - Poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej, Cel 3 - Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy, Cel 4 - Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 2.1 - Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego
Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025	Cel strategiczny - Zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu
DOKUMENTY WOJEWÓDZKIE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar/priorytet
Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+	Cel główny – Zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwałą i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu środowiska

Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2030	Cel główny – wzmacnianie kapitału ludzkiego, społecznego i kulturowego, zwiększanie spójności społecznej przez inwestycje społeczne
DOKUMENTY LOKALNE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar/priorytet
Strategia Rozwoju Powiatu Siedleckiego na lata 2015 – 2020 z perspektywą do 2025 roku	Cel strategiczny I - Rozwój potencjału gospodarczego powiatu siedleckiego; Cel strategiczny II – Podniesienie potencjału społecznego i edukacyjnego mieszkańców powiatu siedleckiego; Cel strategiczny V – Bezpieczny Powiat.
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Siedleckiego na lata 2021-2031	Cel strategiczny – Skuteczna i zintegrowana polityka społeczna służąca rozwiązywaniu problemów społecznych w Powiecie Siedleckim.
Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2020-2030	Cel główny - Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych i ich rodzin w życiu społecznym, zawodowym i gospodarczym Powiatu Siedleckiego poprzez wyrównywanie ich szans w korzystaniu z praw i obowiązków, jakie przysługują mieszkańcom. Cel ten będzie osiągnięty poprzez realizację następujących celów operacyjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie zapisów dokumentów strategicznych i programowych

CHARAKTERYSTYKA GMINY PRZESMYKI

Informacje ogólne

Gmina Przesmyki położona jest w północno-wschodniej części powiatu siedleckiego, we wschodniej części województwa mazowieckiego. Graniczy z gminami: Korczew, Paprotnia i Mordy z powiatu siedleckiego oraz z gminą Platerów i Łosice z powiatu łosickiego. Odległość do miasta Siedlce od granicy gminy wynosi 22 km. Gmina Przesmyki obejmuje obszar 11 725 ha (117,3 km²).

Gmina Przesmyki pod względem administracyjnym składa się z 23 sołectw obejmujących 21 miejscowości wiejskich: Cierpigórz, Dąbrowa, Głuchówek, Górki Kaliski, Kamianki-Czabaje, Kamianki Lackie, Kamianki-Nicki, Kamianki-Wańki, Kukawki, Lipiny, Łysów, Pniewiski, Podrączynie, Przesmyki, Raczyny, Stare Rzewuski, Tarków, Tarkówek, Wólka Łysowska, Zaborów, Zalesie oraz Zawady.

Rysunek 1. Zarys terytorialny Gminy Przesmyki w powiecie siedleckim

Struktura demograficzna mieszkańców

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2022 r. Gmina Przesmyki liczyła 2 797 mieszkańców; z czego 50,20% stanowią kobiety (1 404), a 49,80% mężczyźni (1 393). Współczynnik feminizacji dla Gminy Przesmyki wynosił 101 (na 100 mężczyzn przypada 101 kobiet). Na przestrzeni lat 2018-2022 liczba mieszkańców zmalała o 12,10%.

Wykres 1. Podział mieszkańców ze względu na płeć – statystyki GUS na koniec 2022 roku

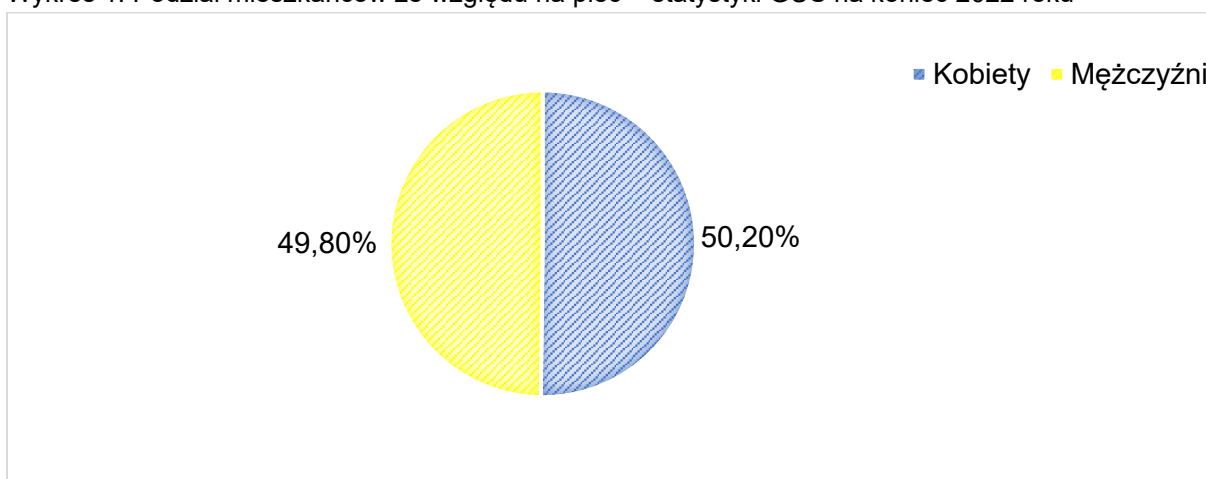

Tabela 2. Liczba mieszkańców w latach 2018-2022

Liczba mieszkańców	
ogółem	
rok 2018	3 182 osoby
rok 2019	3 169 osób
rok 2020	2 932 osoby
rok 2021	2 858 osób
rok 2022	2 797 osób
kobiety	
rok 2018	1 576 kobiet
rok 2019	1 561 kobiet
rok 2020	1 461 kobiet
rok 2021	1 434 kobiety
rok 2022	1 404 kobiety

mężczyźni	
rok 2018	1 606 mężczyzn
rok 2019	1 608 mężczyzn
rok 2020	1 471 mężczyzn
rok 2021	1 424 mężczyzn
rok 2022	1 393 mężczyzn

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Średni wiek mieszkańców wynosi 44,5 lat i jest większy od średniego wieku mieszkańców województwa mazowieckiego oraz nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Mieszkańcy Gminy Przesmyki zawarli w 2022 roku 21 małżeństw, co odpowiada 7,41 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa mazowieckiego oraz wartość porównywalna do wartości dla Polski.

Do czerwca 2022 roku zarejestrowano 29 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 56 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla Gminy Przesmyki -27. Natomiast w 2021 roku 1 osoba zameldowała się z zagranicy oraz nie zarejestrowano żadnego wymeldowania za granicę – co daje saldo migracji zagranicznych wynoszące 1 na koniec 2021 roku.

Ujemne saldo migracji ogółem może stanowić zagrożenie i wpływać na osłabienie potencjału społeczno-gospodarczego gminy. W głównej mierze problem ten dotyczy ludzi młodych. Warto więc monitorować sytuację w dłuższej perspektywie oraz wdrożyć działania mające na celu zapobiegnięcie odpływu młodych osób.

Gminę Przesmyki charakteryzuje ujemny przyrost naturalny, który na koniec 2022 roku wyniósł -31. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -10,94 na 1000 mieszkańców. W 2022 roku urodziło się 22 dzieci.

W tym samym czasie doszło do 53 zgonów, co odpowiada 18,70 zgonom na 1000 mieszkańców. Jest to więcej od wartości średniej dla województwa mazowieckiego

oraz więcej od wartości średniej dla kraju. Na przestrzeni lat 2018-2022 utrzymywał się ujemny przyrost naturalny.

Przyrost naturalny ogółem:

- rok 2018: -26,
- rok 2019: -23,
- rok 2020: -19,
- rok 2021: -55,
- rok 2022: -31.

Urodzenia żywe (ogółem):

- rok 2018: 21 osób,
- rok 2019: 25 osób,
- rok 2020: 34 osoby,
- rok 2021: 19 osób,
- rok 2022: 22 osoby.

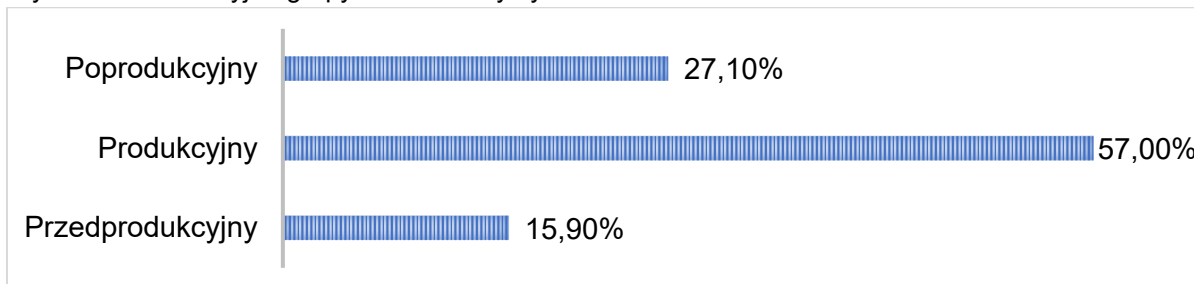
Zgony (ogółem):

- rok 2018: 47 osób,
- rok 2019: 48 osób,
- rok 2020: 53 osoby,
- rok 2021: 74 osoby,
- rok 2022: 53 osoby.

Dane statystyczne na koniec roku 2022 wskazują, że 57,00% mieszkańców z terenu Gminy Przesmyki jest w wieku produkcyjnym, 15,90% w wieku przedprodukcyjnym, a pozostałe 27,10% w wieku poprodukcyjnym¹.

¹ Bank Danych Lokalnych (GUS) - dane dla Gminy Przesmyki

Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku - statystyki GUS na 2022 rok

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Przesmyki boryka się problemami demograficznymi, ze względu na peryferyjne położenie, brak rozwiniętego przemysłu i produkcji. Sytuacja kryzysu demograficznego może się pogłębiać i generować kolejne problemy rozwojowe. Wpływają na to konsekwencje procesów, jak obniżony od wielu lat współczynnik dzietności, który jest już dużo niższy od tzw. prostej zastępowalności pokoleń, wzrastająca emigracja ludności za granicę i do większych ośrodków miejskich lub metropolitalnych.

Infrastruktura społeczno-techniczna

Oświata

W Gminie Przesmyki od wielu lat funkcjonują dwa zespoły szkół: Zespół Szkół w Przesmykach i Zespół Szkół w Łysowie. W skład każdego z nich wchodzi: przedszkole i szkoła podstawowa. Obsługę administracyjną, prawną, organizacyjną i finansową, prowadzi Urząd Gminy jako jednostka obsługująca. Ponadto, na terenie Gminy Przesmyki nie funkcjonuje żaden żłobek.

Na terenie Gminy działają dwa przedszkola obejmujące opieką wychowawczą dzieci w wieku 3-5 lat oraz 6-latków w ramach tzw. klasy „0”. Na przestrzeni lat 2019-2022 wzrosła liczba dzieci uczęszczających do placówek przedszkolnych.

Tabela 3. Wychowanie przedszkolne

Rok szkolny	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Liczba dzieci w przedszkolach,	70 dzieci	64 dzieci	75 dzieci
w tym 5-6-latki	37 dzieci	39 dzieci	39 dzieci

W dwóch szkołach podstawowych, w 16 oddziałach uczyło się 171 uczniów (91 kobiet oraz 80 mężczyzn). Dla porównania w 2008 roku w Gminie Przesmyki placówkę miały 3 szkoły podstawowe, w których w 15 oddziałach uczyło się 218 uczniów (103 kobiety oraz 115 mężczyzn). Na jeden oddział w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2021/2022 przypadało 11 uczniów. Na przestrzeni lat 2019-2022 zmalała liczba uczniów w szkołach podstawowych.

Tabela 4. Szkolnictwo

Rok szkolny	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Szkoła Podstawowa w Przesmykach	107 uczniów	95 uczniów	94 uczniów
Szkoła Podstawowa w Łysowie	87 uczniów	82 uczniów	77 uczniów
Razem:	194 uczniów	177 uczniów	171 uczniów

Działania w obu placówkach w roku 2021 były ograniczone z powodu pandemii. Zajęcia w większości roku odbywały się zdalnie, spotkania z rodzicami odbywały się online. Nauczyciele prowadzili prelekcje na tematy: bezpieczeństwo w sieci, jak radzić sobie ze stresem, po co człowiekowi potrzebna jest rodzina.

Wspierano dzieci w rozwijaniu ich zdolności poprzez organizowanie zajęć dodatkowych i pozalekcyjnych (sportowych, komputerowych, artystycznych, językowych, przedmiotowych) tj.: zajęcia rozwijające kreatywność uczniów, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze (dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi), zajęcia rewalidacyjne dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, zajęcia z terapii pedagogicznej, zajęcia z doradztwa zawodowego (w ramach godz. wychowawczych), zajęcia przedmiotowe, zajęcia sportowe z elementami gimnastyki korekcyjnej, kółko taneczne, kółko informatyczne, spotkania z przedstawicielami szkół, warsztaty z pedagogiem z Poradni Pedagogiczno-Psychologicznej.

Gmina Przesmyki w partnerstwie z Samorządem Województwa Mazowieckiego realizuje projekt pn. "Mazowiecki program przygotowania szkół, nauczycieli i uczniów do nauczania zdalnego" w ramach X Osi priorytetowej „Edukacja dla rozwoju regionu” oraz Program Ministra Edukacji Narodowej „Laboratoria przyszłości”.

W ramach przygotowania dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przeprowadzono badanie ankietowe wśród 112 dorosłych mieszkańców z terenu Gminy Przesmyki, w tym: 98 kobiet oraz 14 mężczyzn. Najliczniej reprezentowanym przedziałem wiekowym wśród badanych był przedział 31-60 lat, stanowiący 64,29% ogólnej próby badawczej.

Wśród ankietowanych będących w wieku produkcyjnym, 73,21% stanowiły osoby aktywne zawodowo. Kolejno 12,50% pozostawało bez zatrudnienia, a 10,71% to emeryci lub renciści. Pozostałe 3,57% posiadało status studenta. Z kolei, różnicując próbę badawczą według poziomu wykształcenia okazało się, że najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem zawodowym (35,71%). Kolejno 26,79% ankietowanych posiadało wykształcenie średnie. Następnie 25,00% posiadało

wykształcenie wyższe, a 7,14% ukończyło szkołę podstawową. Pozostałe 5,36% ukończyło szkołę policealną.

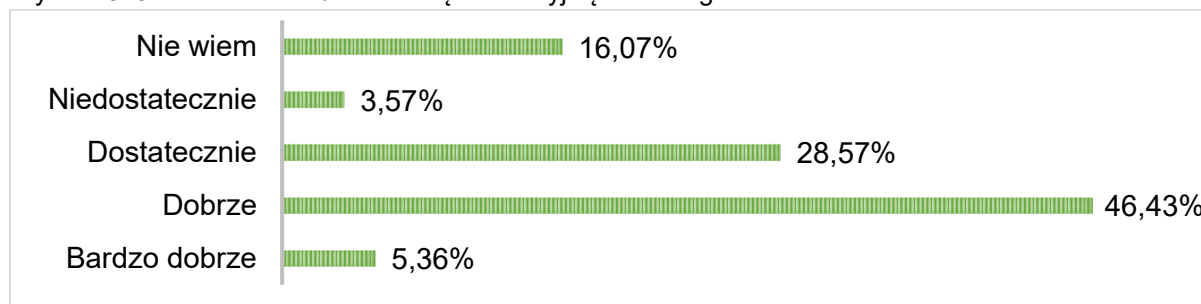
Ponadto próba badawcza została scharakteryzowana ze względu na wielkość gospodarstwa domowego. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby reprezentujące czterosobowe gospodarstwa domowe (26,79%), a kolejno trzosobowe gospodarstwa domowe (23,21%).

Gdy zapytano ich czy oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców, 76,79% badanych udzieliło odpowiedzi przeczącej, natomiast 3,57% stwierdziło, że oferta w tym zakresie jest wystarczająca. Pozostałe 19,64% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

W przypadku oferty opieki przedszkolnej, 62,50% ankietowanych przyznało, że zaspokaja ona potrzeby mieszkańców, natomiast 21,43% wyraziło zdanie przeciwne. Pozostałe 16,07% respondentów nie wyraziło swojej opinii.

Ponadto, największy odsetek mieszkańców tj. 46,43% ocenił na poziomie dobrym ofertę edukacyjną szkół. Z kolei, 28,57% przyznało, że oferta jest dostateczna, a 5,36% stwierdziło, iż jest ona bardzo dobra. Następnie 3,57% oceniło ją niedostatecznie, a pozostałe 16,07% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym temacie.

Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?

Podsumowując, bez wątplenia istnieje potrzeba rozwoju opieki żłobkowej, co wybrzmiewa dodatkowo w opinii mieszkańców. Mieszkańcy są natomiast zadowoleni z opieki przedszkolnej jak również oferty edukacyjnej.

Opieka Zdrowotna

Na terenie Gminy Przesmyki zadania opieki zdrowotnej i ochrony zdrowia realizują następujące zakłady opieki zdrowotnej:

- Centrum Medyczno-Diagnostyczne Sp. z o. o. - Przychodnia Zdrowia w Przesmykach (działalność od 1.04.2022 roku),
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „EWITA” w zakresie medycyny rodzinnej (działania profilaktyczne, diagnostyczne, leczenie schorzeń podstawowych i chorób towarzyszących). Usługi świadczone są w Ośrodku Zdrowia w Łysowie,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „DENTOS” w zakresie usług stomatologicznych.

Priorytetem działalności zakładów jest poprawienie stanu zdrowia ludności gminy, poprzez realizację programów profilaktycznych, podnoszenie standardu świadczonych usług, wzrost kompetencji pracowników oraz zwiększenie dostępności do badań specjalistycznych wykonywanych na nowoczesnym sprzęcie medycznym. Baza lokalowa placówek jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Specjalistyczną opiekę medyczną prowadzą poradnie, gabinety specjalistyczne i oddziały szpitalne w Siedlcach.

Według danych GUS na terenie gminy w 2022 roku działała jedna ogólnodostępna apteka.

Według danych z GUS, w 2022 roku udzielono 8 695 porad w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz 8 695 porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej.

Należy również podkreślić, że na terenie Gminy Przesmyki występuje charakterystyczny dla całego kraju problem związany z funkcjonowaniem służby zdrowia, przejawiający się m.in. kolejkami do lekarzy i ograniczonym dostępem do opieki specjalistów. Są to problemy systemowe wymagające interwencji z poziomu krajowego.

Dobra jakość opieki zdrowotnej jest konieczna nie tylko ze względu na trendy demograficzne, czy możliwość zmniejszenia ryzyka wystąpienia ubóstwa wynikającego z powodów zdrowotnych. Zdrowie jest istotnym czynnikiem osiągnięcia wzrostu gospodarczego, szczególnie w przypadku zagrożeń epidemiami lub pandemiami. Ważne są działania profilaktyczne, także w najstarszych grupach wiekowych.

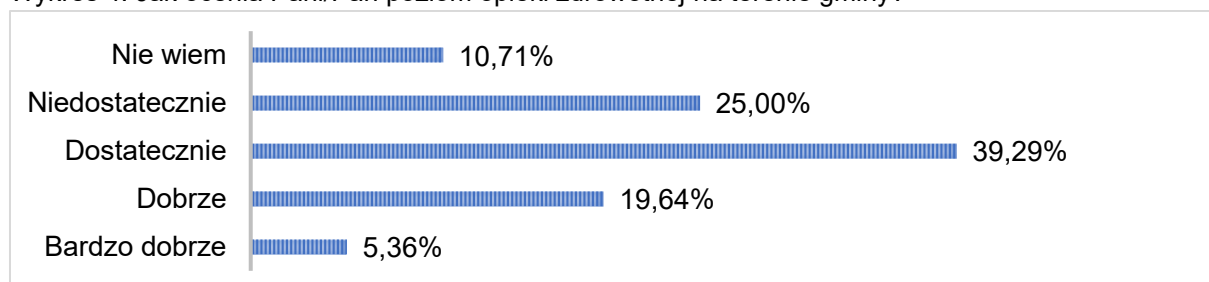
Z przedstawionych danych przez Centrum Medyczno-Diagnostyczne Sp. z o. o. - Przychodnia Zdrowia w Przesmykach wynika, iż 2022 roku realizowano 5 programów profilaktycznych. W Centrum Medyczno-Diagnostycznym realizowane były usługi z zakresu: podstawowej opieki lekarskiej, podstawowej opieki pielęgniarskiej oraz świadczenia pielęgniarki szkolnej. W 2022 roku z medycyny szkolnej skorzystało 189 osób.

Tabela 5. Realizowane programy profilaktyczne przez CM-D Sp. z o. o.

Programy profilaktyczne realizowane w 2022 roku	
➤	Profilaktyka raka szyjki macicy - cytologia – 15 osób,
➤	Profilaktyka chorób układu krążenia – 18 osób,
➤	Profilaktyka raka piersi – 10 osób,
➤	Profilaktyka raka jelita grubego – 4 osoby,
➤	Profilaktyka nowotworów płuc – 15 osób.

Idąc dalej, 39,29% mieszkańców, biorących udział w badaniu ankietowym oceniło na poziomie dostatecznym ofertę gminy w zakresie ochrony zdrowia. Kolejno 25,00% stwierdziło, że oferta usług medycznych jest niedostateczna, a 19,64% ankietowanych przyznało, że oferta w tym zakresie jest dobra. Z kolei, 5,36% oceniło ją bardzo dobrze, a pozostałe 10,71% nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej na terenie gminy?

Bezpieczeństwo

Poczucie bezpieczeństwa przesądza o jakości życia mieszkańców i rozwoju lokalnej społeczności. Zapobieganie zjawiskom, które budzą powszechny sprzeciw i poczucie zagrożenia, ochrona bezpieczeństwa, dbałość o zachowanie porządku publicznego oraz działania na rzecz ochrony przeciwpowodziowej i przeciwpożarowej należą do obowiązków gminy.

O stan bezpieczeństwa na terenie Gminy Przesmyki dba przede wszystkim Komisariat Policji w Mordach. Na terenie Gminy znajduje się punkt przyjęć interesantów (budynek administracyjny przy ul. 11 Listopada 5 w Przesmykach). Ponadto, na terenie Gminy Przesmyki działa sześć jednostek OSP, w tym jedna jednostka wpisana do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego - OSP Przesmyki. Jednostka ta współpracuje również w zakresie zabezpieczenia Lotniczego Pogotowia Ratunkowego. Od 2016 roku w jednostce funkcjonuje Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza. W strukturach jednostek 60 członków OSP jest przeszkolonych do brania udziału w akcjach ratowniczych.

Jednostki OPS na terenie Gminy Przesmyki:

- OSP Przesmyki,
- OSP Dąbrowa,
- OSP Łysów,
- OSP Kukawki,
- OSP Kamianki Lackie,
- OSP Pniewiski.

Wszystkie jednostki OSP z terenu Gminy Przesmyki systematycznie są wyposażone w sprzęt ratowniczo-gaśniczy oraz ochronę osobistą strażaków. Ponadto, zrzeszeni w ramach OSP strażacy wykonują szereg zadań o charakterze społecznym. W 2021 roku straż prowadziła działania związane ze zwalczaniem COVID-19 poprzez rozpropagowanie materiałów informacyjnych oraz dystrybucję środków dezynfekcyjnych.

Z danych przedstawionych przez Komisariat Policji w Mordach wynika, iż najczęściej dochodzi do interwencji z powodu prowadzenia pojazdów na drodze publicznej po spożyciu alkoholu.

Tabela 6. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu

Interwencje	Rok	Liczba
prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	rok 2020	10 interwencji
	rok 2021	5 interwencji
	rok 2022	5 interwencji
prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po spożyciu alkoholu	rok 2020	10 interwencji
	rok 2021	4 interwencje
	rok 2022	9 interwencji
zakłócanie porządku publicznego	rok 2020	1 interwencja
	rok 2021	0 interwencji
	rok 2022	1 interwencja
podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	rok 2020	0 interwencji
	rok 2021	0 interwencji
	rok 2022	1 interwencja
osoby zatrzymane do wytrzeźwienia	rok 2020	0 interwencji
	rok 2021	0 interwencji
	rok 2022	0 interwencji

Najczęstszym przestępstwem na terenie Gminy Przesmyki była kradzież z włamaniem, a kolejno pobicie.

Tabela 7. Przestępstwa na terenie gminy

Przestępstwa na terenie gminy	Rok	Liczba
kradzież z włamaniem	rok 2020	0 przestępstw
	rok 2021	7 przestępstw
	rok 2022	2 przestępstwa
pobicie	rok 2020	1 przestępstwo
	rok 2021	3 przestępstwa
	rok 2022	2 przestępstwa

fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	rok 2020	1 przestępstwo
	rok 2021	2 przestępstwa
	rok 2022	0 przestępstw
kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	rok 2020	0 przestępstw
	rok 2021	0 przestępstw
	rok 2022	0 przestępstw
uszkodzenie mienia	rok 2020	1 przestępstwo
	rok 2021	1 przestępstwo
	rok 2022	1 przestępstwo
kradzież mienia	rok 2020	1 przestępstwo
	rok 2021	2 przestępstwa
	rok 2022	0 przestępstw
inne	rok 2020	16 przestępstw
	rok 2021	14 przestępstw
	rok 2022	6 przestępstw

Artykuł KK Kwalifikacja prawna wszczętych / stwierdzonych / zakończonych postępowań:

rok 2020 np.:

- znęcanie się nad rodziną – 4 / 1 / 4
- uchylanie się od płacenia alimentów – 0 / 0 / 0
- inne – 22 / 15 / 22

rok 2021 np.:

- znęcanie się nad rodziną – 3 / 1 / 3
- uchylanie się od płacenia alimentów – 1 / 0 / 1
- inne – 42 / 31 / 42

rok 2022 np.:

- znęcanie się nad rodziną – 0 / 0 / 0
- uchylanie się od płacenia alimentów – 0 / 0 / 0
- inne – 21 / 17 / 21

Statystyki Komisariatu Policji wskazują, że osobami doznającymi przemocy domowej są najczęściej kobiety, a mężczyźni są najczęściej osobami stosującymi przemoc. Na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła liczba osób doznających przemocy domowej. W 2022 roku wszczęto najwięcej procedur NK.

Tabela 8. Liczba interwencji związanych z przemocą domową

Liczba interwencji związanych z przemocą	2020 rok	2021 rok	2022 rok
liczba osób doznających przemocy domowej:	3	9	10
kobiety	3	8	10
mężczyźni	0	1	0
nieletni	0	0	0
liczba osób stosujących przemoc domową:	3	9	10
kobiety	0	1	1
mężczyźni	3	8	9
nieletni	0	0	0
liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	2	9	7
kobiety	0	1	1
mężczyźni	2	8	6
nieletni	0	0	0
liczba dzieci obecnych podczas interwencji	3	5	5

W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:

- rok 2020 - wszczęcie 3 procedur NK,
- rok 2021 - wszczęcie 8 procedur NK,
- rok 2022 - wszczęcie 9 procedur NK.

Kultura i sport

Ważną częścią działalności samorządu terytorialnego jest dbałość o kulturę, zachowanie jej bogactwa oraz zapewnienie różnych form jej upowszechniania wśród mieszkańców.

Bazę kulturalną w Gminie stanowią: placówki oświatowe, Gminny Ośrodek Kultury oraz świetlice wiejskie zlokalizowane w 13 miejscowościach: Dąbrowa, Głuchówek, Górki, Kamianki-Czabaje, Kamianki Lackie, Kamianki-Nicki, Kukawki, Lipiny, Łysów, Pniewiski, Tarków, Wólka Łysowska i Zawady. Świetlice wiejskie są doraźnie wykorzystywane na zebrania, szkolenia oraz przyjęcia okolicznościowe.

W miejscowości Przesmyki funkcjonują dwie samorządowe instytucje kultury: Gminny Ośrodek Kultury oraz Gminna Biblioteka Publiczna, która spełnia również rolę biblioteki szkolnej.

Gminny Ośrodek Kultury jest samorządową instytucją kultury, wpisaną do rejestru kultury prowadzonego przez Gminę Przesmyki i posiada osobowość prawną. Działalność statutowa Gminnego Ośrodka Kultury to wszechstronne działanie w zakresie kultury, mające na celu edukację kulturalną oraz upowszechnianie kultury na rzecz mieszkańców Gminy Przesmyki. Gminny Ośrodek Kultury oferuje różnorodną działalność kulturową, sportową i rekreacyjną.

W 2022 roku w ramach swojej działalności GOK zrealizował następujące działania:

- pomoc w organizacji spotkań i warsztatów Klubu Seniora, w tym udostępnienie sali, potrzebnego sprzętu oraz zapewnienie oprawy wokalne i nagłośnieniowej,
- organizacja wraz z GBP w Przesmykach ferii zimowych pod nazwą „Zimowe różnorodności z kulturą” oraz konkursu plastycznego dla dzieci „Stroik wielkanocny”,
- zbiórka rzeczy na pomoc dla uchodźców z Ukrainy,
- organizacja zajęć z gimnastyki korekcyjnej dla seniorów z terenu gminy,
- organizacja wraz z MODR warsztatów na temat wykonywania ozdób wielkanocnych,
- próby zespołu folklorystycznego „Przesmyczanki”,

- Z okazji 104 rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości GOK włączył się w akcję „Niepodległa do Hymnu”,
- zorganizowano warsztaty kulinarne „Nadbużańskie tradycje kulinarne” z partnerem z Ukrainy oraz przedstawicielkami Koła Gospodyń Wiejskich KGW Kukawki,
- współorganizacja Gminnego Dnia Seniora,
- organizacja uroczystego spotkania wigilijnego.

Działania i zadania odbywające się cyklicznie w ciągu całego roku w Gminnym Ośrodku Kultury:

- Organizowanie wolnego czasu:
 - ✓ popołudniowe zajęcia świetlicowe dla dzieci,
 - ✓ zajęcia dla młodzieży i dorosłych – siłownia, tenis stołowy, gry świetlicowe, piłkarzyki, bilard, telewizja, X-box oraz PS4.
- Rozwijanie zainteresowań młodzieży:
 - ✓ nauka tańca nowoczesnego dla dzieci szkolnych,
 - ✓ całoroczna opieka nad dwoma formacjami tanecznymi w Łysowie i Przesmykach,
 - ✓ sukcesywne wprowadzanie kół zainteresowań.
- Wynajmowanie GOK-u na uroczystości okolicznościowe,
- Opieka nad zespołem folklorystycznym „Przesmyczanki”:
 - ✓ pozyskiwanie nowych członków,
 - ✓ czuwanie nad kalendarzem imprez.
- Współpraca z Ochotniczą Strażą Pożarną i Gminną Biblioteką Publiczną.

Gminna Biblioteka Publiczna w Przesmykach istnieje od 1950 roku. Podstawowym zadaniem jest zaspokojenie potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych ogółu społeczeństwa oraz uczniów szkół podstawowych. Ponadto zadaniem Gminnej Biblioteki Publicznej jest uczestniczenie w upowszechnianiu wiedzy i kultury, w szczególności:

- gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i udostępnianie zbiorów,

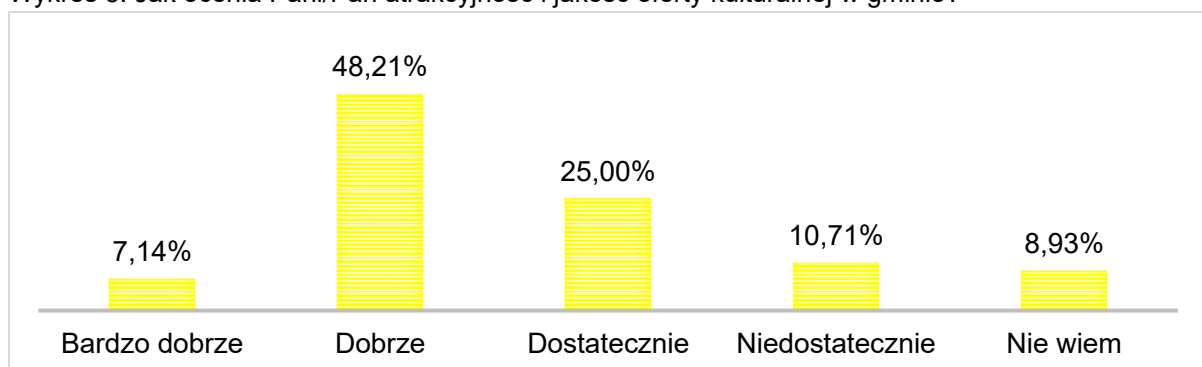
- sporządzanie i rozpowszechnianie informacji bibliograficznych i dokumentacyjnych,
- działalność naukowo-badawcza,
- wymiana oraz przekazywanie materiałów bibliotecznych i informacji,
- organizowanie koncertów, przeglądów i festiwali,
- organizowanie konkursów w różnych dziedzinach.

Dodatkowo, na terenie Gminy Przesmyki działają Koła Gospodyń Wiejskich, które są ambasadorami folkloru, miejscowej tradycji, kultury i kuchni, a także prowadzą działania prospołeczne, które spajają i aktywizują lokalne społeczności oraz wpływają na rozwój przedsiębiorczości kobiet:

- Koło Gospodyń Wiejskich w Łysowie,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Kukawkach,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Pod Lipą” w Lipinach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Kamiankach - Nickach „Nad Rzeczką”,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Przesmykach,
- Koło Gospodyń Wiejskich "NAD STAWAMI" w Dąbrowie,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Wólce Łysowskiej.

Jakość oferty kulturalnej, największy odsetek mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym ocenił na poziomie dobrym (48,21%). Z kolei, 25,00% przyznało, że zasoby gminy w tym zakresie są dostateczne, a 10,71% przyznało, iż oferta kulturalna jest niedostateczna. Następnie 7,14% oceniło ją na poziomie bardzo dobrym, a pozostałe 8,93% nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?

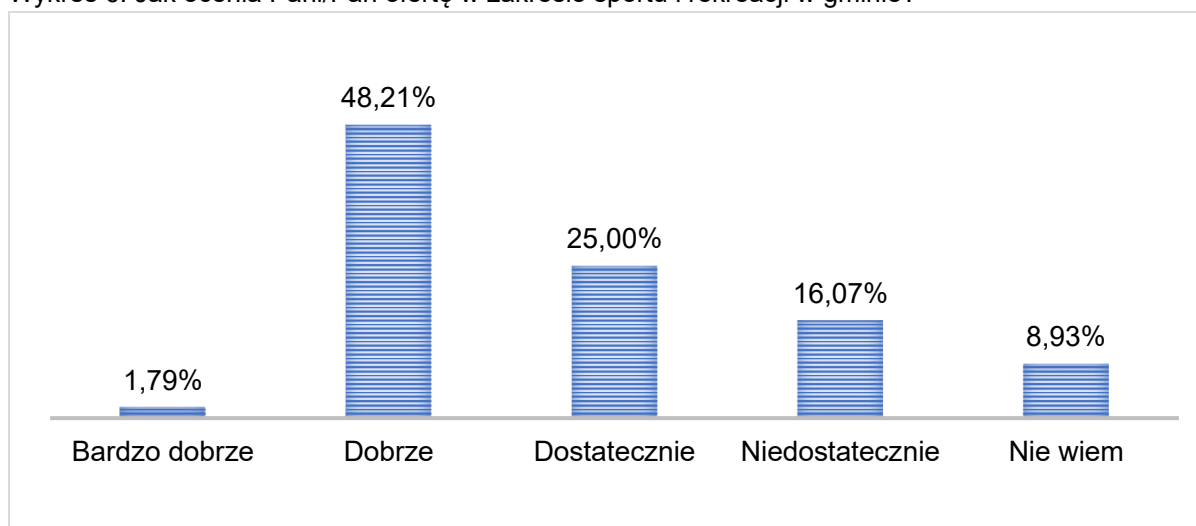
Na terenie Gminy Przesmyki realizowane są cykliczne imprezy kulturalne, społeczne, sportowe i rekreacyjne. Wśród imprez cyklicznych realizowanych w latach wcześniejszych wyróżnić można:

- Festyn „Dokopiny Ziemniaka”,
- Gminny Turniej Piłki Siatkowej,
- Feryjny Turniej Tenisa Stołowego,
- Gminny Turniej Piłki Nożnej o Puchar Wójta Gminy
- Organizację uroczystości kulturalnych tj. Dzień Strażaka, Dzień Matki, Dzień Dziecka, Dzień Rodziny, Dzień Seniora, 11 Listopada itp.

Ponadto, w Gminie Przesmyki działa przy Zespole Szkół w Łysowie - Uczniowski Klub Sportowy „Trapez Łysów”, a do września 2020 r. działał Uczniowski Klub Sportowy „Sokół” przy Zespole Szkół w Przesmykach.

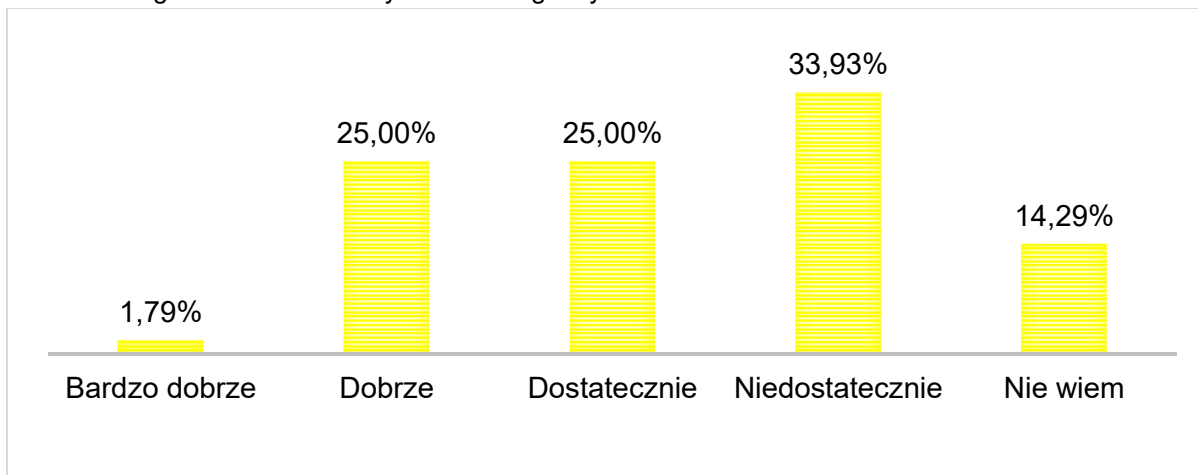
Ofertę w zakresie sportu i rekreacji, 48,21% mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym oceniło na poziomie dobrym. Z kolei, 25,00% uznało, że zasoby są dostateczne, natomiast 16,07% przyznało, iż oferta sportu i rekreacji na terenie gminy jest niedostateczna. Następnie 1,79% uznało, że zasoby gminy w tym zakresie są bardzo dobre, a pozostałe 8,93% ankietowanych nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę w zakresie sportu i rekreacji w gminie?

Ponadto, 33,93% ankietowanych mieszkańców niedostatecznie oceniło działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży. Z kolei, 25,00% przyznało, iż oferta w tym zakresie jest dostateczna i tyle samo stwierdziło, iż jest dobra. Następnie 1,79% oceniło ją na poziomie bardzo dobrym, a pozostałe 14,29% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie gminy?

Turystyka i rekreacja

Obszar gminy Przesmyki leży całkowicie w dorzeczu Bugu. Z podmokłych łąk na południe od wsi Kamianki-Wańki, wypływa rzeka Kołodziejka, lewobrzeżny dopływ Bugu. Ponadto, na terenie gminy występuje wiele oczek wodnych, stawów i innych zbiorników lokalnych - retencyjnych i przeciwpożarowych, najczęściej położonych w rejonie wsi Kamianki-Nicki, Kamianki Lackie, Kamianki-Wańki i Kamianki-Czabaje, w dolinie Kołodziejki.

Na szczególną uwagę zasługują obszary cenne przyrodniczo, wchodzące w system obszarów prawnie chronionych. Północny fragment gminy objęty jest ochroną w ramach Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny. Obszar o powierzchni 2.321 ha, co stanowi 19,8% powierzchni gminy. Istotną rolę w strukturze obszarów cennych przyrodniczo odgrywa obszar funkcjonalny "Zielone Płuca Polski" będący częścią "Zielonych Płuc Europy".

W jego skład wchodzi cały obszar gminy Przesmyki. Obszar ten utworzony został dla ochrony szczególnie cennych walorów przyrodniczych i krajobrazowych północno-wschodniej Polski. Obszary te, uzupełnione o doliny rzek, są terenami o dużej atrakcyjności turystycznej.

Na terenie Gminy Przesmyki zlokalizowane są obiekty znajdujące się w rejestrze ochrony zabytków.

Miejscowość	Nazwa obiektu
Dąbrowa	Zespół dworski – murowany dwór i oficyna wzniesiona ok. 1850r wraz z parkiem krajobrazowym założonym w poł. XIX
Kukawki	Kaplica wotywna z terenem działki z 1906 roku

Łysów	Kościół p.w. Matki Bożej Różańcowej wraz z ogrodzeniem i terenem otoczenia, wzniesiony w 1775 r.
Łysów	Zespół dworski pochodzący z przełomu XVIII/XIX wieku tj. ruina dworu, pozostałość parku
Łysów	Kapliczka przydrożna, na osi drogi na dziedzińcu dworski, 1883 r.
Przesmyki	Zespół kościoła tj. kościół parafialny drewniany, p.w. św. Jakuba Apostoła, pochodzący z końca XVIII wieku (1776r), wraz z XIX murowaną dzwonnica
Przesmyki	Kaplica cmentarna z II poł. XIX w. zlokalizowana na cmentarzu parafialnym w miejscowości Przesmyki
Zawady	Kopiec Piłsudskiego usypany w 1936r w lesie „Majówka”

Ponadto, na terenie całej gminy znajdują się obiekty budowlane w tym: domy i budynki gospodarcze wpisane do gminnej ewidencji zabytków, dla których Gmina prowadzi wykaz.

Rynek pracy i gospodarka

Gmina Przesmyki jest gminą wiejską o charakterze rolniczym. Głównym źródłem utrzymania ludności jest praca w rolnictwie. Poza sektorem rolniczym i publicznym (Urząd Gminy, jednostki organizacyjne), mieszkańcy Gminy zajmują się drobnymi usługami dla ludności.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Przesmyki 160 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 34 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -126.

Ponadto, 47,2% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Przesmyki pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 24,5% w przemyśle i budownictwie, a 13,3% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,8% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Bezrobocie rejestrowane w Gminie Przesmyki wynosiło w 2022 roku 4,8% (4,8% wśród kobiet i 4,8% wśród mężczyzn). Na terenie Gminy Przesmyki występuje bezrobocie w podobnej skali jak w całym województwie, jednak jest niższe niż w kraju (5,2%). Ludność zamieszkująca Gminę utrzymuje się głównie z pracy na gospodarstwie rolnym. Osoby młode przeprowadzają się do dużych aglomeracji lub wyjeżdżają za granicę w poszukiwaniu pracy.

Według raportu z CEIDG w 2022 roku w Gminie Przesmyki dla głównego miejsca wykonywania działalności zarejestrowanych było 76 podmiotów gospodarczych w tym aktywnych 64, zawieszonych 12. W ciągu roku zarejestrowano 9 nowych podmiotów gospodarczych.

W Gminie Przesmyki w roku 2022 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 151 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 110 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 23 nowe podmioty, a 7 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2022 najwięcej (23)

podmiotów zarejestrowano w roku 2022, a najmniej (4) w roku 2011. W tym samym okresie najczęściej (18) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2011 roku, najmniej (2) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2020 roku.

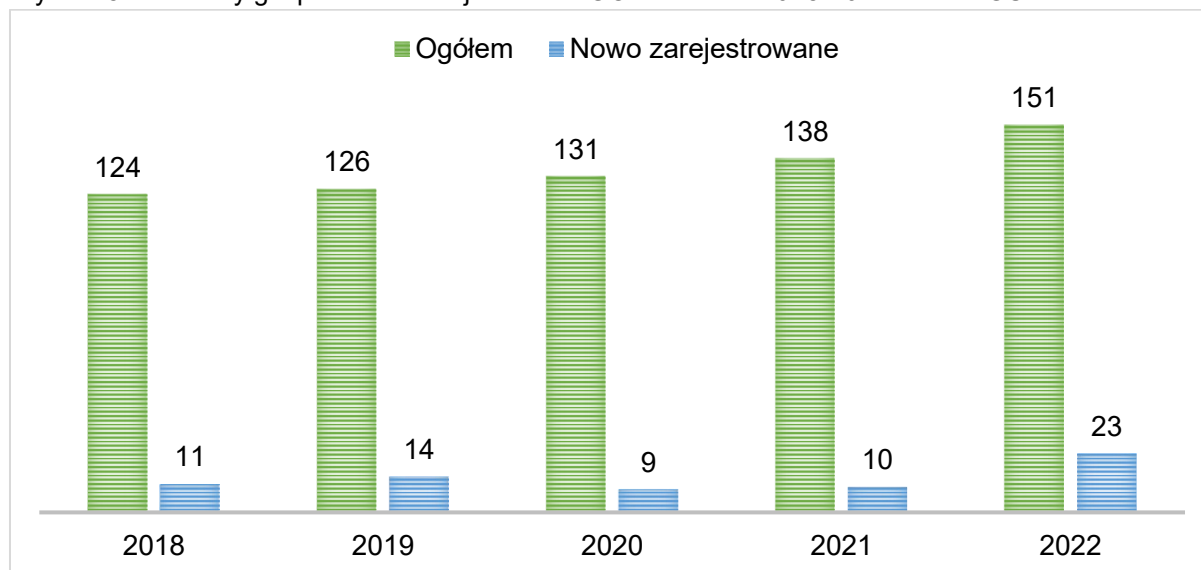
Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Gminie Przesmyki najczęściej (8) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najczęściej (146) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników.

13,2% (20) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 27,8% (42) podmiotów, a 58,9% (89) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Przesmyki najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są budownictwo (24,5%) oraz rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (17,3%).

Na przestrzeni ostatnich lat zaobserwowano wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON.

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2018-2022 – dane GUS

Organizacje pozarządowe

Widocznym przejawem aktywności społecznej jest funkcjonowanie organizacji pozarządowych, w tym fundacji i stowarzyszeń. Organizacje te są kluczowym ogniwem rozwoju społecznego w skali lokalnej, a jednocześnie przez wspólne działania integrują miejscową społeczność.

Dzięki bliskiej współpracy organizacji samorządowych z mieszkańcami gminy, łatwiej zrozumieć lokalne potrzeby. Można w ten sposób skuteczniej i efektywniej wypełniać nakreślone zadania, które mogą być istotnym ogniwem rozwoju społeczno-gospodarczego.

Lista organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej na terenie Gminy Przesmyki:

- Przesmyckie Stowarzyszenie Rozwoju Gospodarczego,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Przesmykach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Łysowie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kukawkach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Dąbrowie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kamiankach Lackich,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Pniewiskach.

DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY PRZESMYKI

Na początku badania mieszkańców poproszono o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym na terenie Gminy Przesmyki. Przyjętą w tym pytaniu miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”.

Poniższa tabela przedstawia skalę ważności poszczególnych problemów wskazaną przez mieszkańców w trakcie badania.

Tabela 9. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie Gminy Przesmyki

Problemy społeczne	Średnia ważona problemu
alkoholizm	3,45
narkomania	2,50
wzrost przestępczości	2,39
nowe substancje psychoaktywne (dopalacze)	2,41
bezrobocie	3,04
ubóstwo	3,37
przemoc	3,13
uzależnienia behawioralne	2,96

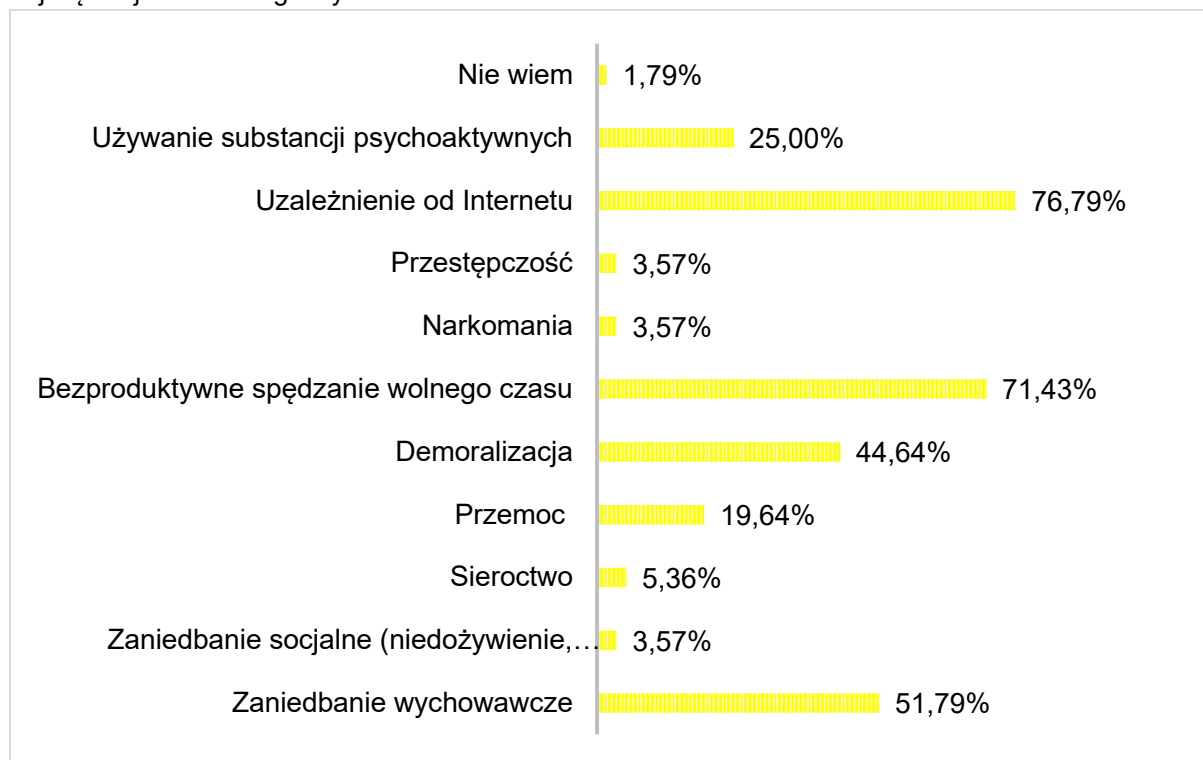
Jak wynika z badań, ankietowani mieszkańcy w hierarchii problemów najwyżej usytuowali problem alkoholizmu, którego ważność ocenili na poziomie 3,45. Kolejnymi, zauważalnymi przez mieszkańców problemami na terenie Gminy Przesmyki okazały się: problem ubóstwa oraz problem przemocy. Najwyższa pozycja zjawiska alkoholizmu jednoznacznie wskazuje priorytetowy kierunek działań, jakie powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Mieszkańcy mieli również możliwość wpisania innych ważnych problemów występujących na terenie gminy. Wśród nich znalazły się: inflacja, drożyzna, wysokie koszty życia oraz bariery architektoniczne.

Mieszkańcy zostali również zapytani jakie negatywne zjawiska dostrzegają na terenie Gminy Przesmyki w odniesieniu do dzieci i młodzieży. Jak wynika z odpowiedzi najbardziej zauważalnym problemem jest uzależnienie od Internetu, wskazane przez 76,79% badanych mieszkańców. Kolejno 71,43% przyznało, iż jest to bezproduktywne spędzanie czasu wolnego, a 51,79% wskazało na zaniedbanie wychowawcze. Następnie 44,64% dostrzega demoralizację, a 25,00% używanie substancji psychoaktywnych. Z kolei, 19,64% wskazało na przemoc, 5,36% na sieroctwo, 3,57% na narkomanię, zaniedbanie socjalne oraz przestępczość. Z kolei, 1,79% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym temacie.

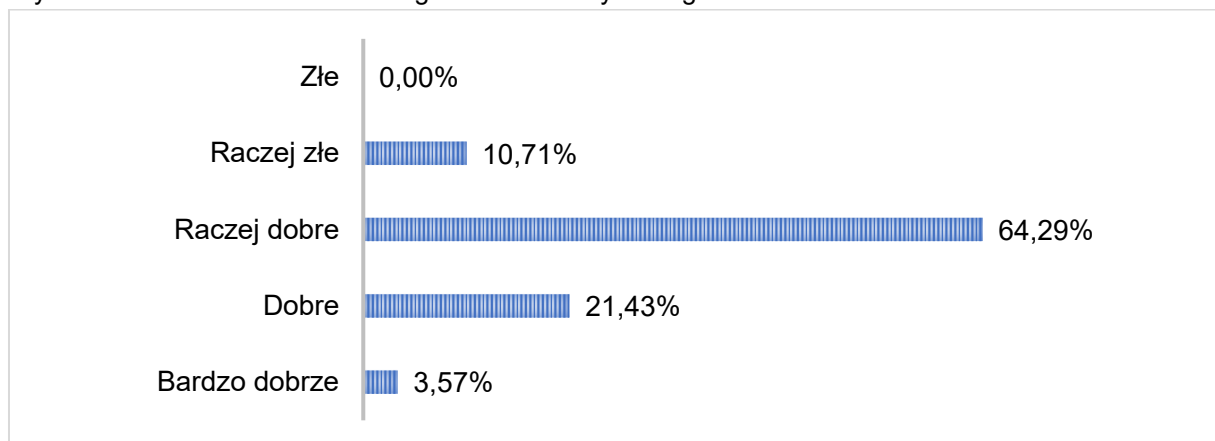
Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd też suma jest większa niż 100%.

Wykres 9. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej na terenie gminy?

Ogólne warunki życia w gminie mieszkańcy najczęściej oceniali jako raczej dobre. Taką odpowiedź wskazało 64,29% badanych respondentów. Z kolei, 21,43% oceniło je jako dobre, a 10,71% jako raczej złe. Pozostałe 3,57% przyznało, iż są one bardzo dobre.

Wykres 10. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?

Zapytano również badanych mieszkańców jak oceniają swoją sytuację materialną. I tak, 50,00% oceniło ją dobrze, a 28,57% przyznało, iż jest ona przeciętna, ani dobra, ani zła. Z kolei, 10,71% stwierdziło, że jest bardzo dobra, a 7,14% określiło ją jako złą. Pozostałe 3,57% oceniło, ją jako bardzo złą.

Problemy w obszarze pomocy społecznej

Zgodnie z art. 2. ust. 1. ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Zgodnie z art. 3. w/w ustawy pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, o których mowa w art. 2 ust. 1, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej.

GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W PRZESMYKACH

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przesmykach powołany został uchwałą Rady Gminy Przesmyki Nr III/15/90 z dnia 28 czerwca 1990 r. Ośrodek realizuje zadania pomocy społecznej wynikające z polityki społecznej państwa i gminy.

Podstawowym celem działania Ośrodka jest:

1. Umożliwienie osobom i rodzinom zamieszkałym na terenie Gminy Przesmyki przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.
2. Zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin zamieszkałych na terenie gminy.
3. Umożliwienie osobom i rodzinom bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka.
4. Doprowadzenie, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

5. Odbudowanie i podtrzymanie u osób zagrożonych wykluczeniem społecznym umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu.
6. Odbudowanie i podtrzymanie zdolności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy.

Do podstawowych zadań Ośrodka należy:

1. Realizacja zadań własnych oraz zadań zleconych gminie z zakresu pomocy społecznej
2. Ustalanie prawa, przyznawanie i wypłacanie świadczeń przewidzianych ustawą o świadczeniach rodzinnych (zasiłków rodzinnych, dodatków do zasiłków rodzinnych, świadczeń opiekuńczych, jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka).
3. Przyznawanie i opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne za osoby podlegające obowiązkowi ubezpieczenia z tytułu pobierania niektórych świadczeń w Ośrodku.
4. Przyznawanie i wypłacanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego na osoby uprawnione do świadczenia alimentacyjnego na podstawie tytułu wykonawczego, którego egzekucja jest bezskuteczna.
5. Wykonywanie innych zadań zleconych Ośrodkowi do realizacji.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przesmykach w 2022 roku stanowił miejsce pracy dla 7 osób. W 2022 roku w GOPS zatrudniano 3 opiekunki realizujące usługi opiekuńcze, nie zatrudniano asystenta rodziny, od listopada 2022 roku zatrudniono osobę w ramach prac interwencyjnych z Powiatowego Urzędu Pracy.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej Ośrodek zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku 1 pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców.

Z danych przekazanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przesmykach wynika, iż na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej oraz liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu problemów uzależnień.

Tabela 10. Osoby korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną	Rok	Liczba
rodziny korzystające z pomocy społecznej	rok 2020	90 rodzin
	rok 2021	91 rodzin
	rok 2022	88 rodzin
liczba osób w rodzinach	rok 2020	236 osób
	rok 2021	215 osób
	rok 2022	212 osób
rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	rok 2020	14 rodzin
	rok 2021	10 rodzin
	rok 2022	6 rodzin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Przesmykach

W 2022 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przesmykach realizując zadania ustawy o pomocy społecznej udzielił szeroko rozumianego wsparcia ogółem 88 rodzinom, w tym 212 osobom. Z tego 25 rodzin, to rodziny z dziećmi na utrzymaniu, w tym 10 rodzin to rodziny wielodzietne co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 11. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z dziećmi na utrzymaniu w 2022 roku

Rodziny z dziećmi – o liczbie dzieci:	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
1 dziecko	6 rodzin	17 osób
2 dzieci	9 rodzin	39 osób
3 dzieci	8 rodzin	45 osób
4 dzieci	2 rodziny	11 osób
5 dzieci	0 rodzin	0 osób
ogółem:	25 rodzin	112 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Przesmykach

Najczęstszą formą udzielanej pomocy są świadczenia niepieniężne – choć liczba osób korzystających z tego typu pomocy na przestrzeni ostatnich trzech lat zmalała. Wiele osób korzysta ze świadczeń pieniężnych.

Istotną formę wsparcia stanowi także praca socjalna, która jest ważnym zadaniem własnym o charakterze obowiązkowym. Praca socjalna jest to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w środowisku. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwiązania lub wzmocnienia aktywności, samodzielności życiowej. Prowadzona jest również ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy oraz koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności. W 2022 roku z pomocy w postaci pracy socjalnej skorzystało 88 rodzin (212 osób), pomocą wyłącznie w postaci pracy socjalnej objęto 37 rodzin (84 osoby). Praca socjalna polegała przede wszystkim na wspieraniu osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych.

Tabela 12. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych

Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS	Rok	Liczba
świadczenia pieniężne	rok 2020	59 osób
	rok 2021	40 osób
	rok 2022	31 osób
świadczenia niepieniężne	rok 2020	53 osoby
	rok 2021	40 osób
	rok 2022	42 osoby
pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej ogółem	rok 2020	90 rodzin
	rok 2021	91 rodzin
	rok 2022	88 rodzin
usługi opiekuńcze	rok 2020	2 osoby
	rok 2021	2 osoby
	rok 2022	3 osoby
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	rok 2020	0 osób
	rok 2021	0 osób
	rok 2022	0 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Przesmykach

Najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez GOPS w Przesmykach w 2022 roku było kolejno: ubóstwo - 36 rodzin, w tym 87 osób, długotrwała lub ciężka choroba – 24 rodziny, w tym 50 osób, niepełnosprawność - 20 rodzin, w tym 45 osób oraz bezrobocie – 16 rodzin, w tym 22 osoby.

Tabela 13. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu:

Powody przyznawania pomocy społecznej	Rok	Liczba
niepełnosprawność	rok 2020	26 rodzin
	rok 2021	22 rodziny
	rok 2022	20 rodzin
bezrobocie	rok 2020	16 rodzin
	rok 2021	14 rodzin
	rok 2022	16 rodzin
ubóstwo	rok 2020	38 rodzin
	rok 2021	30 rodzin
	rok 2022	36 rodzin
bezzadność opiek. wych.	rok 2020	9 rodzin
	rok 2021	6 rodzin
	rok 2022	5 rodzin
długotrwała lub ciężka choroba	rok 2020	31 rodzin
	rok 2021	22 rodziny
	rok 2022	24 rodziny
potrzeba ochrony macierzyństwa	rok 2020	14 rodzin
	rok 2021	12 rodzin
	rok 2022	11 rodzin
bezdomność	rok 2020	0 osób
	rok 2021	0 osób
	rok 2022	1 osoba
alkoholizm	rok 2020	14 rodzin
	rok 2021	10 rodzin
	rok 2022	6 rodzin

przemoc	rok 2020	0 rodzin
	rok 2021	0 rodzin
	rok 2022	0 rodzin
inne:	rok 2020	4 rodziny
	rok 2021	3 rodziny
	rok 2022	6 rodzin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Przesmykach

Z przedstawionych poniżej danych wynika, iż odbiorcami pomocy społecznej są najczęściej osoby będące na emeryturze, a kolejno osoby pracujące dorywczo.

Tabela 14. Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową

Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową	2022 rok
pracuje	20 osób
pracuje dorywczo	30 osób
nie pracuje	3 osoby
studiuje	0 osób
na rencie	7 osób
na emeryturze	32 osoby
na zasiłku dla bezrobotnych	0 osób
bezrobotny, bez prawa do zasiłku	17 osób
inne	9 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Przesmykach

W ramach przygotowania dokumentu Strategii przeprowadzono badanie ankietowe wśród pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przesmykach, w którym wzięło udział 6 osób. Jak wynika z pozyskanych danych, wśród najważniejszych problemów społecznych, które dotyczą rodziny z terenu gminy Przesmyki pracownicy GOPS najczęściej wymieniali niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami, a kolejno alkoholizm, nieporadność życiową, bezrobocie oraz

bezradność opiekuńczo-wychowawczą. Pojawiły się również pojedyncze odpowiedzi wskazujące na ubóstwo oraz niedostateczny dostęp do poradnictwa psychologiczno-prawnego.

Z odpowiedzi pracowników GOPS wynika również, iż rodziny z dziećmi najczęściej zgłaszają problemy finansowe oraz trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, a kolejno problemy zdrowotne w rodzinie. Pojawiły się również pojedyncze odpowiedzi wskazujące na nadużywanie alkoholu/alkoholizm, bezrobocie, konflikty ze współmałżonkiem/partnerem oraz ubóstwo.

Bezrobocie

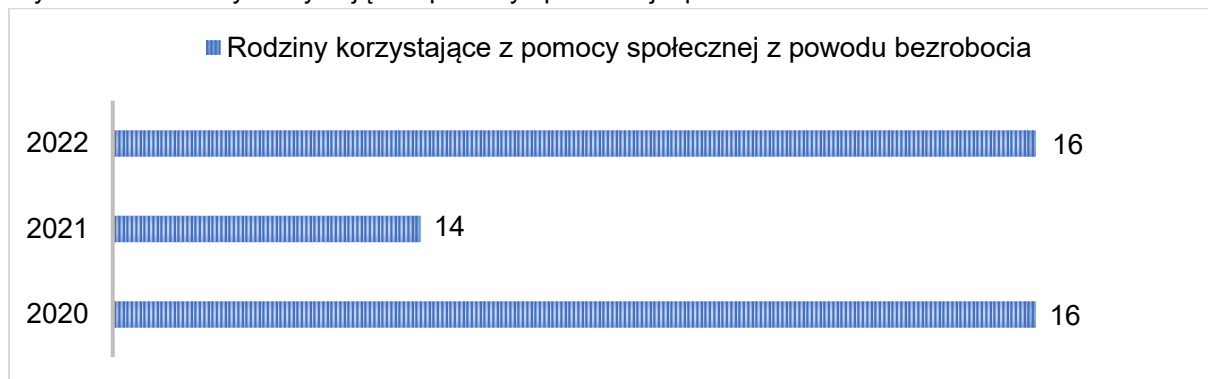
Zgodnie z danymi GUS, w 2022 roku w Gminie Przesmyki zarejestrowanych było 59 osób bezrobotnych, w tym: 23 kobiety oraz 36 mężczyzn. Na przestrzeni lat 2018-2022 ogólna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych utrzymywała się na zbliżonym poziomie. W 2021 roku zarejestrowano najwięcej osób bezrobotnych oraz osób długotrwale bezrobotnych.

Tabela 15. Stan bezrobocia rejestrowanego w latach 2018-2022

Stan bezrobocia	
bezrobotni zarejestrowani ogółem:	
rok 2018	64 osoby
rok 2019	51 osób
rok 2020	58 osób
rok 2021	72 osoby
rok 2022	59 osób
kobiety	
rok 2018	24 kobiety
rok 2019	22 kobiety
rok 2020	21 kobiet
rok 2021	27 kobiet
rok 2022	23 kobiety
mężczyźni	
rok 2018	40 mężczyzn
rok 2019	29 mężczyzn
rok 2020	37 mężczyzn
rok 2021	45 mężczyzn
rok 2022	36 mężczyzn
osoby długotrwale bezrobotne	
rok 2018	38 osób
rok 2019	34 osoby
rok 2020	34 osoby
rok 2021	39 osób
rok 2022	39 osób

Zgodnie z danymi GOPS w Przesmykach, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na przestrzeni lat 2020-2022 pozostaje na podobnym poziomie.

Wykres 11. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Przesmykach

Bezdomność

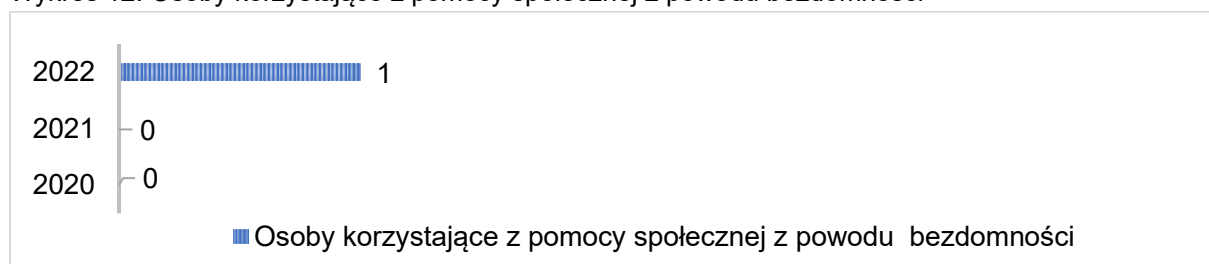
Zdefiniowanie pojęcia bezdomności niewątpliwie nastęrcza badaczom coraz to nowszych problemów. Najogólniej, można ją określić jako względnie trwałą sytuację człowieka pozbawionego dachu nad głową albo nieposiadającego własnego mieszkania².

Bezdomność wydaje się być szczególnie bolesnym zjawiskiem, gdyż człowiek, którego ona dotyczy, pozostając bez dachu nad głową, funkcjonuje bez przestrzeni, w której może się schronić przed trudnymi życiowymi sytuacjami. Osobie, która ma dom, bardzo trudno zrozumieć bezdomnych, a przecież jest ich coraz więcej. Dzisiaj można ich spotkać w każdym mieście; do niedawna zaś stanowili zjawisko charakterystyczne jedynie dla dużych aglomeracji. Jest to swego rodzaju znak czasu.

Bezdomność w Gminie Przesmyki jest jedynie zjawiskiem, nie urasta do rangi problemu społecznego. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z ternu Gminy świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przesmykach.

Zgodnie z danymi GOPS w Przesmykach, w 2022 roku tylko jedna osoba korzystała z pomocy społecznej z powodu bezdomności.

Wykres 12. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu bezdomności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Przesmykach

² Porowski. M, Bezdomność – obraz zjawiska i populacji ludzi bezdomnych, [w:] Pedagogika społeczna: człowiek w zmieniającym się świecie, red. T. Pilch, I. Lepalczyk, Żak, Warszawa 1995, s. 433–434

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych

Alkoholizm

Według szacunków Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych co ósmy dorosły Polak nie pije w ogóle alkoholu. Ponadto większość osób pijących alkohol spożywa go w sposób, który nie powoduje negatywnych konsekwencji dla nich i dla osób z ich otoczenia. Jednak kilkanaście procent dorosłych Polaków spożywa alkohol problemowo. Szacuje się, że w grupie tej znajduje się ok. 900 tys. osób uzależnionych oraz ponad 2 mln osób pijących alkohol ryzykownie lub szkodliwie. Należy podkreślić, że grupa osób najwięcej pijących, stanowiąca 9% ogólnej liczby osób konsumujących alkohol, spożywa aż 43% całego wypijanego alkoholu³.

Konkretna liczba osób uzależnionych od alkoholu jest trudna do ustalenia. Posługując się danymi szacunkowymi Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych można natomiast określić przybliżoną liczbę osób wśród danej populacji, u których mogą występować różne kategorie problemów alkoholowych.

Tabela 16. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe) dla Polski 37,75 mln mieszkańców oraz Gminy Przesmyki 2 797 mieszkańców	
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	Polska: ok. 2% populacji
	Gmina Przesmyki: ok. 56 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	Polska: ok. 4% populacji
	Gmina Przesmyki: ok. 112 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	Polska: ok. 4% populacji
	Gmina Przesmyki: ok. 112 osób

³ PARPA - szkody zdrowotne i uzależnienie, picie ryzykowne i szkodliwe

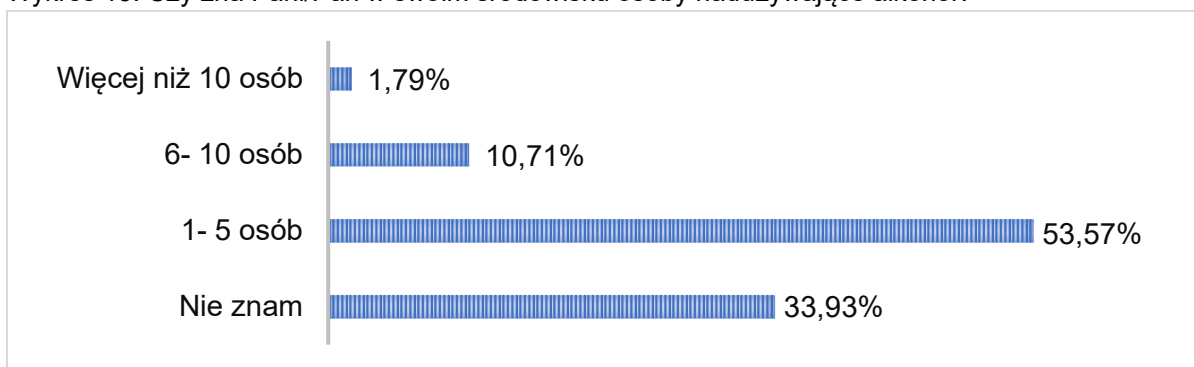
Osoby pijące szkodliwie	Polska: 5-7% populacji
	Gmina Przesmyki: ok. 140 – 196 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	Polska: 2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin
	Gmina Przesmyki: ok. 149 osób dorosłych i dzieci

Źródło: PARPA

Dane z przeprowadzonej diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych wśród mieszkańców z terenu Gminy Przesmyki wskazują, iż problem alkoholizmu został usytuowany najwyżej w hierarchii problemów społecznych. Jak wynika z odpowiedzi, 44,64% badanych postrzega alkoholizm jako problem zauważalny na terenie gminy, a 19,64% uważa, iż jest to problem powszechny. Z kolei, 25,00% uważa, że są to nieliczne przypadki. Następnie 1,79% uznało, iż ten problem nie występuje na terenie gminy, a pozostałe 8,93% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

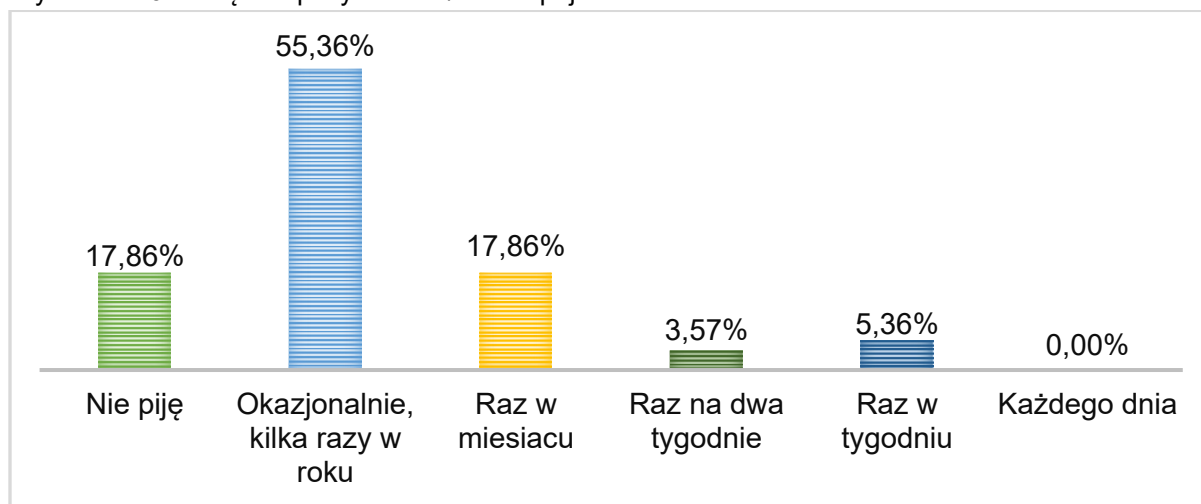
Warto zaznaczyć, iż 53,57% uważa, że osoby spożywające alkohol stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności lokalnej. Co więcej, problem odnotowany został także w odpowiedziach respondentów, gdyż łącznie 66,07% zna osobiście kogoś, kto w ich ocenie nadużywa alkoholu, w tym: 53,57% do 5 takich osób, 10,71% od 6 do 10 takich osób, a 1,79% powyżej 10 takich osób. Pozostali ankietowani, tj. 33,93% zaprzeczyli posiadaniu takich znajomości.

Wykres 13. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkoholu?

Jak wynika z deklaracji badanych mieszkańców z terenu Gminy Przesmyki, alkohol jest obecny w ich życiu, lecz częstotliwość jego spożywania jest zazwyczaj okazjonalna. Najliczniejsza grupa ankietowanych tj. 55,36% przyznała się do spożywania napojów alkoholowych okazjonalnie, średnio kilka razy w roku. Z kolei, 17,86% zadeklarowało abstynencję i tyle samo przyznało, iż spożywa alkohol raz w miesiącu. Z kolei, 5,36% przyznało, iż ma to miejsce raz w tygodniu, a 3,57% spożywa alkohol raz na dwa tygodnie. Analizując płeć respondenta, zarówno kobiety, jak i mężczyźni deklarowali najczęściej, iż spożywają alkohol okazjonalnie.

Wykres 14. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?

Ponadto, 32,14% ankietowanych potwierdziło, że spotkało się ze zjawiskiem nietrzeźwości wśród kierowców. Nieco niepokojącym jest, iż 7,14% badanych było świadkami spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży. Mieszkańcy zwrócili również uwagę na nasilenie zjawiska spożywania alkoholu przez osoby nieletnie. Z kolei, łącznie 25,00% badanych przyznało, że spotkało się z przypadkami sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.

Z przeprowadzonego badania wynika, iż 26,79% badanych potrafiło samodzielnie wskazać przynajmniej jedną instytucję, która pomaga osobom uzależnionym. Odpowiedzi respondentów wskazywały najczęściej na Gminą Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a kolejno na Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Pozostałe 73,21% przyznało, że nie zna żadnej instytucji na terenie gminy, udzielającej pomocy osobom uzależnionym. W celu poszerzania wiedzy mieszkańców na temat

instytucji działających w obszarze profilaktyki, zasadnym wydaje się więc podjęcie działań informacyjnych w tym zakresie.

Problem spożywania napojów alkoholowych przez młode osoby potwierdzają także wyniki badania przeprowadzonego wśród uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Przesmyki.

Z pozyskanych danych wynika, iż 17,50% uczniów klas piątych i szóstych oraz 29,17% uczniów klas siódmych i ósmych miało już kontakt z alkoholem. Niepokojącym jest również fakt, iż obniża się wiek inicjacji alkoholowej, która według deklaracji badanych uczniów najczęściej przypada na wiek 11 lat. Warto zaznaczyć, iż 57,14% klas siódmych i ósmych spożywało alkohol za namową osób trzecich. Wielu uczniów biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi.

Problem alkoholizmu potwierdzają także odpowiedzi uczestniczący w badaniu sprzedawcy napojów alkoholowych. I tak, 50,00% badanych przyznało, że spotyka się z próbami zakupu alkoholu przez osoby nietrzeźwe. Badani deklaruwali najczęściej, że próby zakupu alkoholu przez osoby młode zdarzają się raczej rzadko (100,00%). Co więcej, prawie wszyscy (75,00%) odpowiedzieli, że w przypadku wątpliwości co do wieku kupującego zawsze proszą o pokazanie dokumentu tożsamości. Wszyscy badani sprzedawcy są natomiast świadomi kary, jaka grozi za sprzedaż alkoholu osobie niepełnoletniej.

Akcentowany przez respondentów problem alkoholizmu wskazuje zatem jednoznacznie na priorytetowy kierunek działań, jaki powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy. Konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym, szkoleniowym, informacyjnym, a także promującym różne formy zdrowego stylu życia.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Dane z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2020-2022 wskazują, iż zmalała liczba wniosków o leczenie odwykowe. Ponadto, w 2020 roku zlecono najwięcej przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych.

Tabela 17. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Działania GKRPA	Rok	Liczba
posiedzenia GKRPA (ogółem)	rok 2020	3 posiedzenia
	rok 2021	3 posiedzenia
	rok 2022	2 posiedzenia
przeprowadzone rozmowy motywujące	rok 2020	0 rozmów
	rok 2021	2 rozmowy
	rok 2022	2 rozmowy
kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	rok 2020	0 kontroli
	rok 2021	0 kontroli
	rok 2022	0 kontroli
wnioski o leczenie odwykowe	rok 2020	2 wnioski
	rok 2021	1 wniosek
	rok 2022	1 wniosek
zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	rok 2020	2 zlecenia
	rok 2021	0 zleceń
	rok 2022	0 zleceń
wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	rok 2020	0 wniosków
	rok 2021	0 wniosków
	rok 2022	0 wniosków
postanowienia w sprawie wydania opinii na sprzedaż napojów alkoholowych	rok 2020	0 postanowień
	rok 2021	3 postanowienia
	rok 2022	0 postanowień
szkolenia, w których uczestniczyli członkowie komisji	rok 2020	1 szkolenie
	rok 2021	1 szkolenie
	rok 2022	1 szkolenie

Ze środków GKRPA udzielono pomocy w postaci dofinansowania działań profilaktycznych i porad psychologicznych w zespole Szkół w Przesmykach i Łysowie.

Punkt Konsultacyjno-Informacyjny

W Punkcie udzielane są porady psychologiczne oraz konsultacje indywidualne (2 razy w miesiącu). W Punkcie zatrudniony jest psycholog oraz psychoterapeuta. Uczniowie korzystali z pomocy psychologicznej w Zespole Szkół w Łysowie (30 uczniów) i Zespole Szkół w Przesmykach (25 uczniów). Osoby potrzebujące wsparcia w postaci porad prawnych i psychologicznych kierowane były również do punktów prowadzonych przez PCPR, „Caritas” lub Instytut Kofoeda w Siedlcach.

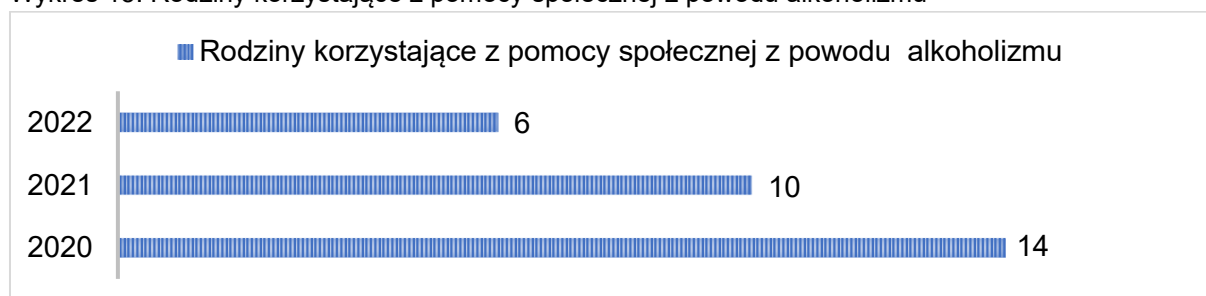
Z danych przekazanych przez GKRPA wynika, iż na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu.

Tabela 18. Działalność Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego

Punkt Konsultacyjno-Informacyjny	Rok	Liczba
liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu (ogółem)	rok 2020	9 rodzin
	rok 2021	10 rodzin
	rok 2022	13 rodzin
rodziny z problemem alkoholowym	rok 2020	5 rodzin
	rok 2021	8 rodzin
	rok 2022	6 rodzin

Zgodnie z danymi GOPS w Przesmykach, na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.

Wykres 15. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Przesmykach

Narkomania

Według danych z lat 2018/2019 odsetek osób, które miały kontakt z narkotykami w ciągu ostatniego roku w Polsce jest kilkunastokrotnie niższy od odsetka osób mających kontakt z alkoholem. Używanie alkoholu w ciągu ostatniego roku odnotowano w Polsce na poziomie 79,9% (badanie z 2018 roku), podczas gdy w przypadku narkotyków odsetek wyniósł 5,4% (dane dla osób w wieku 15-64 lata)⁴.

Dane pozyskane w trakcie diagnozy zagrożeń społecznych wskazują, iż problem narkomanii jest zauważalny na terenie Gminy Przesmyki, jednak są to nieliczne przypadki. Taką odpowiedź zaznaczyło 42,86% badanych mieszkańców. Większość respondentów biorących udział w badaniu nie zna osób zażywających narkotyki (83,93%), jak również miejsc, w których można dokonać zakupu tego rodzaju substancji psychoaktywnych (94,64%).

Do zażywania narkotyków bądź innych substancji odurzających przyznało się łącznie 8,93% badanych, w tym: 7,14% przyznało, że był to jednorazowy kontakt, a 1,79% potwierdziło kilkukrotny kontakt. Pozostałe 91,07% badanych zaprzeczyło by kiedykolwiek sięgało po tego typu substancje psychoaktywne.

W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczniów pojawiły się deklaracje potwierdzające znajomość w swoim środowisku osób niepełnoletnich zażywających narkotyki. Zdecydowana większość uczniów szkół podstawowych nie miała dotychczas kontaktu z narkotykami. Do zażywania narkotyków przyznał się jeden uczeń klas siódmych i ósmych. Idąc dalej, należy zaznaczyć, iż wraz z wiekiem wzrasta również możliwość dostępu do substancji psychoaktywnych. Ponadto, 12,50% uczniów klas siódmych i ósmych potwierdziło, iż posiada informacje gdzie i u kogo można kupić narkotyki. Badani uczniowie prezentują raczej dobry poziom wiedzy na temat konsekwencji zdrowotnych stosowania narkotyków, a także sankcji prawnych

⁴ Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Raport o stanie narkomanii w Polsce 2020, Warszawa 2020

z tytułu ich posiadania. Niemniej jednak istnieje spora grupa osób, szczególnie wśród uczniów młodszych, która takiej wiedzy nie posiada.

Ponadto, 12,50% uczniów klas starszych przyznało, iż wie gdzie i u kogo kupić dopalacze. Ponadto, 16,67% uczniów klas siódmych i ósmych przyznało, że zna osoby w swoim środowisku, które zażywają dopalacze. Do używania tego typu substancji nie przyznał się żaden z uczniów klas siódmych i ósmych.

Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba

Na terenie Gminy Przesmyki dane demograficzne wskazują na problem starzenia się społeczeństwa. Przede wszystkim zauważalny jest rosnący wskaźnik obciążenia demograficznego na przestrzeni ostatnich lat (z 33,0 w 2018 roku do 38,5 w 2022 roku). Przejawia się on wzrostem liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Jak wiadomo osoby starsze są bardziej narażone na choroby, co często prowadzi także do niepełnosprawności. Starość wiąże się z niższą aktywnością i sprawnością fizyczną, a w konsekwencji często z marginalizacją osób starszych jako zbiorowości. W związku z tym postępujący proces starzenia się społeczeństwa, wymusza na władzach samorządowych podejmowanie działań zmierzających do redukcji jego skutków.

Tabela 19. Podział mieszkańców ze względu na wiek

Liczba mieszkańców	
ogółem:	
rok 2018	3 182 osoby
rok 2019	3 169 osób
rok 2020	2 932 osoby
rok 2021	2 858 osób
rok 2022	2 797 osób
osoby w wieku 0-17 lat:	
rok 2018	528 osób
rok 2019	516 osób
rok 2020	496 osób
rok 2021	476 osób
rok 2022	444 osoby
osoby w wieku 18-59 lat:	
rok 2018	1 741 osób
rok 2019	1 722 osoby
rok 2020	1 524 osoby
rok 2021	1 507 osób
rok 2022	1 498 osób

osoby w wieku 60 lat i więcej:	
rok 2018	913 osób
rok 2019	931 osób
rok 2020	912 osób
rok 2021	875 osób
rok 2022	855 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Prognozy demograficzne (GUS) wskazują na przyspieszenie negatywnych tendencji – do 2030 roku dzieci do 14 roku życia ubędzie nawet o 15,4% (ostatnie dwa lata były szczególnie niekorzystne pod względem ujemnego przyrostu naturalnego), a osób w wieku produkcyjnym o blisko 8,2%; przybędzie za to 20,8% osób po 65 roku życia.

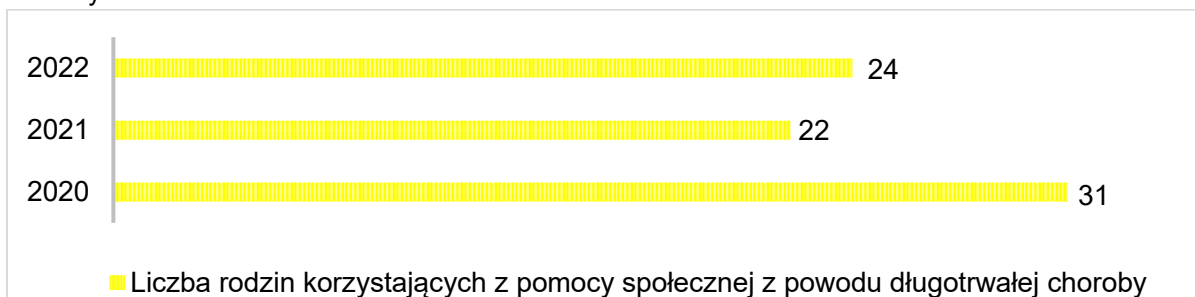
Zgodnie z danymi GOPS w Przesmykach, na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności, natomiast liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w 2020 roku była najwyższa.

Wykres 16. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Przesmykach

Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby

Źródło: opracowanie własne na podstawie GOPS w Przesmykach

Częstotliwość występowania ciężkich i długotrwałych chorób oraz niepełnosprawności, w tym m.in. w związku ze starzeniem się społeczeństwa, pozwala przypuszczać, że w okresie objętym Strategią liczba osób wymagających wsparcia z tytułu chorób i niepełnosprawności będzie wzrastać.

Działania prowadzone na rzecz seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami na terenie Gminy Przesmyki:

W Kukawkach zlokalizowany jest Dom Pomocy Społecznej dla osób z Chorobą Alzheimera nie należący do zasobów gminy, którego podmiotem prowadzącym jest starosta (PCPR). W gminie nie ma zapotrzebowania na instytucjonalne formy pomocy społecznej. Obserwuje się natomiast wzrost zainteresowania usługami opiekuńczymi. W roku 2022 roku GOPS realizował usługi opiekuńcze dla 3 osób (przyznano 762 świadczenia).

W 2022 roku w ramach swojej działalności GOK pomagał w organizacji spotkań i warsztatów Klubu Seniora - w dniu 23.02.2022 r. odbyło się spotkanie integracyjne członków Klubu Seniora, w dniu 01.03.2022 r. natomiast spotkanie kończące karnawał. W dniu 30.03.2022 Klub Seniora zorganizował warsztaty wykonywania ozdób wielkanocnych. W każdym spotkaniu Gminny Ośrodek Kultury udostępnił salę, potrzebny sprzęt oraz zapewnił oprawę wokalną i nagłośnieniową. W dniu 19.06.2022 r. odbył się seans pt. „Czyściec”. Gminny Ośrodek Kultury udostępnił salę oraz przygotował sprzęt do odtworzenia filmu.

Ponadto, w 2022 roku w Gminnym Ośrodku Kultury organizowany był Gminny Dzień Seniora wspierany przez Centrum Medyczno-Diagnostyczne Sp. z o.o. Specjalista medycyny rodzinnej i geriatry przeprowadził pogadankę nt. „Zdrowy Senior” - „Pomyślne starzenie”, natomiast pielęgniarka rodzinna przeprowadziła akcję bezpłatnych badań w zakresie: pomiaru ciśnienia, pomiaru cukru oraz testów anty-HCV w kierunku zapalenia wątroby typu C. Ponadto, podczas wydarzenia odbył się występ artystyczny Wojciecha Ostrowskiego oraz zespołu folklorystycznego „Przesmyczanki”.

Usługi świadczone przez Powiatowy Urząd Pracy w Siedlcach dla osób z niepełnosprawnościami:

Osoba niepełnosprawna może być zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako:

- bezrobotny – to osoba, która posiada ustaloną niepełnosprawność, jednak nie jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.
- poszukujący pracy – to osoba, która oprócz ustalonej niepełnosprawności jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.

Osoba posiadająca orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub osoba legitymująca się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności, która jest zdolna do podjęcia zatrudnienia w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy, posiadająca status „bezrobotnego” może skorzystać ze wszystkich usług urzędu pracy i instrumentów przewidzianych dla osoby bezrobotnej. Ponadto, osoba niepełnosprawna zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może również korzystać na zasadach takich jak bezrobotni z następujących usług lub instrumentów określonych w ustawie o promocji:

- szkoleń,
- stażu,
- prac interwencyjnych,
- przygotowania zawodowego dorosłych,
- badań lekarskich lub psychologicznych, o których mowa w art. 2 ust. 3 ustawy o promocji,
- zwrotu kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 1, 2 i 4 ustawy o promocji,
- finansowania kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 3 ustawy o promocji,
- studiów podyplomowych,
- szkoleń na podstawie trójstronnych umów szkoleniowych zawieranych pomiędzy starostą, pracodawcą i instytucją szkoleniową,
- bonu na zasiedlenie,

- bonu szkoleniowego,
- bonu stażowego.

Dla osób niepełnosprawnych posiadających status „poszukujących pracy”, a nie pozostających w zatrudnieniu, przewidziane są usługi urzędu pracy i instrumenty finansowane ze środków PFRON. Instrumenty te są adresowane bezpośrednio do osób niepełnosprawnych, jak też do ich pracodawców⁵.

Tabela 20. Instrumenty finansowane ze środków PFRON

<p>Uprawnienia pracodawcy zatrudniającego osobę z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika. • Zwrot kosztów przystosowania stanowiska pracy. • Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy. • Zwrot kosztów szkolenia pracownika. • Zwrot kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy. • Zwolnienie z wpłat na PFRON. • Refundacja części wynagrodzenia lub składek na ubezpieczenia społeczne.
<p>Uprawnienia osoby z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności zdolnej do pracy, posiadające status „bezrobotnego” lub poszukującego pracy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc w znalezieniu zatrudnienia (pośrednictwo pracy).

⁵ Powiatowy Urząd Pracy w Siedlcach - informacje dla osób z niepełnosprawnościami

	<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość nabycia, uzupełnienia, podniesienia kwalifikacji zawodowych oraz zdobycia doświadczenia zawodowego (szkolenia, studia podyplomowe, staż). • Pomoc w wyborze odpowiedniego miejsca pracy przy uwzględnieniu predyspozycji zawodowych i możliwości zdrowotnych oraz wymagań w danym środowisku pracy (doradcy zawodowego).
Osoby niepełnosprawne podejmujące i prowadzące działalność gospodarczą lub rolniczą	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie finansowe na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej. • Dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego. • Refundacja składek ZUS.

Pracownicy GOPS uczestniczący w badaniu ankietowym wymienili kilka problemów odnoszących się do osób z niepełnosprawnościami, które dostrzegają w trakcie swojej pracy. Wskazano na izolację, ubóstwo, trudności w przemieszczaniu się, niedostateczny dostęp do rehabilitacji, długotrwałą chorobę, brak instytucji wspomagających osoby z niepełnosprawnościami lub ich opiekunów oraz małe zainteresowanie osób z niepełnosprawnościami uczestnictwem w terapii zajęciowej. Według 50,00% badanych pracowników GOPS oferta pomocy osobom z niepełnosprawnościami (pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest raczej niewystarczająca i tyle samo miało odmienne zdanie w tym temacie.

Z kolei wśród problemów dotyczących osób starszych pracownicy GOPS wymieniali najczęściej samotność, niepełnosprawność, długotrwałą chorobę, brak opieki,

ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, brak możliwości opieki nad starszymi przez członków rodziny, ubóstwo, bezradność oraz brak opiekunów dla osób samotnie zamieszkujących. Według 50,00% badanych pracowników GOPS oferta pomocy osobom starszym (pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca, natomiast 33,33% miało odmienne zdanie w tym temacie. Pozostałe 16,67% wyraziło przeciwne zdanie w tym temacie.

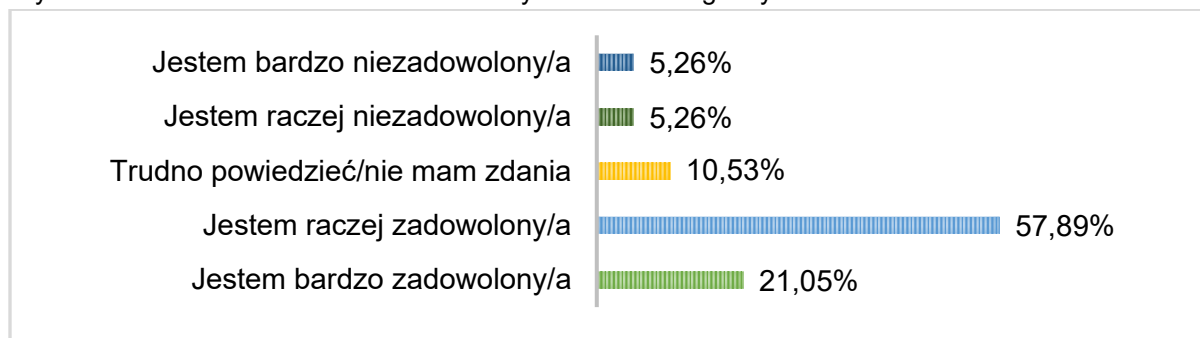
Zdaniem pracowników GOPS najbardziej ucierpiały podczas pandemii osoby starsze, osoby samotne oraz osoby z niepełnosprawnościami i to do nich w pierwszej kolejności należy kierować wsparcie.

Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród osób z niepełnosprawnościami z terenu Gminy Przesmyki:

W ramach przygotowania niniejszego dokumentu Strategii przeprowadzono badania ankietowe wśród osób z niepełnosprawnościami. W badaniu wzięło udział 19 osób, w tym 8 kobiet oraz 11 mężczyzn. Idąc dalej, 47,37% z nich reprezentowało przedział wiekowy 31-60 lat, z kolei 42,11% było w wieku powyżej 60 lat, a pozostałe 10,53% w wieku do 19 lat. Ponadto, 63,16% posiadało umiarkowany stopień niepełnosprawności, z kolei 26,32% zaznaczyło lekki stopień niepełnosprawności, a pozostałe 10,53% znaczny. Badane osoby posiadały najczęściej wykształcenie podstawowe (52,63%), a kolejno zawodowe i średnie (wskazane po równo przez 15,79%), policealne (10,53%) i gimnazjalnie (5,26%).

Na początku badania poproszono osoby z niepełnosprawnościami o ocenę warunków życia na terenie Gminy Przesmyki. I tak, 57,89% przyznało, że są raczej zadowolonych z warunków życia, a 21,05% stwierdziło, że jest bardzo zadowolonych. Z kolei, 10,53% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym temacie. Z kolei, 5,26% przyznało, że są bardzo niezadowolonych z obecnych warunków życia na terenie Gminy Przesmyki i tyle samo jest raczej niezadowolonych w tej kwestii.

Wykres 18. Jak Pan/ Pani ocenia warunki życia na terenie gminy?

Według 73,68% respondentów w działaniach gminy uwzględniane są potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Z kolei, 10,53% wyraziło zadanie przeciwne, a pozostałe 15,79% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi na tak zadane pytanie.

Osoby z niepełnosprawnościami zamieszkujące teren gminy wskazywały najczęściej na bezrobocie. Taką odpowiedź wskazało 42,11% respondentów. Kolejno 36,84% wskazało na bariery architektoniczne, a 26,32% na utrudniony dostęp do usług opiekuńczych, utrudniony dostęp do świadczeń medycznych (np. rehabilitacji) i izolację. Następnie 10,53% wskazało na brak akceptacji w środowisku lokalnym i tyle samo wskazało na zbyt małą ofertę wydarzeń kulturalno-rozrywkowych. Pozostałe 5,26% przyznało, iż są to problemy psychologiczne.

Tabela 21. Jakie problemy najczęściej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami na terenie gminy?

Jakie problemy najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych?	n= 19 osób
bariery architektoniczne	36,84%
utrudniony dostęp do usług opiekuńczych	26,32%
utrudniony dostęp do świadczeń medycznych (np. rehabilitacji)	26,32%
problemy psychologiczne	5,26%
izolacja	26,32%
brak akceptacji w środowisku lokalnym	10,53%
bezrobocie	42,11%
Inne: brak wydarzeń kulturalno-rozrywkowych dla osób z niepełnosprawnościami	10,53%

Najczęściej dostrzeganym ułatwieniem zaobserwowanym przez osoby z niepełnosprawnością na terenie Gminy Przesmyki jest dostosowany budynek Urzędu Gminy w Przesmykach oraz Centrum Medyczno-Diagnostycznego - Przychodnia Zdrowia w Przesmykach do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w tym przede wszystkim znajdujące się w nich windy. Jednakże, połowa ankietowanych przyznała, iż nie dostrzega żadnych ułatwień dla nich na terenie gminy.

Warto zaznaczyć, iż 73,68% respondentów zna instytucje, które pomagają osobom z niepełnosprawnościami. Najczęściej wskazywali na Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, a kolejno na Przychodnię Zdrowia w Przesmykach. Pozostałe 26,32% przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Następnie poproszono osoby z niepełnosprawnościami z terenu Gminy Przesmyki o ocenę funkcjonowania obszarów publicznych w Gminie Przesmyki oraz dostosowania ich do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Dostosowanie strony internetowej instytucji publicznych dla osób niewidomych i słabowidzących sprawiło największy kłopot w ocenie, gdyż 26,32% respondentów nie wiedziało, jak ustosunkować się do tak zadanego pytania. Z kolei, 31,58% oceniło niedostatecznie tą kwestię, a 26,32% dobrze. Pozostałe 15,79% oceniło tą kwestię dostatecznie.

Dostosowanie infrastruktury, przestrzeni publicznej dla osób niewidomych i słabowidzących 42,11% badanych oceniło niedostatecznie, 26,32% dobrze, a 15,79% dostatecznie. Pozostałe 15,79% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Dostosowanie infrastruktury, przestrzeni publicznej dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich najwyższy odsetek tj. 47,37% ocenił niedostatecznie. Kolejno 36,84% oceniło tą kwestię dobrze, a 10,53% dostatecznie. Pozostałe 5,26% nie wiedziało jak ustosunkować się do tak zadanego pytania.

Poziom obsługi osób niepełnosprawnych i znajomość zasad komunikacji z osobami o szczególnych potrzebach, 68,42% respondentów oceniło dobrze. Z kolei,

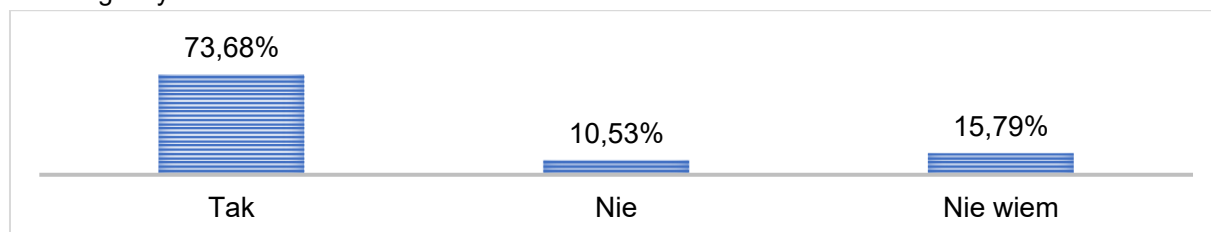
21,05% oceniło dostatecznie tą kwestię, a 5,26% bardzo dobrze i tyle samo nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

Ogólną dostępność informacji (informacje o sposobie i miejscu załatwiania sprawy, oznakowanie w budynku) największy odsetek respondentów tj. 68,42% ocenił dobrze. Kolejno 15,79% oceniło tą kwestię bardzo dobrze, a 10,53% dostatecznie. Pozostałe 5,26% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym temacie.

Wśród działań mających na celu poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Przesmyki ankietowane osoby z niepełnosprawnościami wskazywały najczęściej na dalsze likwidowanie barier architektonicznych, w tym przede wszystkim likwidacja schodów oraz budowa podjazdów dla wózków inwalidzkich oraz na aktywizację zawodową, w tym: zorganizowanie transportu publicznego na trasie Przesmyki-Siedlce w godz. 6:00 do 20:00, aby zwiększyć możliwości zatrudnienia oraz zwiększenie liczby miejsc pracy na terenie gminy dla osób z niepełnosprawnościami. Jako zasadne działania wymieniano dodatkowo: zatrudnienie asystenta osoby niepełnosprawnej, zatrudnienie osób do pomocy dla osób z niepełnosprawnościami, zwiększenie dostępu do rehabilitacji i lekarzy specjalistów, organizację wydarzeń kulturalno-rozrywkowych oraz organizację zajęć ruchowych przeznaczonych dla osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy.

Kolejno zapytano osoby z niepełnosprawnościami czy byłyby zainteresowane uczestnictwem w aktywnościach kulturalnych, rozrywkowych, turystycznych dedykowanym osobom z niepełnosprawnościami organizowanych na terenie gminy. I tak, 73,68% respondentów odpowiedziało twierdząco, z kolei 10,53% wyraziło zdanie przeciwne. Pozostałe 15,79% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 19. Czy byłby Pan/ byłaby Pani zainteresowana uczestnictwem w aktywnościach kulturalnych, rozrywkowych, turystycznych dedykowanym osobom z niepełnosprawnościami organizowanych na terenie gminy?

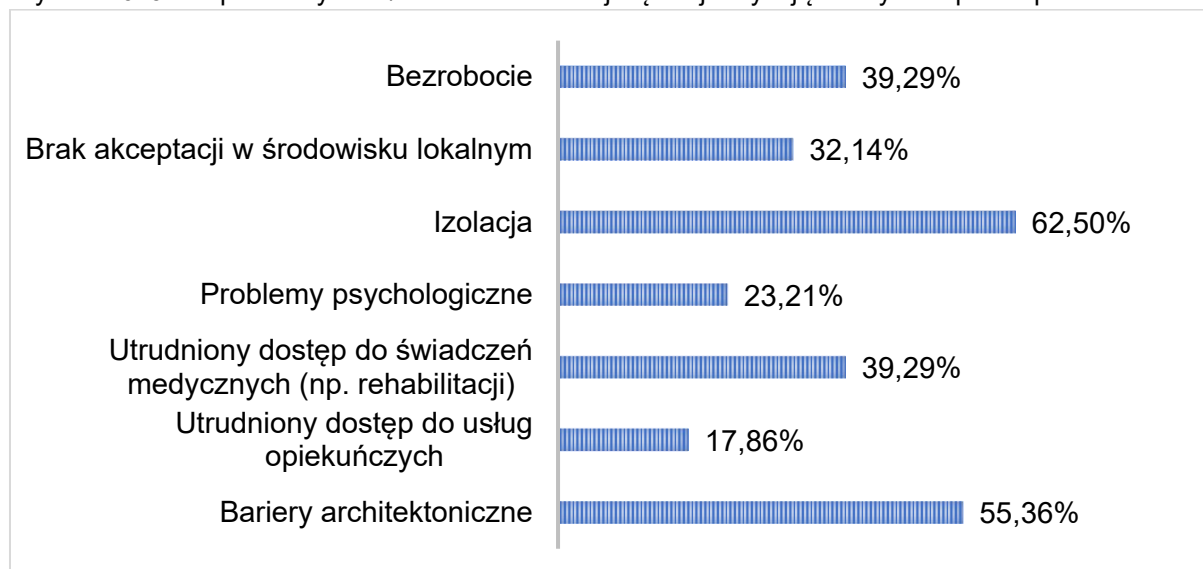
Idąc dalej, 36,84% tj. 7 respondentów potwierdziło chęć skorzystania ze wsparcia asystenta osoby niepełnosprawnej. Z kolei, 34,047,370% wyraziło zdanie przeciwne w tym temacie. Pozostałe 15,79% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Na samym końcu zadano pytanie osobom z niepełnosprawnościami, czy czują się wykluczeni z lokalnej grupy społecznej. I tak, 73,68% zaprzeczyło, a 15,79% odpowiedziało twierdząco na tak zadane pytanie. Pozostałe 10,53% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców z terenu Gminy Przesmyki wskazano kilka problemów, które ich zdaniem najbardziej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami. I tak, 62,50% badanych wskazało na izolację, a 55,36% na bariery architektoniczne. Z kolei, 39,29% zaznaczyło bezrobocie oraz utrudniony dostęp do świadczeń medycznych (np. rehabilitacji). Następnie 32,14% wskazało na brak akceptacji w środowisku lokalnym, a 23,21% na problemy psychologiczne. Następnie 17,86% zaznaczyło utrudniony dostęp do usług opiekuńczych.

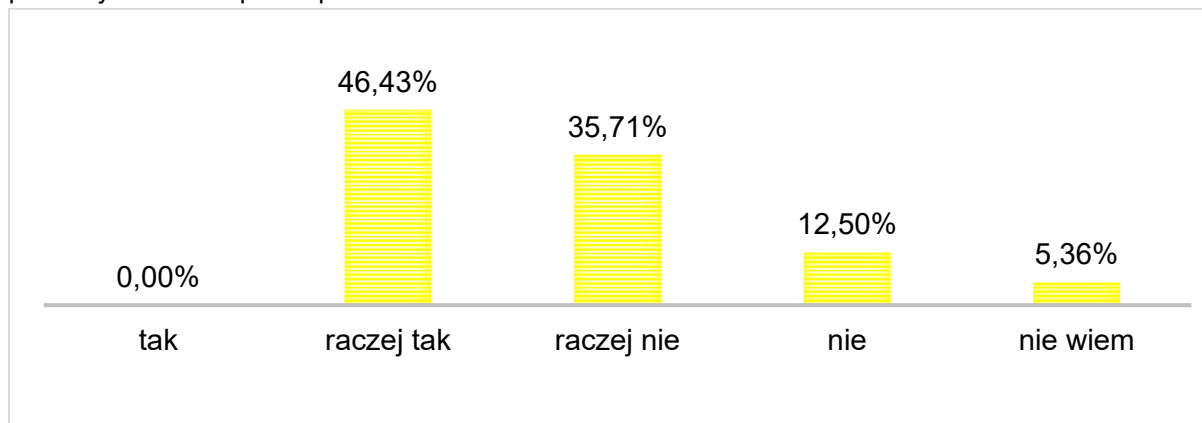
Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd suma jest większa niż 100%.

Wykres 20. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami?

Ponadto, łącznie 48,21% badanych mieszkańców przyznało, że działania podejmowane na terenie Gminy nie uwzględniają potrzeb osób z niepełnosprawnościami, a 46,43% stwierdziło, iż takie potrzeby są raczej uwzględniane. Pozostałe 5,36% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

Wykres 21. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?

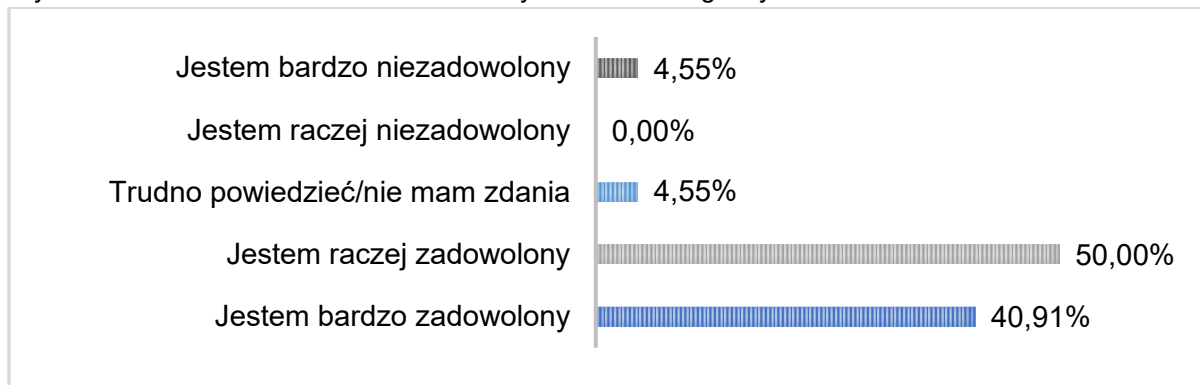

Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród seniorów z terenu Gminy Przesmyki:

W ramach przygotowania Strategii przeprowadzono również badania ankietowe wśród seniorów zamieszkujących teren Gminy Przesmyki. W badaniu wzięły udział 22 osoby, w tym 11 kobiet oraz 11 mężczyzn. Idąc dalej, 45,45% z nich reprezentowało przedział wiekowy 60+ i tyle samo było w wieku 70+, a pozostałe 9,09% było w wieku 50+. Badane osoby posiadały najczęściej wykształcenie podstawowe (40,91%), a kolejno zawodowe (27,27%), średnie (22,73%) oraz policealne i wyższe (wskazane po równo przez 4,55%).

Na początku zapytano seniorów z terenu Gminy Przesmyki jak oceniają warunki życia na terenie gminy. I tak, największy odsetek tj. 50,00% jest raczej zadowolony, a 40,91% to osoby bardzo zadowolone. Pozostałe 4,55% oceniło warunki życia w gminie jako bardzo niezadowolające i tyle samo nie wiedziało jak ustosunkować się do tak zadanego pytania.

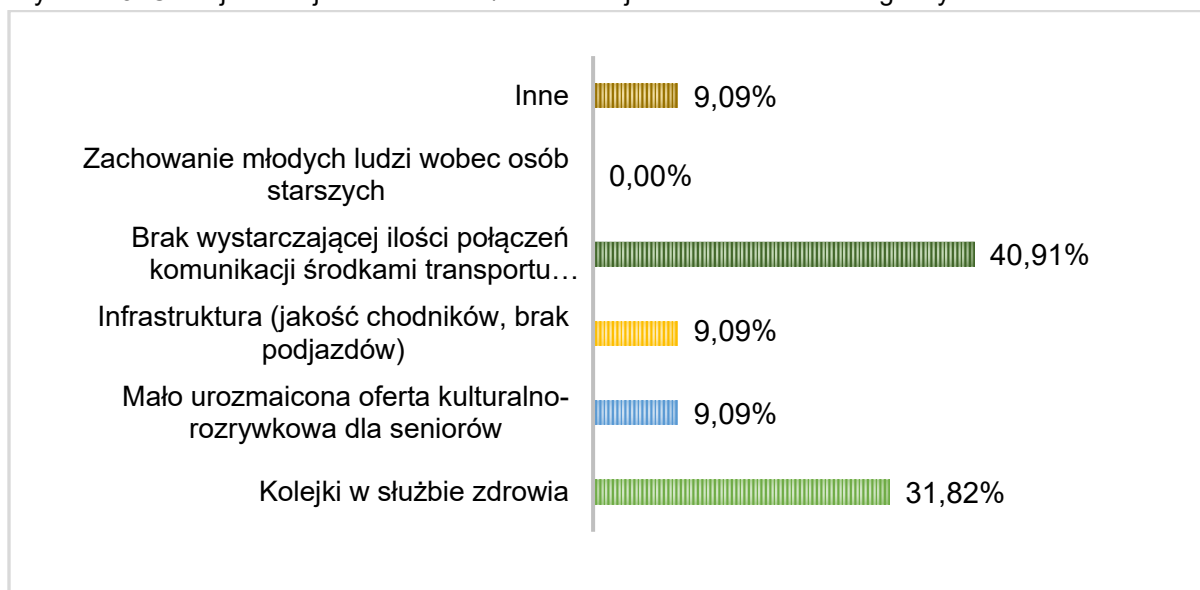
Wykres 22. Jak Pan/ Pani ocenia warunki życia na terenie gminy?

Według 81,82% badanych respondentów, Gmina Przesmyki dba o potrzeby seniorów. Z kolei, 9,09% wyraziło zdanie przeciwne i tyle samo nie wiedziało jak ustosunkować się do tej kwestii.

Zapytano seniorów co najbardziej utrudnia im funkcjonowanie na terenie gminy. Największy odsetek tj. 40,910% wskazał na brak wystarczającej ilości połączeń komunikacji środkami transportu publicznego między sąsiednimi miejscowościami. kolejki w służbie zdrowia. Z kolei, 31,82% wskazało na kolejki w służbie zdrowia, a 9,09% na mało urozmaiconą ofertę kulturalno-rozrywkową dla seniorów, niedostosowaną infrastrukturę, w tym przede wszystkim złą jakość chodników oraz brak podjazdów i tyle samo przyznało, że trudnością jest zły stan dróg dojazdowych do domów.

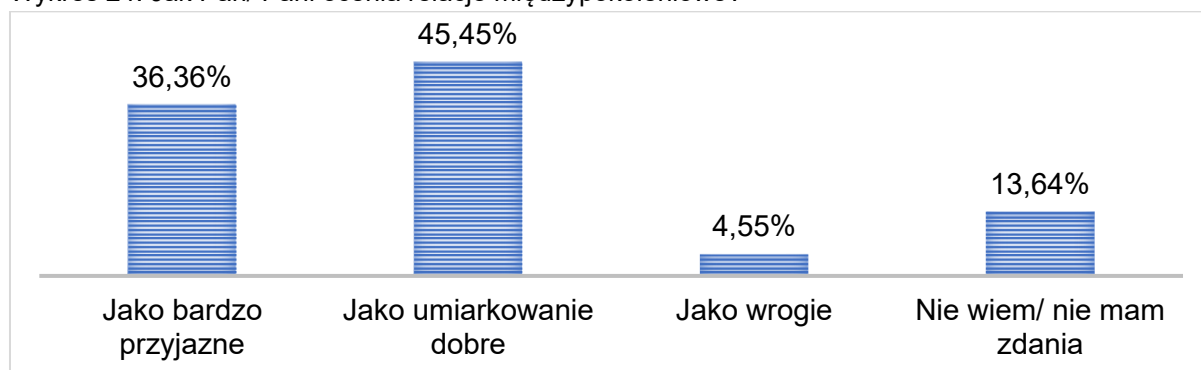
Wykres 23. Co najbardziej utrudnia Panu/Pani funkcjonowanie na terenie gminy?

Z kolei, badani respondenci jako najczęściej dostrzegane ułatwienie dla seniorów wskazali na dostępność do służby zdrowia na terenie gminy, w tym do rehabilitacji oraz możliwość uczestnictwa w Klubie Seniora. Jako ważne ułatwienie kilku z nich wskazało na dostosowany budynek Urzędu Gminy w Przesmykach do potrzeb osób starszych, w tym przede wszystkim możliwość skorzystania z windy w budynku. Ponadto, prawie połowa badanych przyznała, iż nie dostrzega żadnych ułatwień na terenie gminy dla seniorów.

Zapytano również seniorów, jak oceniają relacje międzypokoleniowe. Największy odsetek tj. 45,45% ocenił je jako umiarkowanie dobre. Następnie 36,36% respondentów oceniło je jako przyjazne, a 4,55% jako wrogie. Pozostałe 13,64% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym temacie.

Wykres 24. Jak Pan/ Pani ocenia relacje międzypokoleniowe?

Zapytano respondentów, czy znają instytucje, które pomagają osobom starszym. I tak, 81,82% przyznało, iż zna takie instytucje, a najczęściej wymienianą instytucją był Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przesmykach, a kolejno Gminny Ośrodek Kultury w Przesmykach oraz Przychodnia Zdrowia w Przesmykach. Pozostałe 18,18% przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Wśród działań, które powinny podjąć władze samorządowe, aby skutecznie wspierać osoby starsze znalazły się przede wszystkim działania polegające na polepszeniu dostępu do lekarzy specjalistów na terenie gminy oraz zwiększeniu oferty wydarzeń kulturalno-rozrywkowych, w tym wydarzeń integracyjnych. Jako zasadne wskazano również na likwidowanie barier architektonicznych, w tym budowę podjazdów dla wózków inwalidzkich, zatrudnienie osób do pomocy samotnym osobom starszym,

budowę DPS w gminie, rozszerzenie działalności Klubu Seniora, wprowadzenie specjalnych dodatków dla seniorów oraz wprowadzenie większej liczby połączeń autobusowych na trasie Przesmyki-Siedlce.

Następnie poproszono respondentów o ocenę funkcjonowania obszarów publicznych na terenie Gminy Przesmyki oraz dostosowania ich do potrzeb seniorów.

Ochronę zdrowia w ramach NFZ (np. dostępność i jakość opieki zdrowotnej, dostęp do specjalistów i rehabilitacji) 40,91% respondentów oceniło dobrze, a 31,82% dostatecznie. Z kolei, 13,64% oceniło ją bardzo dobrze, a 9,09% niedostatecznie. Pozostałe 4,55% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tej kwestii.

Ochronę zdrowia, w tym profilaktykę i edukację zdrowotną (np. programy badań przesiewowych, szczepień ochronnych) największy odsetek tj. 36,36% ocenił dobrze. Następnie 22,73% oceniło ten obszar dostatecznie, a 18,18% oceniło ten obszar jako niedostateczny. Z kolei, 13,64% oceniło go bardzo dobrze, a pozostałe 9,09% nie wystawiło jednoznacznej opinii w tej kwestii.

Opieka społeczna (np. wsparcie dla seniorów i osób chorych, asystenci) została najczęściej oceniana jako dobra. Taką odpowiedź wskazało 36,36% badanych seniorów. Z kolei, 22,73% oceniło ją na poziomie dostatecznym, a 18,18% uznało, iż jest ona bardzo dobra. Następnie 9,09% oceniło niedostatecznie ten obszar, a pozostałe 13,64% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tej kwestii.

Stałą ofertę kulturalną tj. kino, biblioteka, teatr badani respondenci oceniali najczęściej dobrze. Taką odpowiedź wskazało 36,36%. Następnie 27,27% oceniło ją dostatecznie i tyle samo przyznało, iż jest ona niedostateczna. Z kolei, 4,55% oceniło tą kwestię bardzo dobrze i tyle samo nie odpowiedziało jednoznacznie na tak zadane pytanie.

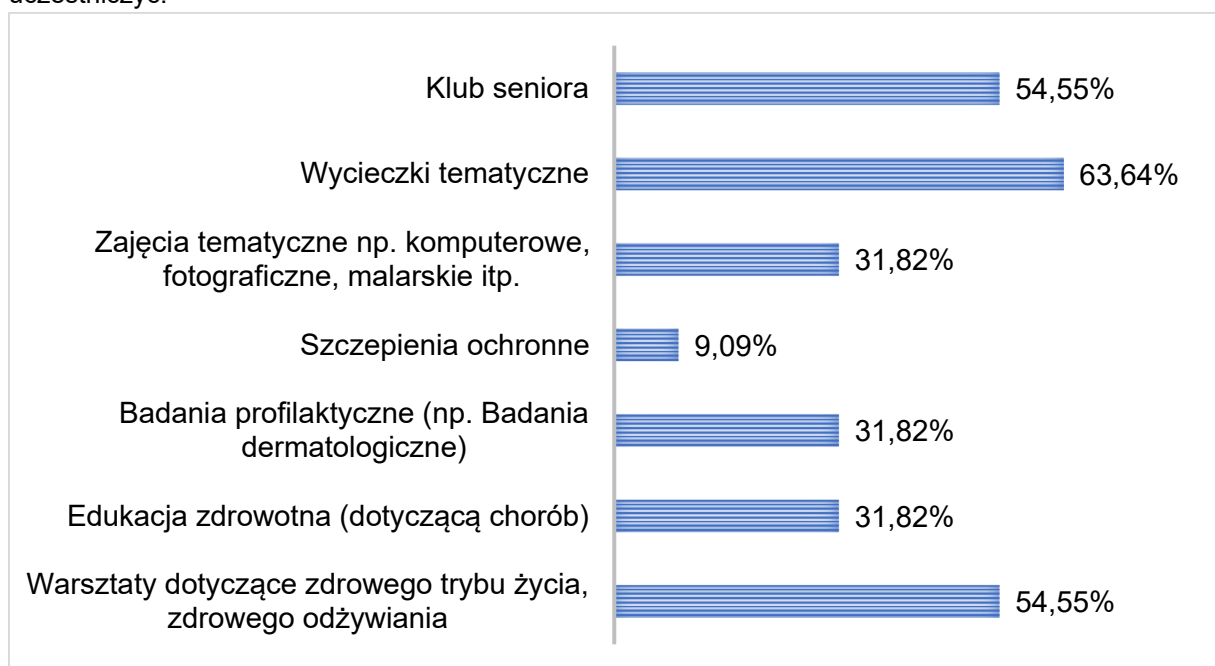
Idąc dalej, 54,55% badanych seniorów oceniło niedostatecznie obszar rekreacji i aktywności ruchowej np. infrastruktura ruchowa. Kolejno 22,73% stwierdziło, iż obszar ten jest dostatecznie dostosowany do potrzeb osób starszych. Następnie 9,09% oceniło go jako dobry. Pozostałe 13,64% nie wiedziało jak ustosunkować się do tej kwestii.

Obszar możliwości rozwijania hobby i zainteresowań tematycznych największy odsetek tj. 40,91% ocenił na poziomie dostatecznym, a 27,27% na poziomie dobrym. Następnie 22,73% uznało, iż jest on niedostateczny. Pozostałe 9,09% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tej kwestii.

Kolejno poproszono badanych seniorów o wskazanie kilku aktywności, w których chcieliby uczestniczyć w przyszłości. Największy odsetek tj. 63,64% wskazał na wycieczki tematyczne. Kolejno 54,55% chciałoby w przyszłości dołączyć do Klubu Seniora i tyle samo chciałoby uczestniczyć w warsztatach dotyczących zdrowego trybu życia i zdrowego odżywiania. Następnie 31,82% wskazało na edukację zdrowotną (dotyczącą chorób), potwierdziło chęć uczestnictwa w zajęciach tematycznych np. komputerowych, fotograficznych, malarskich i tyle samo zaznaczyło badania profilaktyczne. Z kolei, 9,09% wskazało na szczepienia ochronne.

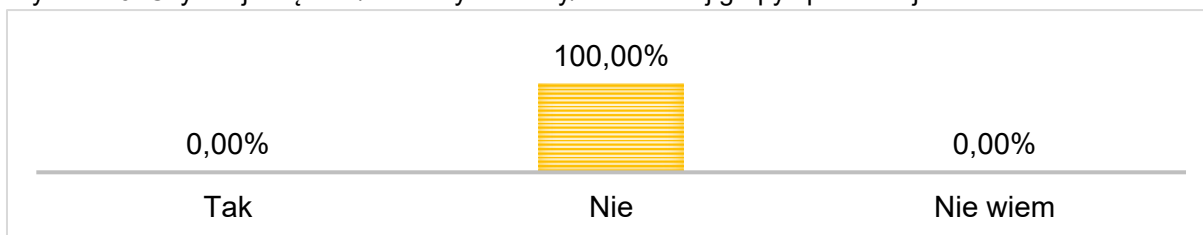
Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd suma jest większa niż 100%.

Wykres 25. Proszę zaznaczyć aktywności, w których chciałaby/chciałby Pani/Pan w przyszłości uczestniczyć.

Na samym końcu zapytano seniorów z terenu Gminy Przesmyki, czy czują się wykluczeni z lokalnej grupy społecznej. Wszyscy badani seniorzy zaprzeczyli.

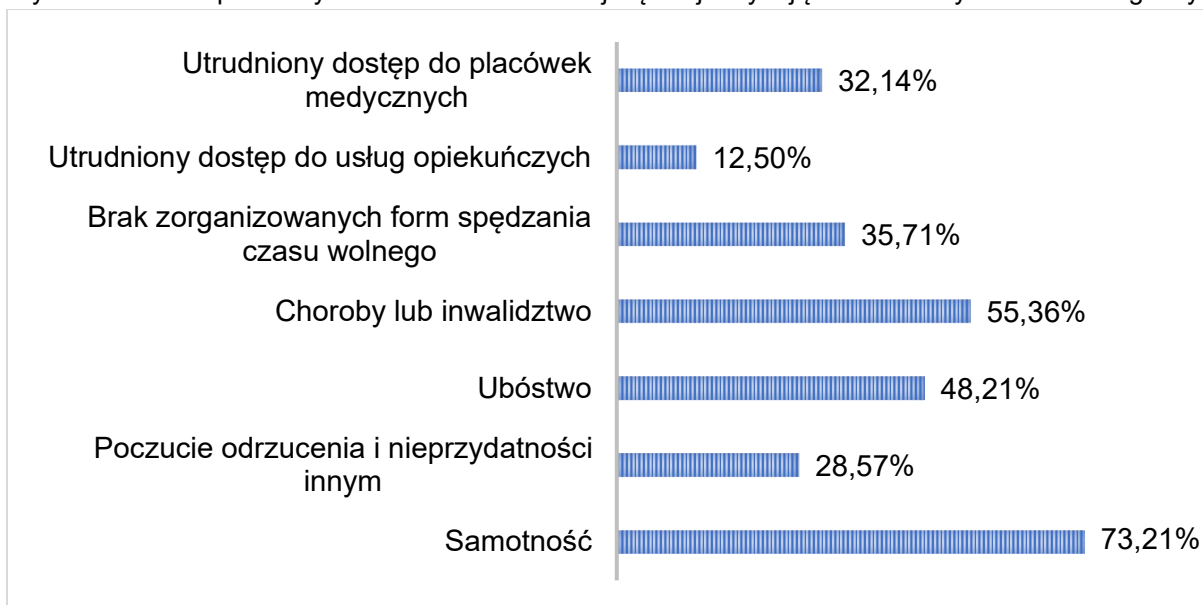
Wykres 26. Czy czuje się Pan/ Pani wykluczony/a z lokalnej grupy społecznej?

W trakcie ankietyzacji dorosłych mieszkańców poruszono także problematykę dotyczącą osób starszych. Wśród kluczowych problemów dotyczących seniorów respondenci wskazywali najczęściej samotność (73,21%), choroby lub inwalidztwo (55,36%), ubóstwo (48,21%) oraz brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego (35,71%). Zwrócono również uwagę na utrudniony dostęp do placówek medycznych (32,14%), poczucie odrzucenia i nieprzydatności innym (28,57%) oraz na utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (12,50%).

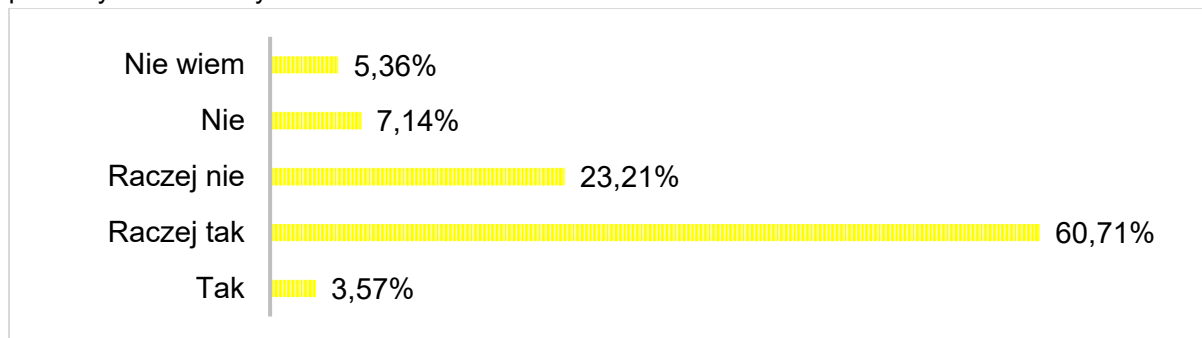
Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd suma jest większa niż 100%.

Wykres 27. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych na terenie gminy?

Ponadto, 60,71% ankietowanych przyznało, że działania podejmowane na terenie Gminy Przesmyki raczej uwzględniają potrzeby osób starszych. Z kolei, 23,21% wyraziło zdanie przeciwne w tym temacie. Następnie 7,14% przyznało, iż takie potrzeby nie są zdecydowanie uwzględniane, a 3,57% miało odmienne zdanie. Pozostałe 5,36% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 28. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?

Ubóstwo

Ubóstwo jest jednym z najważniejszych i najbardziej złożonych problemów społecznych. Jest też ściśle powiązane z zagadnieniami marginalizacji i wykluczenia społecznego. Ubóstwo gospodarstw domowych w sposób szczególny uderza w wychowujące się w nich dzieci, ponieważ ogranicza i zagraża ich prawidłowemu rozwojowi i socjalizacji. Ubóstwo staje się poważnym problemem społecznym wtedy, gdy dotyczy znacznej części społeczeństwa. Skutki biedy nie rozciągają się jedynie na jednostki nią doświadczane, ale również - zwłaszcza w sytuacji jej trwałości i pokaźnego zasięgu - na resztę społeczeństwa, w tym również na tę dobrze sytuowaną pod względem materialnym. Rodzi ona bowiem wiele niekorzystnych zjawisk, począwszy od degradacji biologicznej i społecznej ubogich oraz ich rodzin, a skończywszy na zachowaniach patologicznych takich jak np. alkoholizm, narkomania oraz przestępczość.

Ustawa o pomocy społecznej nie zawiera w swojej treści wyjaśnienia pojęcia ubóstwa. Wywnioskować można z niej, że ubóstwem jest posiadanie dochodu uprawniającego do otrzymania pomocy społecznej, a zatem każda rodzina, w której dochód na osobę nie przekracza określonego kryterium dochodowego oraz każda osoba samotnie gospodarująca, której dochód nie przekracza określonego kryterium dochodowego, żyją w ubóstwie.

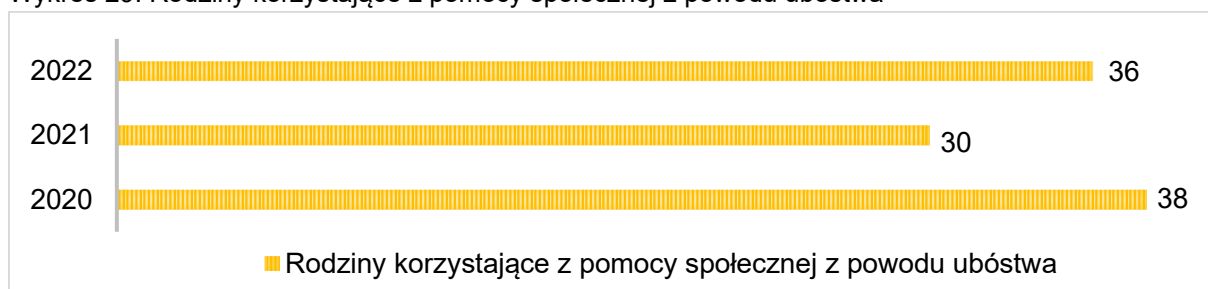
Aby jednak uzyskać pomoc społeczną, oprócz ubóstwa w sytuacji życiowej wnioskodawcy musi wystąpić również co najmniej jedna z następujących okoliczności: sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc domowa, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, trudność w integracji cudzoziemców, trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna lub inne okoliczności.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przesmykach w 2022 roku udzielił pomocy rzeczowej 3 rodzinom/6 osobom w postaci używanej odzieży i obuwia, sprzętu AGD,

wyposażenia mieszkań, mebli, pościeli itp. (5 razy). Ośrodek prowadzi przez cały rok zbiórkę obuwia i odzieży używanej oraz mebli i innych sprzętów gosp. domowego, które następnie przekazywane są rodzinom potrzebującym takiej pomocy. Dodatkowo 2 osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej użyczono w okresie zimowym butlę gazową. Ponadto, wydawano skierowania do otrzymania pomocy żywnościowej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z PEAD (wydano 22 skierowania dla 38 osób, w tym: dla obywateli Ukrainy 10 skierowań dla 22 osób). Ponadto, w 2022 roku pracownicy socjalni wytypowali 10 rodzin wielodzietnych z terenu Gminy Przesmyki do świątecznych paczek żywnościowych przygotowanych przez Starostwo Powiatowe w Siedlcach.

Zgodnie z danymi GOPS w Przesmykach, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa była najwyższa w 2020 roku.

Wykres 29. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Przesmykach

Uczestniczący w badaniu ankietowym nauczyciele szkół z terenu Gminy Przesmyki zostali zapytani, czy w szkole jest wielu uczniów, którzy potrzebują wsparcia socjalnego (np. w formie dopłat do posiłków lub dopłat do wycieczek szkolnych). Z pozyskanych danych wynika, iż w szkołach jest wielu uczniów, którzy potrzebują takiego wsparcia. Taką odpowiedź wskazało 38,46% ankietowanych. Natomiast 42,31% wyraziło zdanie przeciwne, a pozostałe 19,23% respondentów nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

W prawidłowo funkcjonującej rodzinie dziecko poznaje właściwe wartości i przygotowuje się do pełnienia ról społecznych. Niestety w dzisiejszych trudnych czasach rodzina narażona jest na szereg negatywnych zjawisk, które wpływają w większym lub mniejszym stopniu na jej dezorganizację. Wzrastające bezrobocie, wzrost bezdomności, zakresu ubóstwa społecznego oraz patologii społecznej stwarza zagrożenie dla funkcjonalności rodziny. Co za tym idzie, dysfunkcyjny dom rodzinny stanowi źródło frustracji, co w konsekwencji może zaburzać jego rozwój biopsychiczny i społeczny. Dysfunkcyjność w tym aspekcie może obejmować niepowodzenia w realizacji zadań wychowawczych, kryzys małżeński oraz niepowodzenia związane z niezaspokajaniem potrzeb dziecka⁶.

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki, gdyż z racji wieku nie jest ono w stanie samodzielnie sobie jej zapewnić oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania, przepisy ustawy o pomocy społecznej wskazują zwłaszcza na rodziny niepełne i wielodzietne. Bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

⁶ Miśkowicz. M, Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych, Łódź 2013

Zadania w zakresie wspierania rodzin borykających się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych realizowane są w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej udzielane jest wsparcie w postaci usług asystenta rodziny. W 2022 roku ze względu na brak osób chętnych do pracy w charakterze asystenta rodziny GOPS w Przesmykach nie zatrudniał asystenta do pracy z rodzinami bezradnymi w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Wcześniej zatrudniony asystent ze względu na pandemię zrezygnował ze świadczenia pracy w terenie gminy.

Z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w 2022 roku objętych pomocą było 5 rodzin (12 osób), w tym 1 rodzina niepełna i 0 rodzin wielodzietnych. Rodzinom wskazano i umożliwiono kontakt ze specjalistami (pedagogiem, psychologiem), objęto pracą socjalną, poradnictwem i pomocą w rozwiązywaniu problemów dotyczących prowadzenia gospodarstwa domowego, opieki nad dziećmi, utrzymaniem porządku i czystości w domu.

Rodziny z dziećmi na utrzymaniu skorzystały z następujących form pomocy:

- zasiłki celowe i pomoc w naturze,
- zasiłki okresowe,
- posiłek dla dzieci i młodzieży w stołówkach szkolnych (55 dzieci),
- wypoczynek letni,
- praca socjalna,
- poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne).

Ponadto, monitoringiem pracowników socjalnych objęto 3 rodziny niewydolne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych mające na utrzymaniu 6 dzieci. Pracownicy socjalni wspierali rodziny z dziećmi w poszukiwaniu rozwiązań trudnych sytuacji życiowych związanych z wypełnianiem funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz związanych z problemami socjalno-bytowymi dotyczącymi prowadzenia gospodarstwa domowego. Prowadzili edukację rodzin w zakresie:

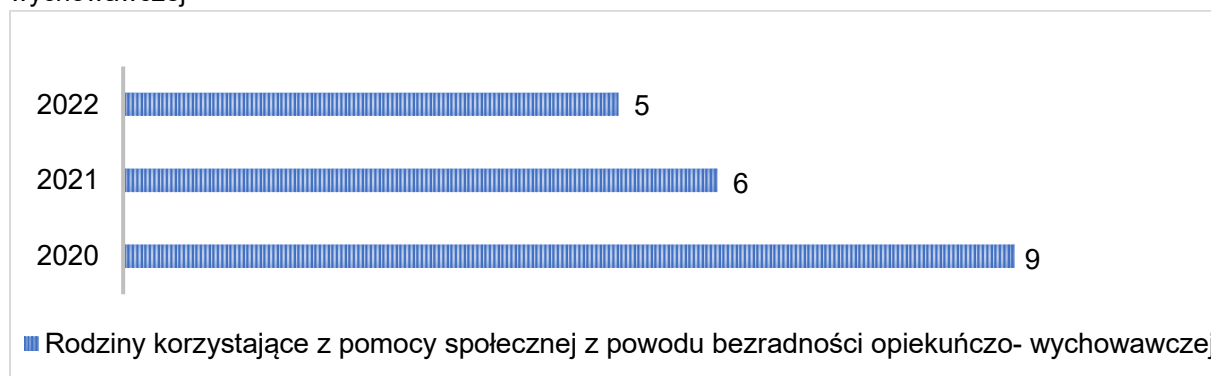
- obowiązujących norm współżycia społecznego,
- najczęściej występujących problemów wychowawczych,
- właściwego gospodarowania budżetem domowym.

Pracownicy pomagali w załatwianiu spraw urzędowych, wypełnianiu wniosków i kompletowaniu dokumentacji do różnych instytucji, oraz wspierali rodziców w edukacji dzieci. Kontaktowali się i motywowali rodziców biologicznych w dążeniu do odzyskania prawa do opieki nad dziećmi oraz współpracowali z innymi specjalistami dla dobra rodziny, w szczególności dzieci. Praca pracowników socjalnych spowodowała, że funkcjonowanie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych na wielu płaszczyznach poprawiła się.

W przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców dziecko trafia do pieczy zastępczej. Pieczę zastępczą organizuje powiat, natomiast umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu. Z informacji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Siedlcach wynika, że z terenu Gminy Przesmyki w pieczy zastępczej w 2022 roku przebywało 7 dzieci, 5 przebywających w 3 rodzinach zastępczych spokrewnionych i 2 dzieci w 2 rodzinach zastępczych niezawodowych.

Analizując szczegółowe dane GOPS w Przesmykach z trzech ostatnich lat można zauważyć, iż zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej.

Wykres 30. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Przesmykach

Odpowiedzi pozyskane w trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród pracowników GOPS wskazują, iż przyczyną bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest najczęściej niski poziom umiejętności wychowawczych oraz uzależnienia, a kolejno niepełnosprawność/długotrwała choroba, niskie dochody oraz niepełna rodzina. Pojawiły się również pojedyncze odpowiedzi wskazujące na przemoc domową, ubóstwo oraz wielodzietność.

Przemoc domowa

Pojęcie przemocy domowej jest bardzo obszerne i obejmuje wiele płaszczyzn. Jedną z definicji przemocy podaje ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej. W świetle przepisu art. 2 ust. 1 o przeciwdziałaniu przemocy domowej, przemoc domową należy rozumieć jako: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków, finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy rozumieć:

- małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- małoletniego,

- wobec których stosowana jest przemoc domowa⁷.

Rodzaje przemocy:

- fizyczna - naruszanie nietykalności fizycznej,
- psychiczna - naruszenie godności osobistej,
- seksualna - naruszenie intymności,
- ekonomiczna - naruszenie własności,
- zaniedbanie - naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich.

Wszystkie powyższe formy przemocy wzajemnie się uzupełniają i przenikają, a każda z nich powoduje określone szkody na zdrowiu fizycznym oraz psychicznym, wywołując cierpienie i krzywdy moralne u osób, które ich doznają. Stosowanie przemocy prowadzi w konsekwencji do niskiej samooceny, poczucia bezsilności i bezradności, ciągłego niepokoju, depresji oraz chorób związanych ze stresem. Szczególnie drastyczne skutki zauważa się u dzieci, gdyż krzywdzenie może zaburzyć ich funkcjonowanie we wszystkich dziedzinach życia. Należy pamiętać, że nie ma jednej przyczyny przemocy domowej. Do przemocy dochodzi w wyniku współwystępowania i interakcji (wzajemnego oddziaływania na siebie) różnych czynników: społecznych, kulturowych i psychologicznych. Można mówić o elementach ryzyka, które zwiększają prawdopodobieństwo pojawienia się przemocy domowej, ale nie można stwierdzić, że są jej przyczyną.

Ważnym elementem systemu wsparcia rodziny jest działanie na terenie Gminy Przesmyki Zespołu Interdyscyplinarnego. Zespół m.in. diagnozuje zjawisko przemocy domowej, podejmuje działania w środowiskach zagrożonych przemocą mające na celu przeciwdziałanie temu zjawisku oraz przeprowadza interwencje w środowisku dotkniętym przemocą. Opracowuje i realizuje indywidualne plany pomocy, inicjuje

⁷ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej

działania w stosunku do osób stosujących przemoc, a następnie monitoruje sytuacje w tych rodzinach.

Problem przemocy ma silny związek z zaburzeniami prawidłowej komunikacji w rodzinie oraz dysfunkcją procesu wychowawczego. W rodzinach dotkniętych zjawiskiem przemocy dość istotnym czynnikiem była również trudna sytuacja socjalna rodzin.

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego

Analizując dane przekazane przez GOPS w Przesmykach można zauważyć, iż na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego.

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2020-2022:

Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego:

- rok 2020: 5 posiedzeń,
- rok 2021: 9 posiedzeń,
- rok 2022: 11 posiedzeń.

Liczba rodzin objętych pomocą:

- rok 2020: 9 rodzin,
- rok 2021: 14 rodzin,
- rok 2022: 14 rodzin.

Liczba osób objętych pomocą (ogółem):

- rok 2020: 3 osoby,
- rok 2021: 12 osób,
- rok 2022: 11 osób.

Liczba kobiet objętych pomocą:

- rok 2020: 2 kobiety,
- rok 2021: 7 kobiet,
- rok 2022: 7 kobiet.

Liczba mężczyzn objętych pomocą:

- rok 2020: 1 mężczyzna,
- rok 2021: 5 mężczyzn,
- rok 2022: 4 mężczyzn.

W 2022 roku do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 11 „Niebieskich Kart” dotyczących podejrzenia stosowania przemocy domowej, w tym 9 wszczynających procedurę. Kontynuowano 5 procedur z poprzednich lat. W ramach współpracy instytucji wchodzących w skład zespołu interdyscyplinarnego działaniami dotyczącymi przeciwdziałaniu przemocy zostało objętych 14 rodzin, w 10 rodzinach zakończono procedurę „NK”. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” była najwyższa w 2021 i 2022 roku. Ponadto, w 2022 roku liczba zakończonych procedur była również najwyższa.

Procedura „Niebieskie Karty” w latach 2020-2022:**Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta-A” przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę:**

- rok 2020: 0 formularzy,
- rok 2021: 0 formularzy,
- rok 2022: 0 formularzy.

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta-C” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2020: 2 formularze,
- rok 2021: 4 formularze,
- rok 2022: 6 formularzy.

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta-D” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2020: 1 formularz,
- rok 2021: 3 formularze,
- rok 2022: 3 formularze.

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”:

- rok 2020: 9 rodzin,
- rok 2021: 14 rodzin,
- rok 2022: 14 rodzin.

Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku:

- rok 2020: 3 rodziny,
- rok 2021: 8 rodzin,
- rok 2022: 9 rodzin.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ogółem:

- rok 2020: 3 zakończone procedury,
- rok 2021: 9 zakończonych procedur,
- rok 2022: 10 zakończonych procedur.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w przypadku ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy domowej:

- rok 2020: 3 zakończone procedury,
- rok 2021: 7 zakończonych procedur,
- rok 2022: 8 zakończonych procedur.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” po rozstrzygnięciu o braku zasadności podejmowania działań:

- rok 2020: 0 zakończonych procedur,
- rok 2021: 2 zakończone procedury,
- rok 2022: 2 zakończone procedury.

W 2022 roku odnotowano największą liczbę osób dotkniętych przemocą domową. Na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu.

Tabela 22. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową

Liczba zdarzeń związanych z przemocą	2020 rok	2021 rok	2022 rok
liczba osób doznających przemocy domowej (ogółem), w tym:	3	8	9
kobiety	3	7	9
mężczyźni	0	1	0
nieletni	0	0	0
liczba osób stosujących przemoc domową (ogółem), w tym:	3	8	9
kobiety	0	1	1
mężczyźni	3	7	8
nieletni	0	0	0
Liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	2	9	7
kobiety	0	1	1
mężczyźni	2	8	6
nieletni	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Przesmykach

Liczba wniosków skierowanych do prokuratury:

- rok 2020: 0 wniosków,
- rok 2021: 1 wniosek,
- rok 2022: 0 wniosków.

Liczba wniosków skierowanych do sądu dla nieletnich:

- rok 2020: 0 wniosków,
- rok 2021: 1 wniosek,
- rok 2022: 0 wniosków.

Liczba wniosków skierowanych do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w związku z przemocą domową, w której występuje problem uzależnienia od alkoholu:

- rok 2020: 0 wniosków,
- rok 2021: 0 wniosków,
- rok 2022: 1 wniosek.

Na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy psychologicznej oraz socjalnej w związku z występowaniem przemocy domowej.

Liczba rodzin, w których stwierdzono występowanie przemocy domowej i które otrzymały pomoc zmierzającą do wyeliminowania niepożądanych zjawisk przemocowych.

Rok 2020 – 9 rodzin

- pomoc psychologiczna – 6 rodzin,
- pomoc socjalna – 9 rodzin.

Rok 2021 – 14 rodzin

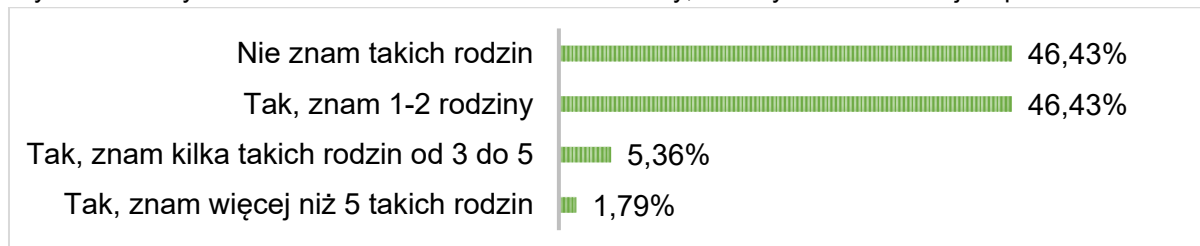
- pomoc psychologiczna – 8 rodzin,
- pomoc socjalna – 14 rodzin.

Rok 2022 – 14 rodzin

- pomoc psychologiczna – 10 rodzin,
- pomoc socjalna – 14 rodzin.

Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego wśród mieszkańców, 46,43% zna 1-2 rodziny, w których stosowana jest przemoc, 5,36% od 3 do 5 takich rodzin, a 1,79% zna ponad 5 takich rodzin. Pozostałe 46,43% badanych przyznało, że w ogóle nie zna takich rodzin.

Wykres 31. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc?

Respondenci zostali również zapytani czy kiedykolwiek sami doświadczyli przemocy domowej. Zdecydowana większość badanych tj. 78,57% zaprzeczyło by takie zdarzenia miały miejsce. Pozostałe 21,43% potwierdziło natomiast, że doświadczyło przemocy domowej, a osobą stosującą przemoc był najczęściej rodzic. Kilka osób nie wskazało osób, które wobec nich stosowały przemoc.

Jak wynika z pozyskanych danych, zdecydowana większość mieszkańców nie popiera stosowania kar fizycznych i surowego traktowania dzieci, gdyż 67,86% badanych wyraziło zdanie, że tego typu kary zdecydowanie nie stanowią dobrej metody wychowawczej. Kolejno 23,21% stwierdziło, że stosowanie kar cielesnych jest dopuszczalne w sytuacji kiedy inne metody zawodzą, a 7,14% uznało, że rodzic może karać własne dziecko w dowolny sposób. Pozostałe 1,79% ankietowanych nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi. Idąc dalej, 51,79% dopuszcza danie tzw. „klapsa” dziecku, które doprowadziło do niebezpiecznej dla siebie sytuacji. Pozostałe 48,21% wyraziło opinie, iż żadna sytuacja nie usprawiedliwia zastosowania takiego środka wychowawczego.

Zadano również mieszkańcom pytanie, jak oceniają częstotliwość występowania zjawisk przemocy na terenie Gminy Przesmyki. I tak, 41,07% przyznało, iż jest ich coraz więcej, natomiast 5,36% wyraziło zdanie przeciwne. Z kolei, 8,93% stwierdziło, iż nie zna takich przypadków, a 44,64% przyznało, że jest to trudne do określenia.

Według 41,07% osoby doznające przemocy domowej nie mogą liczyć na pomoc lokalnych instytucji. Przeciwnie zdanie w tym temacie wyraziło 19,64%, natomiast pozostałe 39,29% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tej kwestii.

Ostatnie pytanie w tej części dotyczyło znajomości instytucji, które świadczą pomoc dla osób dotkniętych problemem przemocy domowej na terenie gminy. Pozyskane dane

wskazują, iż 30,36% ankietowanych zna instytucje pomocowe w swoim środowisku, a wśród najczęściej wymienianych znalazły się: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja oraz Zespół Interdyscyplinarny. Pozostałe 69,64% respondentów przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Gdy zapytano nauczycieli, czy znają uczniów, którzy mogą doświadczać problemu przemocy domowej, 19,23% udzieliło odpowiedzi twierdzącej, gdyż zaobserwowało kilku takich uczniów. Kolejno 53,85% stwierdziło, iż taki problem nie występuje w ich środowisku szkolnym, a 26,92% nie wiedziało jak odpowiedzieć na tak zadane pytanie.

Poważnym problemem pozostaje także, wciąż obecne w życiu Polaków, zjawisko agresji osób dorosłych wobec dzieci i młodzieży. W dalszym ciągu kary fizyczne stanowią często stosowaną przez rodziców metodę wychowywania dzieci. Dla niektórych osób są one formą „ostatecznego rozwiązania”, po które sięga się w chwili utraty kontroli nad swoimi emocjami. Inni rodzice z kolei stosują kary fizyczne w sposób zaplanowany, wierząc w ich wychowawczą i rozwojową efektywność. Stosowanie kar fizycznych motywowane jest w tym przypadku dobrem dziecka⁸.

W związku z powyższym, w trakcie ankietyzacji skierowano część pytań bezpośrednio do rodziców i dotyczyły one stosowanych metod wychowawczych oraz sposobów reagowania na złe zachowanie dziecka. I tak, 54,55% badanych rodziców przyznało, że najczęściej upomina lub ostrzega przed konsekwencjami złego zachowania, a 38,64% rozmawia z dzieckiem na ten temat. Pozostałe 6,82% rodziców stosuje różnego rodzaju zakazy m.in. na korzystanie z urządzeń elektronicznych.

Następnie zapytano bezpośrednio rodziców, czy zdarza im się stosować wobec dzieci kary cielesne. Największy odsetek tj. 77,27% stanowili respondenci, którzy nigdy nie

⁸ Halemba. K, Izdebska. A, Kary fizyczne w wychowaniu dzieci - uwarunkowania i konsekwencje, Dziecko krzywdzone nr 3(28), 2009

użyli przemocy fizycznej wobec dzieci. Kolejno 18,18% zadeklarowało, że raz na pół roku zdarzyło im się stosować takie kary. Pozostałe 4,55% stwierdziło, że zdarza się to od czasu do czasu, kilka razy w miesiącu.

Zdecydowana większość rodziców uczniów uważa, że dziecko nie powinno się bać rodziców. Taką odpowiedź zaznaczyło 79,55% respondentów. Z kolei, 11,36% stwierdziło, iż dziecko powinno czuć respekt przed rodzicem, a pozostałe 9,09% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi na tak zadane pytanie.

Następnie zapytano rodziców, o to czy stosowanie kar cielesnych wobec dzieci jest dopuszczalne w sytuacji kiedy na to zasłużyły. I tak, 79,55% odpowiedziało przecząco na tak zadane pytanie, a 13,64% nie wiedziało jak ustosunkować się do danego tematu. Z kolei, 6,82% odpowiedziało twierdząco na tak zadane pytanie.

Badania przeprowadzone wśród rodziców uczniów z terenu Gminy Przesmyki pokazały, że 27,27% zna 1-2 rodziny, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci. Następnie 9,09% zna od 3 do 5 takich przypadków i tyle samo potwierdziło znajomość powyżej 5 takich rodzin. Pozostałe 54,55% badanych zaprzeczyło posiadaniu takich znajomości.

Problemy w środowisku szkolnym

Używanie substancji psychoaktywnych

Problem uzależnień wśród młodzieży jest niezwykle trudny. Spożywanie środków psychoaktywnych związane jest z ryzykiem występowania szkód zdrowotnych, a także przyczynia się do nasilania zachowań antyspołecznych, osłabia hamulce społeczne, nasila agresję, powoduje najczęściej absencję szkolną, nieprawidłową realizację obowiązku szkolnego oraz konflikty z rówieśnikami, rodzicami i nauczycielami.

Diagnoza przeprowadzona wśród uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Przesmyki, wskazuje, iż jest to problem występujący również w środowisku badanych. Jak wynika z deklaracji ankietowanych, odsetek osób, które używały substancji psychoaktywnych wzrasta wraz z ich wiekiem.

Tabela 23. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów

Substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spożywanie alkoholu	17,50%	29,17%
palenie papierosów, w tym papierosy elektroniczne	15,00%	37,50%

Ponadto, wielu uczniów szkół podstawowych biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi. Znajomości te poszerzają się wraz z wiekiem badanych uczniów.

Tabela 24. Znajomość osób niepełnoletnich zażywających substancje psychoaktywne

Znajomości osób zażywających substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spożywanie alkoholu	27,50%	58,33%
palenie papierosów	50,00%	54,17%
zażywanie narkotyków	2,50%	20,83%

Problem używania środków psychoaktywnych przez uczniów został także poruszony w badaniu ankietowym skierowanym do nauczycieli ze szkół podstawowych z terenu Gminy Przesmyki. Z odpowiedzi badanych wynika, iż problem jest dość mocno rozpowszechniony, szczególnie w przypadku spożywania napojów energetycznych oraz spożywania alkoholu.

Tabela 25. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt ze wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?

Rodzaj substancji	
napoje energetyczne	
w mojej opinii, jest wielu uczniów, którzy piją napoje energetyczne	30,77%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie piją napoje energetyczne	69,23%
w mojej opinii w naszej szkole nie ma uczniów, którzy piją napoje energetyczne	0,00%
papierosy	
według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	3,85%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	61,54%
w naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	34,62%
alkohol	
według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	15,38%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	61,54%
w naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	23,08%
narkotyki	
według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	0,00%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	0,00%
w naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	100,00%

Gdy zapytano nauczycieli o dostępność środków psychoaktywnych, zdecydowana większość badanych oceniła ją jako trudną lub nie potrafili udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Większość nauczycieli na poziomie bardzo dobrym oceniło swój poziom wiedzy w zakresie rozpoznawania objawów odurzenia alkoholowego lub narkotykowego. Co więcej, większość przyznała, iż jest raczej dobrze przygotowana do udzielania pomocy uczniom, którzy wykazują skłonności do podejmowania zachowań ryzykownych.

Warto zaznaczyć, iż 50,00% nauczycieli zadeklarowało, iż wśród uczniów można zaobserwować zachowania, które mogą wskazywać na problemy depresyjne, czy też związane z różnymi uzależnieniami, w tym uzależnieniami behawioralnymi. Kolejno 34,62% zaprzeczyło, a pozostałe 15,38% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Ponadto, 88,46% ankietowanych przyznało, iż szkoły zapewniają uczniom odpowiedni poziom wsparcia psychologicznego. Pozostałe 11,54% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi. W opinii 92,31% oferta zajęć pozalekcyjnych dla uczniów jest wystarczająca. Idąc dalej, 96,15% badanych nauczycieli było zdania, iż szkoły dysponują wystarczającą ilością miejsc w świetlicach szkolnych.

Istnieją teorie wyjaśniające powstawanie uzależnień od substancji psychoaktywnych, które wskazują na znaczącą (kierunkową) rolę uwarunkowań rodzinnych. Opierają się one na założeniu wskazującym, że nieprawidłowo funkcjonująca rodzina jest istotnym prekursorem zachowań patologicznych wychowującej się w niej młodzieży. Wzorce rodzinne mogą skutkować szybszym sięganiem po substancje psychoaktywne, niższym wiekiem eksperymentów, jak również wyborem określonej substancji⁹.

⁹ Ulman. P, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego Instytut Psychologii, Społeczne i rodzinne uwarunkowania uzależnień u dzieci i młodzieży, 2011

W trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród rodziców uczniów z terenu Gminy Przesmyki, oprócz pytań bezpośrednio związanych z używaniem substancji przez młodzież, pojawiły się również pytania dotyczące relacji rodzinnych.

Zdecydowana większość badanych tj. 77,27% stwierdziła, że ma bardzo dobry kontakt z dzieckiem. Kolejno 20,45% przyznało, iż w zasadzie rozumie się dobrze ze swoim dzieckiem. Pozostałe 2,27% tj. 1 rodzic przyznał, że nie ma stałego kontaktu z dzieckiem ze względu na inne obowiązki.

Następnie 43,18% z nich odpowiedziało, że ich dzieci dzielą się z nimi wszystkimi swoimi problemami, a 54,55% badanych rodziców stwierdziło, iż dzieci z nimi rozmawiają, ale nie zawsze mówią o wszystkim. Pozostałe 2,27% przyznało, iż dzieci nigdy z nimi nie rozmawiają o swoich problemach.

Zapytano również rodziców, czy zdarza się, że ich dzieci zachowują się agresywnie. Jak się okazało, 36,36% respondentów przyznało, że zdarza się to rzadko, a 25,00% zaznaczyło, iż ma to miejsce czasami. Kolejno 2,27% stwierdziło, że ma to miejsce często. Pozostałe 36,36% stwierdziło, że nigdy nie zachowuje się agresywnie.

Problem stosowania substancji psychoaktywnych jest aktualny wśród młodzieży. Często zdarza się, że w okresie dojrzewania rodzice przestają być autorytetami dla młodych ludzi, a rolę tę przejmują rówieśnicy. Niekiedy nastolatek trafia w negatywne środowisko rówieśnicze. Chce zaimponować znajomym, sięgając po środki odurzające, nie chce odstawać od innych. Myśli, że rezygnując i asertywnie wypowiadając swoje przeciwne zdanie, będzie odrzucony przez grupę, na której mu tak bardzo zależy. Niektóre osoby poddawane są presji rówieśniczej lub traktują używanie substancji psychoaktywnych jako ucieczkę od problemów w środowisku szkolnym czy też w domu. Rolą rodziców jest ukazanie młodzieży, jakie zagrożenia niesie za sobą stosowanie substancji psychoaktywnych, a jednocześnie wskazywanie konstruktywnej drogi do radzenia sobie z problemami, zyskania akceptacji rówieśniczej, zdrowego i szczęśliwego życia pozbawionego nałogów.

Mając na uwadze powyższe, dalsza część ankietyzacji dotyczyła bezpośrednio wiedzy rodziców na temat używania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież.

Gdy zapytano rodziców, czy ich dziecko pali papierosy, zdecydowana większość zaprzeczyła (97,73%). Pozostałe 2,27% nie wyraziło jednoznacznej opinii.

W przypadku pytania o upojenie alkoholowe, wszyscy badani rodzice zaprzeczyli by taka sytuacja miała miejsce. Ponadto wszyscy rodzice zadeklarowali, iż ich dzieci nigdy nie używały środków odurzających- narkotyków lub dopalaczy.

Następnie zapytano rodziców, czy w ich opinii na terenie szkół istnieje zagrożenie narkotykami. I tak, 6,82% przyznało, że taki problem występuje na terenie szkół, natomiast 63,64% stanowczo zaprzeczyło. Pozostałe 29,55% nie umiało jednoznacznie udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Kolejno zapytano rodziców, czy według nich szkoły zapewniają wystarczający poziom wsparcia psychologicznego. I tak, 59,09% odpowiedziało twierdząco na tak zadane pytanie, a 20,45% miało odmienne zdanie i tyle samo 20,45% nie wiedziało jak się ustosunkować do tak zadanego pytania.

Następnie 45,45% respondentów uważa, iż oferta zajęć pozalekcyjnych w szkołach jest wystarczająca, natomiast 31,82% ma odmienne zdanie w tym temacie. Pozostałe 22,73% respondentów nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Ostatnie pytanie tej części dotyczyło działań jakie zdaniem rodziców należy podejmować w celu przeciwdziałania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży. Na pierwszym miejscu respondenci wskazali na organizowanie dla dzieci i rodziców spotkań z pedagogiem, psychologiem, lekarzem. Następnie na organizowanie dla dzieci różnych form czasu wolnego tj. kółek zainteresowań, wycieczek, zawodów sportowych, festynów. Kolejno zdaniem rodziców należałoby organizować pogadanki na wywiadówkach, podczas spotkań rodziców z dyrektorem. Dwie osoby wskazały na inne działania, jednakże nie zaproponowały konkretnych przedsięwzięć.

Przemoc rówieśnicza i cyberprzemoc

Z przeprowadzonej diagnozy społecznej wynika, iż 15,00% uczniów klas piątych i szóstych oraz 16,67% uczniów klas siódmych i ósmych potwierdziło, że osobiście doświadczyło przemocy ze strony rówieśników. Istotnym jest zatem wdrażanie projektów poświęconych profilaktyce związanej z problemami agresji i przemocy. Zazwyczaj uczniowie obserwują zjawiska przemocy rzadko, raz na pół roku. Najwięcej badanych uczniów doświadczyło osobiście agresji słownej w swojej szkole. Kilku uczniów spotyka się z przejawami przemocy poza szkołą, jak również kilku uczniów uczestniczyło w czynnym akcie przemocy.

Tabela 26. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy

Akty przemocy	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spotykane przejawy przemocy poza szkołą	10,00%	20,83%
czynne uczestnictwo w aktach przemocy	10,00%	8,33%

Bycie ofiarą przemocy jak i świadomość obecności w szkole osób, których się boimy, wpływa na nasze codzienne funkcjonowanie. Często prowadzi do zamykania się w sobie, wycofania, a nawet obwiniania, że to z nami jest coś nie tak, dlatego ktoś w stosunku do nas stosuje przemoc. Nauczyciele powinni zatem kontrolować, aby zjawisko przemocy nie rozprzestrzeniło się, ale też starać się rozmawiać o przemocy z uczniami, którzy jej doświadczają. Tym bardziej, że na pytanie kogo w pierwszej kolejności uczniowie powiadomią, jeśli będą świadkiem lub ofiarą przemocy, najczęściej wskazywali grono pedagogiczne (wychowawcę, dyrektora szkoły, nauczyciela lub pedagoga).

Nieco niepokojący okazał się wynik dotyczący poziomu wiedzy uczniów w zakresie instytucji, które świadczą pomoc dla osób dotkniętych przemocą. Do braku wiedzy w tym zakresie przyznało się przyznało się 62,50% badanych, a wśród uczniów klas siódmych i ósmych 58,33%.

Cyberprzemoc jest jednym z najszybciej rozwijających się zagrożeń we współczesnym świecie. Nowoczesna technologia to nie tylko zabawa, ale także ryzyko uzależnienia, przemocy czy łatwego dostępu do nieodpowiednich treści. Internet i urządzenia mobilne zmieniły trwale nasz świat. Akty cyberprzemocy, czyli przemocy z użyciem mediów elektronicznych- choć dokonywane są w wirtualnym świecie, potrafią realnie wyrządzić bardzo dużą krzywdę.

Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy problem cyberprzemocy jest znany w środowisku szkolnym uczniów z terenu Gminy Przesmyki. Wielu uczniów potwierdziło, że osobiście doświadczyło cyberprzemocy, gdyż ktoś nakręcił film lub zrobił im zdjęcie bez ich zgody. Wśród badanych pojawiły się również deklaracje potwierdzające szantażowanie kogoś lub oczernianie przy użyciu urządzeń elektronicznych.

Tabela 27. Zjawisko cyberprzemocy wśród uczniów

Zjawisko cyberprzemocy	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
doświadczenie cyberprzemocy	22,50%	41,67%
stosowanie cyberprzemocy	10,00%	0,00%

Zapytano także uczniów czy znają jakieś organizacje lub serwisy internetowe, które udzielają pomocy w sytuacjach zetknięcia się z cyberprzemocą. Uzyskany wynik jest bardzo niepokojący, gdyż 90,00% uczniów klas piątych i szóstych oraz 91,67% uczniów klas siódmych i ósmych nie zna ani jednej takiej organizacji.

Ponadto, 6,82% badanych rodziców słyszało o przypadkach stosowania cyberprzemocy wobec koleżanki/kolegi swojego dziecka.

Z uwagi na występowanie zjawiska cyberprzemocy w środowisku szkolnym, ważne jest podejmowanie działań profilaktycznych zwiększających świadomość uczniów na temat tego rodzaju przemocy, sposobów reagowania w przypadku zetknięcia się z cyberprzemocą. Jak wskazują wyniki badania, zdecydowana większość uczniów w obydwu grupach wiekowych nie posiada wiedzy na temat instytucji udzielających pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą.

PODSUMOWANIE

Opracowanie diagnozy demograficzno-społecznej w procesie tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, jest etapem koniecznym i niezbędnym. Na jej podstawie wyznacza się cele strategiczne, cele operacyjne, jak również kierunki skutecznych, długofalowych działań strategicznych, służących rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów społecznych.

Diagnoza sytuacji demograficzno-społecznej na terenie Gminy Przesmyki, obejmuje lata 2018-2022. Problemy społeczne zostały przeanalizowane na podstawie danych gromadzonych przez GUS, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przesmykach, Policję, Zespół Interdyscyplinarny, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz danych pozyskanych w wyniku ankiety dotyczącej lokalnych zagrożeń społecznych, przeprowadzonej w okresie od marca do maja 2023 roku.

Z danych przekazanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przesmykach wynika, iż na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej. Obserwowana systematycznie spadająca liczba osób korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej, może świadczyć o poprawie, sytuacji materialno-bytowej rodzin.

Przeprowadzona w oparciu o dane z GOPS analiza problemów, z jakimi borykają się mieszkańcy wskazała, że w 2022 roku były to najczęściej osoby i rodziny borykające się z ubóstwem, długotrwałą lub ciężką chorobą, niepełnosprawnością oraz bezrobociem.

Na przestrzeni lat 2018-2022 ogólna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych z terenu gminy utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Bezrobocie rejestrowane w Gminie Przesmyki wynosiło w 2022 roku 4,8% (4,8% wśród kobiet i 4,8% wśród mężczyzn).

Jak wynika z raportu GUS, zaistniała w marcu 2020 r. sytuacja epidemiczna wpłynęła na ograniczenie działalności podmiotów gospodarki narodowej w dotychczasowej postaci. Przejawiało się to z jednej strony likwidacją miejsc pracy, a z drugiej –

otwarcie się pracodawców na formy zatrudnienia pozwalające na zachowanie dystansu społecznego.

Zmiany, które wywołała pandemia są dalej odczuwalne po stronie pracowników, jak i pracodawców w całym kraju. Obecna sytuacja na krajowym rynku pracy dynamicznie się zmienia. Wiąże się to ze szczególną potrzebą monitorowania działań w zakresie zjawisk zachodzących na rynku pracy, a w szczególności prowadzenia analiz związanych z bezrobociem i prognozowaniem lokalnej sytuacji na rynku pracy.

Struktura wiekowa mieszkańców z terenu Gminy Przesmyki wyraźnie wskazuje na cechy społeczeństwa starzejącego się. Niekorzystne perspektywy związane z migracjami - zwłaszcza ludzi młodych, jak również niekorzystne zmiany w obszarze wartości rodzinnych, co skutkuje niejednokrotnie rozpadem rodziny często wielopokoleniowej. Obserwowane zmiany mają również związek ze zmieniającą się strukturą i funkcjami rodziny. Rodziny, coraz częściej nie są w stanie tak jak do tej pory, zapewnić wystarczającej i odpowiedniej do potrzeb opieki seniorom czy przewlekle chorym członkom rodziny, w miejscu zamieszkania. Podsumowując, należy się spodziewać, że w obliczu zmian demograficznych, polityka społeczna będzie musiała sprostać licznym wyzwaniom.

Ponadto, zarówno pracownicy GOPS oraz ankietowani mieszkańcy dostrzegają wiele problemów z którymi mierzą się w lokalnej społeczności seniorzy oraz osoby z niepełnosprawnościami. Wśród najczęściej wymienianych znalazły się problemy tj.: samotność, ubóstwo, choroby lub inwalidztwo, bariery architektoniczne, izolacja, bezrobocie oraz utrudniony dostęp do świadczeń medycznych, w tym do rehabilitacji.

W wyniku ankietyzacji seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami dowiedziano się, iż istnieje wiele istotnych kwestii, które należałoby zmienić bądź poprawić w kolejnych latach w celu polepszenia warunków funkcjonowania powyżej wymienionych grup społecznych na terenie Gminy Przesmyki. Wśród działań, które powinny podjąć władze samorządowe, aby skutecznie wspierać osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnościami znalazły się przede wszystkim działania tj.: dalsza likwidacja barier architektonicznych, w tym przede wszystkim likwidacja schodów oraz budowa

podjazdów dla wózków inwalidzkich, aktywizacja zawodowa wyżej wymienionych grup badawczych, zorganizowanie transportu publicznego na trasie Przesmyki-Siedlce, działania polegające na polepszeniu dostępu do lekarzy specjalistów na terenie gminy oraz zwiększenie oferty wydarzeń kulturalno-rozrywkowych, w tym przede wszystkim wydarzeń integracyjnych. Obydwie grupy badawcze są raczej zadowolone z ogólnych warunków życia w gminie, jednak istnieje grupa osób, która miała odmienne zdanie w tej kwestii. Badani seniorzy, jak również osoby z niepełnosprawnościami przyznali, iż największymi problemami dla nich są: kolejki w służbie zdrowia, brak wystarczającej ilości połączeń komunikacji środkami transportu publicznego między sąsiednimi miejscowościami oraz bezrobocie. Ponadto, kilku badanych seniorów przyznało, iż czuje się wykluczonych z lokalnej grupy społecznej.

Dane z przeprowadzonej diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych wśród mieszkańców z terenu gminy Przesmyki wskazują, iż problem alkoholizmu został usytuowany najwyżej w hierarchii problemów społecznych. Jego ważność została oceniona na poziomie 3,45. Jak wynika z odpowiedzi, 44,64% badanych postrzega alkoholizm jako problem zauważalny na terenie gminy, a 19,64% uważa, iż jest to problem powszechny. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy. Kolejnymi, zauważalnymi przez mieszkańców problemami na terenie Gminy Przesmyki okazały się: problem ubóstwa oraz problem przemocy.

Na terenie gminy zauważalny jest również problem przemocy. Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego, ogółem łącznie 53,57% zna rodziny, w których stosowana jest przemoc, a 21,43% osobiście doświadczyło przemocy domowej. Opinie respondentów pozyskane w trakcie ankietyzacji wskazują, że zasadne będzie podjęcie działań profilaktycznych w celu zwiększania świadomości mieszkańców na temat przemocy domowej oraz jej przeciwdziałania.

Dane pozyskane w trakcie diagnozy zagrożeń społecznych wskazują, iż problem narkomanii jest zauważalny na terenie Gminy Przesmyki, jednak są to nieliczne przypadki. Ponadto, zauważono również problemy związane z uzależnieniami

behawioralnymi, w tym przede wszystkim: uzależnienie od telefonu, Internetu oraz gier komputerowych.

Ponadto, badani mieszkańcy najlepiej ocenili ofertę kulturalną oraz ofertę w zakresie rekreacji i sportu na terenie Gminy Przesmyki, natomiast najbardziej niezadowoleni są z działań podejmowanych w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz oferty opieki zdrowotnej.

Warto zaznaczyć, iż zdecydowana większość badanych mieszkańców oceniła pozytywnie warunki życia na terenie Gminy Przesmyki.

ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ

Analiza SWOT jest efektywną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron sfery społecznej Gminy Przesmyki oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją.

Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

- mocnych stron (z ang. strenghts) - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony sfery społecznej i które należy wykorzystać sprzyjając będą jej rozwojowi;
- słabych stron (z ang. weaknesses) - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony sfery społecznej i które nie wyeliminowane stanowiąc będą barierę jej rozwoju;
- szans (z ang. opportunities) - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, mogą sprzyjać rozwojowi sfery społecznej Gminy Przesmyki;
- zagrożeń (z ang. threats) - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności lokalnej, ale które mogą stanowić zagrożenia dla jej rozwoju.

Analiza SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu sfery społecznej Gminy Przesmyki oraz stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania pożądanego kierunku rozwoju. W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu gminy, a także wskazuje na niezbędne działania, których podjęcie pomoże osiągnąć ustalone cele strategiczne oraz cele operacyjne.

W analizie SWOT dla Gminy Przesmyki uwzględniono sześć kluczowych obszarów tj.:

- ochrona zdrowia,
- pomoc społeczna,
- rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii, uzależnień behawioralnych oraz problemu przemocy,
- rynek pracy,

- edukacja,
- problemy osób starszych oraz niepełnosprawność.

OCHRONA ZDROWIA
Mocne strony
<ul style="list-style-type: none"> • Relatywnie dobry dostęp do podstawowej opieki medycznej – działalność 3 placówek medycznych. • Działalność 1 ogólnodostępnej apteki. • Prowadzenie profilaktycznych programów zdrowotnych na terenie gminy. • Stosunkowo wystarczająco oceniana przez mieszkańców oferta gminy w zakresie opieki zdrowotnej.
Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Długie kolejki do lekarzy. • Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów oraz rehabilitacji. • Niedostateczna wiedza społeczeństwa na temat profilaktyki i promocji zdrowia.
Szanse
<ul style="list-style-type: none"> • Wdrażanie unijnych standardów opieki zdrowotnej. • Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców. • Dofinansowanie zakupu sprzętu medycznego ze środków Unii Europejskiej. • Prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia.
Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Wyjazdy lekarzy specjalistów za granicę. • Brak zainteresowania profilaktyką i promocją zdrowia ze strony mieszkańców. • Zapaść służby zdrowia.

POMOC SPOŁECZNA

Mocne strony

- Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.
- Współpraca podmiotów realizujących zadania wspomagające pracę GOPS.
- Zaangażowanie pracowników GOPS w działalność na rzecz problematyki społecznej.
- Sprawny system udzielania świadczeń socjalnych.
- Funkcjonowanie Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny.
- Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Słabe strony

- Nowe zadania ustawowe nakładane na GOPS.
- Brak mieszkań socjalnych.
- Często zmieniające się przepisy prawne, dużo dokumentacji.
- Brak specjalistów kompleksowo zajmujących się rodziną problemową.
- Bierność klientów pomocy społecznej.

Szanse

- Malejąca ogólna liczba rodzin i osób korzystających z pomocy GOPS.
- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin.
- Efektywna praca socjalna.

Zagrożenia

- Natłok obowiązków, co ogranicza możliwości realizowania pracy w terenie z rodzinami.
- Powiększanie się dysfunkcji rodzinnych.
- Zubożenie społeczeństwa.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, NARKOMANII, UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH ORAZ PROBLEMU PRZEMOCY

Mocne strony

- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Działalność Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego.
- Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.
- Dostęp do stałych środków finansowych na profilaktykę.
- Zapewnienie dostępu do pomocy psychologicznej rodzinom dotkniętym problemami wszelkich uzależnień oraz problemem przemocy domowej.
- Prowadzenie działań w obszarze profilaktyki uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem działalności profilaktycznej wśród dzieci szkolnych i młodzieży poprzez organizację m.in. różnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci.
- Zaangażowanie placówek oświatowych w działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w obszarze uzależnień oraz przemocy wśród dzieci i młodzieży.

Słabe strony

- Wysoki odsetek znajomości osób w środowisku lokalnym nadużywających alkoholu (dane pozyskane w trakcie badania ankietowego wskazują, że 66,07% ankietowanych mieszkańców zna osoby nadużywające alkoholu).
- Występowanie zjawiska nietrzeźwości wśród kierowców (32,14% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Występowanie zjawiska sprzedaży alkoholu nieletnim (25,00% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Występowanie problemu narkomanii na terenie gminy.
- Zażywanie substancji psychoaktywnych typu narkotyki (8,93% badanych mieszkańców przyznało się do zażywania narkotyków).
- Występowanie problemu przemocy domowej na terenie gminy (53,57% zna rodziny, w których stosowana jest przemoc).
- Doświadczenie przemocy domowej (21,43% badanych mieszkańców przyznało, iż doświadczyło przemocy).
- Współwystępowanie problemu alkoholizmu oraz przemocy domowej.

- Występowanie problemów związanych z uzależnieniami behawioralnymi, w tym przede wszystkim uzależnienie od telefonu i Internetu.

Szanse

- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz przeciwdziałania przemocy domowej poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Wzmożony monitoring sprzedaży alkoholu i papierosów.
- Zwiększanie świadomości rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych na temat uzależnień poprzez uczestnictwo w prelekcjach, szkoleniach, spotkaniach profilaktycznych.
- Zwiększanie świadomości wśród dzieci i młodzieży na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami oraz zagrożeń związanych z przemocą poprzez realizację programów, warsztatów profilaktycznych w szkołach.
- Intensyfikacja działań informacyjnych w celu poszerzania wiedzy mieszkańców na temat instytucji pomocowych dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz dla osób dotkniętych problemem przemocy.

Zagrożenia

- Brak organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień.
- Wzrost liczby osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych.
- Postępujący proces cyfryzacji społeczeństwa.

RYNEK PRACY

Mocne strony

- Sprzyjające warunki do prowadzenia działalności gospodarczej.
- Potencjał demograficzny - znaczna liczba osób w wieku produkcyjnym.
- Spadek bezrobocia na lokalnym rynku pracy.
- Dostępność programów aktywizujących dla osób bezrobotnych.
- Efektywna współpraca pomiędzy władzami lokalnymi a organizacjami pozarządowymi, w zakresie przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji zawodowej.

Słabe strony

- Niedostateczna liczba przedsiębiorstw oferujących miejsca pracy dla mieszkańców.
- Zjawisko dziedziczenia bezrobocia.
- Słaba oferta pracy dla osób z niepełnosprawnościami.
- Niskie zarobki w stosunku do wysokości świadczeń socjalnych, co często zniechęca do podejmowania zatrudnienia.

Szanse

- Możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej).
- Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach.
- Rozwój nowych przedsiębiorstw na terenie gminy.

Zagrożenia

- Ogólnopolski (europejski) kryzys gospodarczy - wysoka inflacja, dynamicznie wzrastające ceny.
- Zmniejszająca się dostępność kredytów jako zewnętrznego źródła finansowania różnego rodzaju przedsięwzięć inwestycyjnych.
- Spadek chęci do działania oraz zmian, w przypadku osób długotrwale bezrobotnych.
- Wysokie koszty pracodawców, a co za tym idzie wzrost osób bezrobotnych.

EDUKACJA

Mocne strony

- Zwarta i równomiernie rozłożona sieć placówek przedszkolnych i szkolnych.
- Dobrze oceniana przez mieszkańców oferta przedszkolna na terenie gminy.
- Dobrze oceniana przez mieszkańców oferta edukacyjna na terenie gminy.
- Prowadzenie dodatkowych zajęć rozwijających zainteresowania uczniów.
- Odpowiedni poziom wsparcia psychologicznego dla uczniów.
- Wystarczająca liczba miejsc w świetlicach szkolnych.
- Dobrze rozwinięta baza sportowa i kulturalna.

Słabe strony

- Brak publicznego żłobka.
- Niedostatecznie oceniana opieka nad dziećmi do lat 3 (żłobki) przez mieszkańców.
- Ograniczona oferta zajęć dodatkowych w szkole.

Szanse

- Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie poziomu nauczania (szkolenia kadry pedagogicznej, doposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne i edukacyjne).
- Dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci oraz młodzieży oferty spędzania czasu wolnego.

Zagrożenia

- Niż demograficzny wpływający na zmniejszającą się liczbę uczniów w placówkach.
- Spadek poziomu nauczania (m.in. spowodowany kolejną koniecznością wprowadzenia nauki zdalnej).
- Niechęć do kontynuacji nauki po ukończeniu szkoły średniej.

PROBLEMY OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Mocne strony

- Zaangażowanie pracowników GOPS w pomoc osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami.
- Dostrzeganie problemów osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w środowisku lokalnym.
- Dostępność świadczeń w ramach pomocy społecznej związanych z niepełnosprawnością i długotrwałą chorobą (m.in. zasiłek okresowy, usługi opiekuńcze, zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne).
- Funkcjonowanie Klubu Seniora.
- Dobrze oceniane przez badanych mieszkańców działania samorządu terytorialnego na rzecz seniorów.
- Dostępność programów aktywizacji zawodowej i społecznej dla osób z niepełnosprawnościami.

Słabe strony

- Brak ośrodka opieki nad osobami starszymi, niesamodzielnymi i niepełnosprawnymi.
- Istniejące bariery architektoniczne oraz komunikacyjne.
- Wykluczenie społeczne, samotność oraz izolacja.
- Niewystarczająco oceniane przez mieszkańców działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami.
- Niska aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami, brak miejsc pracy.
- Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, usług rehabilitacyjnych.
- Utrzymujące się niekorzystne trendy demograficzne, skutkujące starzeniem się społeczeństwa.

Szanse

- Likwidowanie barier architektonicznych.
- Zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych oraz opiekuńczych.
- Realizacja programów aktywizacji zawodowej dla osób z niepełnosprawnościami.
- Realizacja projektów, spotkań integracyjnych, angażujących osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnościami w życie społeczne.
- Monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami.

- Wzrost świadomości społeczeństwa na temat sytuacji i potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Zagrożenia

- Pogarszanie się stanu zdrowia Polaków i postępujący proces starzenia się społeczeństwa.
- Niskie świadczenia pieniężne związane z niepełnosprawnością.
- Niski poziom kwalifikacji osób z niepełnosprawnościami.
- Izolacja i brak akceptacji osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w środowisku lokalnym.

W trakcie badania ankietowego mieszkańcy z terenu Gminy Przesmyki wskazali obszary, w ramach których podejmowane działania lub oferowane przez samorząd terytorialny wsparcie są ich zdaniem najbardziej niezadowolające. Respondenci mieli możliwość wskazania kilku obszarów stąd suma odpowiedzi jest wyższa niż 100,00%.

Najwyższy odsetek badanych wyraził niezadowolenie z działań Gminy Przesmyki w zakresie ochrony zdrowia (41,07%) oraz zapewnienia odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży i zapewnienie opieki w żłobkach (39,29%). Stosunkowo nisko zostały również ocenione działania ukierunkowane na wsparcie osób starszych (26,79%), pomoc osobom z niepełnosprawnościami (25,00%) oraz na przeciwdziałanie alkoholizmowi (17,86%).

Tabela 28. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?

41,07%	ochrona zdrowia
39,29%	zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży zapewnienie opieki w żłobkach
26,79%	wsparcie osób starszych
25,00%	pomoc osobom z niepełnosprawnościami
17,86%	przeciwdziałanie alkoholizmowi
14,29%	przeciwdziałanie ubóstwu
12,50%	przeciwdziałanie przemocy domowej i ochrona osób doznających przemocy domowej

	zapewnienie opieki przedszkolnej
10,71%	ograniczanie bezrobocia
8,93%	wspieranie rodzin wielodzietnych
7,14%	zapobieganie bezdomności
5,36%	przeciwdziałanie narkomanii

WIZJA I MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ

Określenie wizji w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w obszarze zintegrowanej polityki społecznej, jest elementem pożądanym, pozwalającym na przedstawienie wizerunku samorządu terytorialnego w perspektywie najbliższych lat.

Jest to istotne dla podmiotów zaangażowanych w realizację działań, zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców społeczności lokalnej i rozwiązywania problemów jednostkowych i społecznych. Sprzyja budowaniu relacji, kapitału społecznego i stanowi ważny element polityki społecznej.

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Przesmyki została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych.

Gmina Przesmyki w oparciu o posiadane zasoby dąży do zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz rozwiązywania problemów społecznych poprzez właściwe działania administracji samorządowej, organizacji pozarządowych oraz mieszkańców. Wspierając lokalne inicjatywy dąży do integracji oraz aktywizacji społeczności lokalnej.

Z kolei rolą misji w obszarze zintegrowanej lokalnej polityki społecznej, jest określenie zamierzeń i aspiracji samorządu lokalnego. Wskazanie kierunków działań, jakie będą podejmowane w przyszłości.

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przesmyki jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, dążenie do integracji społecznej oraz tworzenie równych szans rozwoju społecznego wszystkim mieszkańcom.

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Proces dążenia do realizacji określonych powyżej wizji i misji, wymaga zdefiniowania celów strategicznych projektowanych zmian, celów operacyjnych oraz kierunków niezbędnych działań koniecznych do rozwiązywania najważniejszych zdiagnozowanych problemów społeczności lokalnej. Poniżej zostały one przedstawione w formie tabelarycznej. Do każdego celu operacyjnego wskazano kierunki działań zmierzające do jego realizacji, podmioty realizujące cel, listę wskaźników do monitorowania oraz prognozy zmian wynikające z ich realizacji.

Wskaźniki są narzędziem niezbędnym do weryfikacji efektywności i celowości realizacji poszczególnych działań strategicznych w ramach realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Pozwalają zmierzyć postęp w realizacji celów poszczególnych działań oraz stwierdzić czy działania podejmowane są skuteczne i czy przynoszą planowane efekty. Właściwe oszacowanie wartości wskaźników, a w szczególności wskaźników rezultatu jest zadaniem skomplikowanym. Trudno jest, bowiem przewidzieć na etapie przygotowywania dokumentu, jaka będzie sytuacja za kilka lat. Ponadto, realizator nie zawsze ma wpływ na stopień osiągnięcia wskaźnika. Dla wskaźników na wartość początkową wybrano 2022 rok, natomiast na wartość docelową 2030 rok.

CEL STRATEGICZNY 1 - Wsparcie rodziny

1.1 Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo oraz opieka nad dzieckiem

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 1.1.1 Promowanie prawidłowego modelu rodziny;
- 1.1.2 Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, pomocy asystenta rodziny;
- 1.1.3 Praca socjalna w rodzinach wychowujących dzieci;
- 1.1.4 Udzielanie wsparcia rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- 1.1.5 Upowszechnianie i rozwój idei rodzicielstwa zastępczego jako formy wsparcia dzieci i młodzieży zagrożonej sieroctwem;

1.2 Pomoc rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej z powodu wielodzietności lub samotnego rodzicielstwa

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 1.2.1 Organizowanie programów integracyjnych i szkoleniowych skierowanych do rodzin wielodzietnych oraz rodzin niepełnych;
- 1.2.2 Zapewnienie osobom samotnie wychowującym dziecko/dzieci szerszego dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego oraz prawnego);
- 1.2.3 Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych/niepełnych.

1.3 Zapewnianie dzieciom oraz młodzieży właściwego dostępu do kształcenia i wszechstronnego rozwoju

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 1.3.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży;
- 1.3.2 Podnoszenie jakości i warunków kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadry nauczycielskiej, modernizację placówek i ich wyposażenie w niezbędny sprzęt (w tym komputerowy) oraz programy edukacyjne;
- 1.3.3 Zapewnienie pomocy specjalistycznej, wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży;
- 1.3.4 Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

1.4 Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz zdrowego stylu życia

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 1.4.1 Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej;
- 1.4.2 Zapewnianie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz zwiększenie dostępności usług specjalistycznych;
- 1.4.3 Zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego poprzez kampanie profilaktyczne.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągłe realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2023-2030

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy w Przesmykach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, ośrodki zdrowia, psychologzy i terapeuci.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba rodzin korzystających ze świadczeń GOPS;
- Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej;
- Liczba zatrudnionych asystentów rodziny;
- Liczba rodzin wychowujących dzieci objętych pracą socjalną;
- Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- Liczba dzieci z terenu gminy przebywających w rodzinach zastępczych;
- Liczba rodzin wielodzietnych i niepełnych, którym GOPS udzielił pomocy finansowej;
- Liczba rodzin wielodzietnych, korzystających z ogólnopolskiej KDR;
- Liczba osób samotnie wychowujących dziecko/dzieci korzystających z poradnictwa;
- Liczba inicjatyw z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych;
- Liczba nauczycieli podnoszących swoje kwalifikacje zawodowe;
- Liczba inwestycji na rzecz szkół;
- Liczba dzieci i młodzieży, korzystających w szkołach ze wsparcia psychologicznego;
- Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych w szkołach;
- Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych;

- Liczba placówek służby zdrowia na terenie gminy;
- Liczba przeprowadzonych kampanii społecznych na temat zdrowia psychicznego.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami opiekuńczo-wychowawczymi;
- Zwiększenie szans edukacyjnych (zarówno uczniów uzdolnionych, jak i tych mających problemy w nauce);
- Zwiększenie efektywności wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci;
- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego stylu życia.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa	Wartość docelowa
		2022 rok	2030 rok
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń GOPS	GOPS	88 rodzin	spadek
Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej	GOPS	5 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba zatrudnionych asystentów rodziny	GOPS	0 osób	wzrost
Liczba rodzin wychowujących dzieci objętych pracą socjalną	GOPS	25 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych	GOPS	177 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie

Liczba dzieci z terenu gminy przebywających w rodzinach zastępczych	GOPS	7 dzieci	spadek
Liczba rodzin wielodzietnych i niepełnych, którym GOPS udzielił pomocy finansowej	GOPS	12 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba rodzin wielodzietnych, korzystających z ogólnopolskiej KDR	GOPS	145 rodzin	wzrost
Liczba osób samotnie wychowujących dziecko/dzieci korzystających z poradnictwa	GOPS	7 osób	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba inicjatyw z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych	UG, GOPS	4 inicjatywy	min. 1 inicjatywa na rok w okresie trwania Strategii
Liczba nauczycieli podnoszących swoje kwalifikacje zawodowe	placówki oświatowe	30 nauczycieli	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba inwestycji na rzecz szkół	UG, placówki oświatowe	2 inwestycje	min. 1 inwestycja w okresie trwania Strategii
Liczba dzieci i młodzieży, korzystających w szkołach ze wsparcia psychologicznego	placówki oświatowe	55 dzieci	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych	placówki oświatowe	139 dzieci	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych	GOPS, ośrodki zdrowia z terenu gminy	5 programów	utrzymanie na zbliżonym poziomie

Liczba placówek służby zdrowia na terenie gminy	UG, GOPS	3 placówki	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych na temat zdrowia psychicznego	UG, GOPS, ośrodki zdrowia z terenu gminy	0 kampanii	1 kampania na 4 lata w okresie trwania Strategii

CEL STRATEGICZNY 2 - Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu, bezdomności oraz wykluczeniu społecznemu

2.1 Wsparcie dla osób i rodzin ubogich oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 2.1.1 Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców;
- 2.1.2 Udzielanie wsparcia osobom będącym w trudnej sytuacji materialnej poprzez udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej GOPS;
- 2.1.3 Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich;
- 2.1.4 Zaspokajanie podstawowych potrzeb dzieci pochodzących z rodzin ubogich poprzez organizowanie dożywiania w szkołach;
- 2.1.5 Udzielanie uczniom z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych;
- 2.1.6 Pomoc rodzinom dotkniętych problemem ubóstwa oraz związaną z tym bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, poprzez udzielanie zasiłków celowych i rzeczowych.

2.2 Wsparcie dla osób bezrobotnych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 2.2.1 Monitorowanie skali zjawiska bezrobocia;
- 2.2.2 Szczególne wsparcie na rynku pracy osób: z niepełnosprawnościami, młodych, dopiero wkraczających na rynek pracy oraz długotrwale bezrobotnych;
- 2.2.3 Objęcie pomocą GOPS rodzin dotkniętych problemem bezrobocia;
- 2.2.4 Budowanie sieci współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia;
- 2.2.5 Organizacja opieki nad dziećmi do lat 3, umożliwiająca szczególnie osobom samotnie wychowującym dzieci podjęcie zatrudnienia;
- 2.2.6 Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych;
- 2.2.7 Organizowanie szkoleń, warsztatów oraz kursów mających na celu zwiększenie kwalifikacji osób bezrobotnych/nieaktywnych zawodowo;

2.2.8 Zatrudnianie bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu.

2.3 Wsparcie dla osób bezdomnych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

2.3.1 Wsparcie materialne osób bezdomnych;

2.3.2 Zapewnienie miejsc noclegowych dla osób bezdomnych.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągłe realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2023-2030

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Powiatowy Urząd Pracy w Siedlcach, Urząd Gminy w Przesmykach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa;
- Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem;
- Liczba organizacji z terenu gminy działających na rzecz osób ubogich;
- Liczba dzieci korzystających z darmowych posiłków w szkole;
- Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych;
- Liczba osób, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych;
- Liczba osób bezrobotnych;
- Liczba osób długotrwale bezrobotnych;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia;
- Liczba inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia;
- Liczba placówek sprawujących opiekę nad dziećmi do 3 lat;

- Liczba podjętych działań informacyjnych w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych;
- Liczba szkoleń oraz warsztatów aktywizujących dla osób bezrobotnych;
- Liczba zorganizowanych szkoleń, warsztatów oraz kursów mających na celu zwiększenie kwalifikacji osób bezrobotnych/nieaktywnych zawodowo;
- Liczba zatrudnionych osób bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, staże, przygotowanie zawodowe itp.);
- Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezdomności;
- Liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem ubóstwa;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami ubóstwa;
- Zwiększenie się skuteczności wsparcia dla osób bezrobotnych;
- Zmniejszanie się bezrobocia poprzez wyrównywanie szans na rynku pracy czy stwarzanie możliwości nowych miejsc pracy;
- Zwiększanie się szans na rynku pracy poprzez podniesienie wiedzy i kwalifikacji w ramach kursów, szkoleń;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych bezdomnością.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa	Wartość docelowa
		2022 rok	2030 rok
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa	GOPS	36 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem	GOPS	55 dzieci	utrzymanie na zbliżonym poziomie

Liczba organizacji z terenu gminy działających na rzecz osób ubogich	UG	1 organizacja	wzrost
Liczba dzieci korzystających z darmowych posiłków w szkole	GOPS	55 dzieci	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych	GOPS	22 uczniów	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba rodzin, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych	GOPS	28 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba osób bezrobotnych	GUS	59 osób	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	GUS	39 osób	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia	GOPS	16 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia	UG, PUP	1 inicjatywa	wzrost
Liczba placówek sprawujących opiekę nad dziećmi do 3 lat	UG	0 placówek	wzrost
Liczba podjętych działań informacyjnych w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych	GOPS, PUP	3 działania	wzrost
Liczba zorganizowanych szkoleń, warsztatów oraz kursów mających na celu zwiększenie kwalifikacji osób	PUP	2 szkolenia	uzależnione od środków finansowych,

bezrobotnych/ nieaktywnych zawodowo			którymi dysponować będzie PUP
Liczba zatrudnionych osób bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, staże, przygotowanie zawodowe itp.).	PUP	21 osób	uzależnione od środków finansowych, którymi dysponować będzie PUP
Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezdomności	GOPS	1 osoba	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie i udzielono pomocy finansowej	GOPS	1 osoba	utrzymanie na zbliżonym poziomie

CEL STRATEGICZNY 3 - Przeciwdziałanie wszelkim uzależnieniom oraz przemocy domowej

3.1 Wsparcie dla osób i rodzin z problemami uzależnień

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 3.1.1 Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu uzależnień;
- 3.1.2 Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów wszelkich uzależnień, w tym alkoholizm, narkomania oraz uzależnienia behawioralne;
- 3.1.3 Zapewnienie wsparcia psychologicznego oraz prawnego osobom uzależnionym oraz osobom współuzależnionym;
- 3.1.4 Motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia (GKRPA);
- 3.1.5 Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych;
- 3.1.6 Współpraca z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób dotkniętych problemami uzależnień oraz problemem przemocy;
- 3.1.7 Zwiększenie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień;
- 3.1.8 Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocji trzeźwości oraz zdrowego trybu życia;
- 3.1.9 Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych, pogadarek w szkołach.

3.2 Wsparcie dla rodzin, w których występuje problem przemocy domowej

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 3.2.1 Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu przemocy domowej;
- 3.2.2 Monitorowanie, reagowanie oraz eliminowanie zagrożeń bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na terenie gminy;
- 3.2.3 Zagwarantowanie ochrony oraz udzielenia pomocy osobom, które doświadczają przemocy domowej (m.in. pomoc materialna, prawna, psychologiczna, opieka lekarska);
- 3.2.4 Wsparcie dla dzieci z rodzin, w których obecny jest problem przemocy domowej;

- 3.2.5 Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów związanych z przemocą domową;
- 3.2.6 Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób stosujących przemoc;
- 3.2.7 Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy domowej;
- 3.2.8 Zwiększanie kompetencji pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągłe realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2023-2030

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy w Przesmykach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, psychologzy, terapeuci, ośrodki zdrowia.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba opracowanych diagnoz lokalnych zagrożeń społecznych, w tym wszelkie uzależnienia;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu wszelkich uzależnień;
- Liczba zakupionych materiałów informacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki alkoholowej/narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych;
- Liczba rodzin korzystających z pomocy w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym;
- Liczba przeprowadzonych rozmów motywujących;
- Liczba wniosków o leczenie odwykowe;
- Liczba organizacji pozarządowych z terenu gminy, które działają na rzecz osób dotkniętych problemami uzależnień oraz problemem przemocy;

- Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień;
- Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocji trzeźwości i zdrowego trybu życia;
- Liczba programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach dotyczących wszelkich uzależnień oraz problemu przemocy;
- Liczba opracowanych diagnoz dotyczących problemu przemocy domowej;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem finansowym z powodu występowania przemocy domowej;
- Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku;
- Liczba dzieci doświadczających przemocy domowej;
- Liczba zakupionych materiałów informacyjnych z zakresu przemocy domowej;
- Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową;
- Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy domowej;
- Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem uzależnień oraz współuzależnionych;
- Zwiększanie świadomości mieszkańców na temat skali problemów, które niosą za sobą uzależnienia;
- Zmniejszenie się liczby osób uzależnionych;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową;
- Zmniejszenie się liczby osób/rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat problemu przemocy domowej.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa	Wartość docelowa
		2022 rok	2030 rok
Liczba opracowanych diagnoz lokalnych zagrożeń społecznych, w tym wszelkie uzależnienia	GOPS	0 raportów	2 raporty w okresie trwania Strategii w 2023 i 2026 roku
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu wszelkich uzależnień	GOPS	6 rodzin	spadek
Liczba zakupionych materiałów informacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki alkoholowej/narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych	GOPS, GKRPA	1 pakiet	1 pakiet na 2 lata w okresie trwania Strategii
Liczba rodzin korzystających z pomocy w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym	GKRPA	13 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba przeprowadzonych rozmów motywujących	GKRPA	2 rozmowy	wzrost
Liczba wniosków o leczenie odwykowe	GKRPA	1 wniosek	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba organizacji pozarządowych z terenu gminy, które działają na rzecz osób dotkniętych problemami uzależnień	UG	0 organizacji	wzrost

Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień	GKRPA, GOPS	1 szkolenie	wzrost
Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocji trzeźwości i zdrowego trybu życia	GKRPA, GOPS, placówki oświatowe	0 kampanii	wzrost
Liczba programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach dotyczących wszelkich uzależnień oraz problemu przemocy	GKRPA, GOPS, placówki oświatowe	2 programy	min. 2 programy na rok w okresie trwania Strategii
Liczba opracowanych diagnoz dotyczących problemu przemocy domowej	GOPS, GKRPA	0 raportów	1 raport w okresie trwania Strategii
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem finansowym z powodu występowania przemocy domowej	GOPS	0 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku	GOPS, ZI, Policja	9 rodzin	spadek
Liczba dzieci doznających przemocy domowej	GOPS, ZI	9 dzieci	spadek
Liczba zakupionych materiałów informacyjnych z zakresu przemocy domowej	GOPS	1 pakiet	1 pakiet na 2 lata w okresie trwania Strategii
Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-	GOPS, ZI	0 osób	wzrost

edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową			
Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy domowej	GOPS, ZI, placówki oświatowe	0 kampanii	min. 1 kampania na 4 lata w okresie trwania Strategii
Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	GOPS, ZI, placówki oświatowe	1 szkolenie	wzrost

CEL STRATEGICZNY 4 - Wsparcie osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami

4.1 Likwidacja barier architektonicznych i społecznych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 4.1.1 Monitorowanie sytuacji osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami, diagnoza potrzeb;
- 4.1.2 Udzielanie wsparcia finansowego oraz rzeczowego osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami przez GOPS;
- 4.1.3 Świadczenie usług opiekuńczych dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami z terenu gminy;
- 4.1.4 Budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych;
- 4.1.5 Podejmowanie działań mających na celu likwidację barier architektonicznych i komunikacyjnych;
- 4.1.6 Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
- 4.1.7 Organizacja dowozu niepełnosprawnych dzieci i młodzieży do szkół;
- 4.1.8 Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami;
- 4.1.9 Popularyzowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami wymagających wsparcia.

4.2 Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 4.2.1 Zapewnienie możliwości udziału osób z niepełnosprawnościami w kursach/szkoleniach, których celem jest zwiększanie kwalifikacji w celu podjęcia pracy;
- 4.2.2 Realizacja projektów, które przewidują wsparcie na rynku pracy osób z niepełnosprawnościami (m.in. z PFRON).

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągle realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2023-2030

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy w Przesmykach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy w Siedlcach, placówki kulturalne, placówki oświatowe, ośrodki zdrowia.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba diagnoz potrzeb seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby;
- Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi;
- Liczba kampanii społecznych mających na celu budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych;
- Liczba inwestycji mających na celu likwidację barier architektonicznych oraz komunikacyjnych;
- Liczba organizacji pozarządowych z terenu gminy działających na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
- Liczba niepełnosprawnych dzieci i młodzieży objętych pomocą w zakresie dowozu do szkół;
- Liczba działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami;
- Liczba wolontariuszy;
- Liczba osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w szkoleniach, kursach zawodowych, stażach.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat sytuacji oraz potrzeb osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
- Wzrost aktywności osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy i w życiu społecznym.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa	Wartość docelowa
		2022 rok	2030 rok
Liczba diagnoz potrzeb seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy	GOPS	0 diagnoz	1 w okresie trwania Strategii w 2023 roku
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności	GOPS	20 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby	GOPS	24 rodziny	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	GOPS	3 osoby	wzrost
Liczba kampanii społecznych mających na celu budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych	UG, GOPS, placówki oświatowe, placówki kulturalne	0 kampanii	1 kampania na 4 lata w okresie trwania Strategii

Liczba inwestycji mających na celu likwidację barier architektonicznych oraz komunikacyjnych	UG, GOPS	2 inwestycje	min. 1 w okresie trwania Strategii
Liczba organizacji pozarządowych z terenu gminy działających na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnościami	UG	1 organizacja	wzrost
Liczba niepełnosprawnych dzieci i młodzieży objętych pomocą w zakresie dowozu do szkół	UG, GOPS, placówki oświatowe	8 dzieci	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami	UG, GOPS, placówki kulturalne	2 działania	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba wolontariuszy	GOPS	0 osób	wzrost
Liczba osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w szkoleniach, kursach zawodowych, stażach	PUP	2 osoby	uzależnione od środków finansowych, którymi dysponować będzie PUP

ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przesmyki przyczyni się do:

- stałej i pełnej diagnozy problemów społecznych i oceny stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrostu efektywności działań w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
- wzrostu jakości życia lokalnej społeczności oraz atrakcyjności Gminy jako przyjaznej dla rodzin z dziećmi, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami;
- zwiększenia udziału społeczności lokalnej i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- poprawy dostępu do informacji o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym, skierowanych do różnych grup adresatów;
- poprawy dostępności i wzrostu jakości usług kulturalnych;
- podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych;
- budowania kapitału ludzkiego opartego na wiedzy oraz świadomego i aktywnego społeczeństwa;
- wzmocnienia funkcji integracyjnych i społecznych mieszkańców;
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej;
- uwrażliwienia społeczności lokalnej na problem ubóstwa;
- podniesienia kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenia ich szans na podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy;
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień;
- zmniejszenia skali przemocy domowej;
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia.

ANALIZA RYZYKA

Ryzyko w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, definiujemy, jako możliwość zaistnienia zdarzenia, które będzie miało negatywny wpływ na realizację jej zapisów. Występujące w otoczeniu ryzyko może doprowadzić do zmiany kierunków i rezultatów Strategii, może mieć, zatem wpływ na jej kształt i wdrażanie. Prawidłowo przeprowadzona identyfikacja ryzyka i ich analiza pozwala na skuteczne zarządzanie całym procesem wdrażania Strategii i podejmowanie odpowiednio wcześnie działań zapobiegawczych i korygujących.

Dlatego ze względu na zmienność otoczenia zewnętrznego niezbędnym elementem Strategii, jest analiza ryzyka, która powinna być przeprowadzona już na etapie przygotowania do opracowywania Strategii.

Źródła występowania ryzyka dotyczą:

- przyczyn zewnętrznych - zalicza się do nich globalne warunki, jakie występują w sferze politycznej i prawnej, warunki panujące w gminie, uwarunkowania społeczne, kulturowe w obszarze działania, wymagania instytucji finansowych. Przyczyny zewnętrzne najczęściej znajdują się poza kontrolą jednostki,
- przyczyn wewnętrznych - obejmują sposób zaplanowania działań w Strategii wraz z występującymi czynnikami ludzkimi.

Proces zarządzania ryzykiem powinien przebiegać według ściśle określonych etapów, a mianowicie:

- identyfikacja ryzyka oraz zagrożeń,
- ocena ryzyka oraz zagrożenia,
- określenie działań prowadzących do ograniczenia ryzyka, zagrożenia,
- badanie efektywności podjętych działań korekcyjnych.

W ramach prowadzonej analizy istotne znaczenie oprócz zdefiniowania ryzyka w poszczególnych obszarach, ma wskazanie działań zapobiegawczych, jakie należy przedsięwziąć w celu minimalizacji lub zapobieżenia niekorzystnym zdarzeniom.

Zdefiniowane i opisane poniżej ryzyka mogą wystąpić we wszystkich przyjętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, celach strategicznych i kierunkach działań. Analizując ryzyka, jakie mogą się pojawić w toku wdrażania Strategii, należy mieć na uwadze również ich stopień wystąpienia, który może być niski, średni lub wysoki oraz źródło, które może być wewnętrzne lub zewnętrzne.

Tabela 29. Analiza ryzyka dla Gminy Przesmyki

Obszar ryzyka	Definicja ryzyka	Działania zapobiegawcze	Stopień wystąpienia ryzyka
polityczny	niekorzystne, blokujące działania władz, które mają wpływ na wdrażanie zapisów strategicznych	bieżące upowszechnianie i promocja Strategii oraz angażowanie przedstawicieli władz w działania strategiczne	średni
prawny	zmiany regulacji prawnych lub wprowadzenie nowych przepisów	stałe monitorowanie zmian ustawowych i przepisów lokalnych	wysoki
kulturowy	nasilenie się agresji i wrogich postaw w społeczności lokalnej w związku z różnicami kulturowymi wpływającymi na podejmowane działania strategiczne	podejmowanie działań prowadzących do wzrostu integracji społecznej	niski
społeczny	brak motywacji osób, co do których kierowane są działania w ramach Strategii Rozwiązywania	angażowanie mieszkańców z terenu Gminy Przesmyki w działania w ramach programów	średni

	Problemów Społecznych, do zmiany swojej sytuacji życiowej i społecznej	zmierzających do wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	
organizacyjny	brak prawidłowej i terminowej realizacji celów związanej z niedoborami w zasobach kadrowych	organizowanie szkoleń i podnoszenie kwalifikacji pracowników zaangażowanych w realizację Strategii	średni
finansowy	brak wystarczających środków finansowych	właściwe planowanie wydatków, analiza dostępnych środków oraz działania na rzecz pozyskania zewnętrznych środków finansowych	wysoki

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z treści art. 16b. ust. 2 pkt 3 lit. c ustawy o pomocy społecznej. Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jej finansowanie.

Środki finansowe na realizację poszczególnych celów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przesmyki, przeznaczane będą co roku, na podstawie planów budżetowych poszczególnych jednostek wyznaczonych do ich realizacji. Podstawowym źródłem finansowania działań będą środki pochodzące z budżetu samorządowego, jednak pełna realizacja Strategii nie będzie możliwa bez zewnętrznych źródeł finansowania. Zakłada się, iż środki na finansowanie poszczególnych działań w ramach Strategii pochodzić będą z następujących źródeł:

- środków własnych budżetu gminy,
- dotacji z budżetu państwa,
- środków z funduszy krajowych,
- potencjalnych środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację Strategii nie jest jednak możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu.

Tabela 30. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przesmyki na lata 2023-2030

Lata realizacji Strategii	Szacunkowa wielkość wydatków
2023 rok	2 380 000,00 zł
2024 rok	2 499 000,00 zł
2025 rok	2 624 000,00 zł
2026 rok	2 755 000,00 zł
2027 rok	2 893 000,00 zł
2028 rok	3 038 000,00 zł

2029 rok	3 190 000,00zł
2030 rok	3 350 000,00 zł

Przedstawione powyżej wartości finansowe mają jedynie charakter szacunkowy i będą aktualizowane corocznie w oparciu o dostępne środki budżetu gminy oraz dostępne środki zewnętrzne.

MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Monitorowanie, a więc stała obserwacja oraz kontrola procesów i zjawisk opisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przesmyki na lata 2023-2030 jest koniecznym działaniem pozwalającym w sposób racjonalny ocenić jakość zaproponowanych zmian oraz sensowności ich wdrożenia. Celem monitoringu jest regularna ocena przyjętych założeń, osiąganych rezultatów i realizowanych działań.

Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie w sposób stały i ciągły poprzez następujące działania:

- coroczne zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych mierników oceny,
- przygotowanie i przedkładanie corocznego raportu z przebiegu realizacji działań i projektów,
- ocenę osiągniętych rezultatów,
- ocenę aktualności strategii.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Ponadto, w 2026 roku dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii, w tym m.in. oszacowania możliwości zagrożeń, usprawniania zarządzania, identyfikację słabych oraz mocnych stron czy wskazania kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego.

Bazą informacji statystycznej będą przede wszystkim dane GUS oraz dane gromadzone przez jednostki i instytucje zaangażowane bezpośrednio w realizację działań w ramach Strategii m.in. Urząd Gminy w Przesmykach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przesmykach, placówki oświatowe oraz Powiatowy Urząd Pracy w Siedlcach. Organem odpowiedzialnym za wdrażanie, monitoring oraz ewaluację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przesmyki będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przesmykach.

ZMIANY W STRATEGII

Wobec potencjalnych zmian zarówno w wymiarze ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, spowodowanych czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi, niniejsza Strategia może ulec pewnym zmianom bądź uzupełnieniom w drodze stosownej Uchwały Rady Gminy Przesmyki.

W szczególności Strategia może zostać zmieniona czy uzupełniona na wniosek Wójta lub Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przesmykach. Przesłankami do wprowadzenia zmian mogą być wnioski lub sugestie funkcjonujących na terenie gminy organizacji, podmiotów gospodarczych lub poszczególnych mieszkańców.

PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przesmyki na lata 2023-2030 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Przesmyki,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Przesmyki,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Przesmyki,
- Program Współpracy Gminy Przesmyki z organizacjami pozarządowymi.

W ramach Strategii mogą być realizowane programy oraz projekty, które odzwierciedlają potrzeby oraz zamierzenia gminy i jej mieszkańców. Ich realizacja jest niezwykle wskazana, ale należy zaznaczyć, iż możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

UPOWSZECHNIANIE, PROMOCJA STRATEGII ORAZ DOSTĘPNOŚĆ

Przy opracowywaniu i wdrażaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, kluczowe znaczenie ma jego dostępność dla potencjalnych czytelników – przedstawicieli różnych grup, osób, w tym objętych działaniami w ramach Strategii. Ważne jest, aby dokument był łatwo dostępny dla wszystkich zainteresowanych, również dla potencjalnych podmiotów chcących realizować jego założenia.

Dokument Strategii po zakończeniu prac został poddany konsultacjom społecznym. Konsultacje społeczne są procesem współpracy ze społecznością lokalną, który ma prowadzić do podejmowania decyzji dotyczących rozwoju społecznego. Konsultacje to jedna z form partycypacji społecznej, która zapewnia mieszkańcom danej społeczności lokalnej udział w wyrażeniu swoich opinii, postulatów, proponowania zmian np. w procesie opracowywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przesmyki na lata 2023-2030, dostępna będzie do wglądu w siedzibie Koordynatora realizacji działań wyznaczonych w dokumencie tj. siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przesmykach.

Cały dokument wraz z uchwałą w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przesmyki na lata 2023-2030, dostępny będzie na stronach internetowych:

- [Biuletyn Informacji Publicznej - Gmina Przesmyki](#),
- [Urząd Gminy w Przesmykach](#).

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przesmyki na lata 2023-2030, poddawany będzie działaniom promocyjnym poprzez zamieszczenie go na w/w stronach internetowych.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przesmyki na lata 2023-2030, to najważniejszy dokument Gminy Przesmyki stanowiący o realizowaniu lokalnej polityki społecznej. Określa on cele, zadania, wybór kierunków działań oraz alokację środków niezbędnych dla jej realizacji.

Strategia oparta jest na partnerstwie lokalnym, co pozwala na rozwój i pogłębienie współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami pozarządowymi oraz samorządem w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej. Jej celem będą długofalowe działania polegające na przeciwdziałaniu niekorzystnym zjawiskom społecznym i na rzecz poprawy, jakości życia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przesmyki dostosowana jest do zidentyfikowanych, w procesie badawczym, potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskich działaniach instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Dokument przygotowywany został z uwzględnieniem rekomendacji Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, wynikających z realizowanego na zlecenie Ministerstwa przez ekspertów Fundacji Polskiej Akademii Nauk w Lublinie projektu „STRATEGOR”.

SPIS TABEL

Tabela 1. Zgodność z dokumentami strategicznymi.....	8
Tabela 2. Liczba mieszkańców w latach 2018-2022.....	12
Tabela 3. Wychowanie przedszkolne	16
Tabela 4. Szkolnictwo.....	16
Tabela 5. Realizowane programy profilaktyczne przez CM-D Sp. z o. o.	20
Tabela 6. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu	22
Tabela 7. Przestępstwa na terenie gminy.....	22
Tabela 8. Liczba interwencji związanych z przemocą domową.....	24
Tabela 9. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie Gminy Przesmyki.....	35
Tabela 10. Osoby korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	40
Tabela 11. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z dziećmi na utrzymaniu w 2022 roku	40
Tabela 12. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych	41
Tabela 13. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu:.....	42
Tabela 14. Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową.....	43
Tabela 15. Stan bezrobocia rejestrowanego w latach 2018-2022	45
Tabela 16. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych	48
Tabela 17. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	52
Tabela 18. Działalność Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego	53
Tabela 19. Podział mieszkańców ze względu na wiek	56
Tabela 20. Instrumenty finansowane ze środków PFRON	60
Tabela 21. Jakie problemy najczęściej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami na terenie gminy?	63
Tabela 22. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową	85
Tabela 23. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów.....	90
Tabela 24. Znajomość osób niepełnoletnich zażywających substancje psychoaktywne	90

Tabela 25. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt ze wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?	91
Tabela 26. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy	95
Tabela 27. Zjawisko cyberprzemocy wśród uczniów	96
Tabela 28. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?	109
Tabela 29. Analiza ryzyka dla Gminy Przesmyki	135
Tabela 30. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przesmyki na lata 2023-2030	137

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Zarys terytorialny Gminy Przesmyki w powiecie siedleckim	11
---	----

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Podział mieszkańców ze względu na płeć – statystyki GUS na koniec 2022 roku	12
Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku - statystyki GUS na 2022 rok	15
Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?.....	18
Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej na terenie gminy?.....	20
Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie? ..	27
Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę w zakresie sportu i rekreacji w gminie?	28
Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie gminy?	29
Wykres 8. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2018-2022 – dane GUS.....	33
Wykres 9. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej na terenie gminy?	36
Wykres 10. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?.....	37
Wykres 11. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	46
Wykres 12. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu bezdomności	47
Wykres 13. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkohol? 49	

Wykres 14. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?	50
Wykres 15. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.....	53
Wykres 16. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	57
Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	57
Wykres 18. Jak Pan/ Pani ocenia warunki życia na terenie gminy?	63
Wykres 19. Czy byłby Pan/ byłaby Pani zainteresowana uczestniczeniem w aktywnościach kulturalnych, rozrywkowych, turystycznych dedykowanym osobom z niepełnosprawnościami organizowanych na terenie gminy?	65
Wykres 20. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami?.....	66
Wykres 21. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?	67
Wykres 22. Jak Pan/ Pani ocenia warunki życia na terenie gminy?	68
Wykres 23. Co najbardziej utrudnia Panu/Pani funkcjonowanie na terenie gminy? .	68
Wykres 24. Jak Pan/ Pani ocenia relacje międzypokoleniowe?	69
Wykres 25. Proszę zaznaczyć aktywności, w których chciałaby/chciałby Pani/Pan w przyszłości uczestniczyć.....	71
Wykres 26. Czy czuje się Pan/ Pani wykluczony/a z lokalnej grupy społecznej?	72
Wykres 27. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych na terenie gminy?	72
Wykres 28. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?.....	73
Wykres 29. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	75
Wykres 30. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej.....	78
Wykres 31. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc?.....	87

Spis publikacji

1. Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development);
2. Chańska W., Kęпка A., Kuczyńska S., Nowakowska U., Przemoc w rodzinie a wymiar sprawiedliwości, Fundacja Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2005;
3. Halemba. K, Izdebska. A, Kary fizyczne w wychowaniu dzieci - uwarunkowania i konsekwencje, Dziecko krzywdzone nr 3(28), 2009;
4. Miśkiewicz. M, Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych, Łódź 2013;
5. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
6. Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Raport o stanie narkomanii w Polsce 2020, Warszawa 2020;
7. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej;
8. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030;
9. Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025;
10. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju;
11. Porowski. M, Bezdomność – obraz zjawiska i populacji ludzi bezdomnych, [w:] Pedagogika społeczna: człowiek w zmieniającym się świecie, red. T. Pilch, I. Lepalczyk, Żak, Warszawa 1995, s. 433–434;
12. Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2020-2030;
13. Raport o stanie Gminy Przesmyki na 2021 rok;
14. Raport o stanie Gminy Przesmyki na 2022 rok;
15. Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);
16. Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2030;

17. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Siedleckiego na lata 2021-2031;
18. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030;
19. Strategia Rozwoju Powiatu Siedleckiego na lata 2015-2020 z perspektywą do 2025 roku;
20. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+.

Źródła internetowe

1. <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/kategoria/2079>;
2. <https://www.gov.pl>;
3. <http://www.parpa.pl>;
4. <https://siedlce.praca.gov.pl/dla-bezrobotnych-i-poszukujacych-pracy/dla-niepelnosprawnych>.